

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Seminarreeks Scholen

Dinsdag 29 september - Zwolle

Mede mogelijk gemaakt door:

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Welkom

Marco van Zandwijk

Mede mogelijk gemaakt door:

Programma

- 09.30 uur Opening door dagvoorzitter Marco van Zandwijk
- 09.40 uur *‘Inspiratie op het gebied van gevelisolatie’ – Hans Mascini*
- 10.00 uur *‘Open de School’ – Winfried van Zeeland*
- 10.20 uur *‘Frisse lucht en energie besparen in scholen’ – Ron Prins*
- 10.40 uur Pauze
- 11.10 uur *‘Versterk de business case voor gezonde scholen met de kracht van ambassadeurs’ – Charlotte Extercatte*
- 11.30 uur ‘Duurzaamheid en het binnenklimaat in scholen’ – Rudy Grevers
- 11.50 uur *‘School vol Energie - Renovatie van een school naar Nul op de Meter? Het kan! - Olivier Lauteslager en Frido van Nieuwamerongen*
- 12.10 uur Lunch
- 13.00 uur Einde

"Kennis is het enige dat je kunt vermenvigvuldigen door het te delen"

Duurzaam Gebouwd

Duurzaam Gebouwd is hét integrale platform voor de bouw- en vastgoedsector. Haar missie: communiceren, verbinden en activeren met als doel co-making en business te ontwikkelen.

- 24/7 communicatie op de nieuwssite
- Uitgave van diverse magazines
- 60 kleine & grote (van 10 tot 900p.) evenementen per jaar
- Beurs Building Holland - 11 t/m 13 april 2017
- Meer weten? Vraag het Jeroen Titalepta!

Trends & ontwikkelingen Scholen

Ontwikkelingen dit najaar: Spielen mag!

- **Renovatie < > Nieuwbouw** (Neem Scholenbouwatlas mee!)
- **Subsidieregeling Green Deal Scholen** (www.GreenDealScholen.nl)
- **Praktijkervaringen Green Deal Scholen** (doe mee!)
- **Rijksvergoeding schoolbesturen** (OCW Rapport evaluatie MI-vergoedingen)
- **Publicatie huisvestingsvraagstukken Kindcentra 2020** (www.kindcentra2020.nl)
- **Actualisatie Kwaliteitskader Huisvesting voor het Primair Onderwijs**
(www.ruimte-ok.nl)
- **Match vraag-aanbod: Duurzame Scholen magazine** (www.duurzaamgebouwd.nl)
- **Landelijke kennisdag 'Grip op Kwaliteit' Rotterdam** Onderwijsstad 2016-2017 (29 november)

Oproep: Continue op zoek naar Waardevolle aanpakken die zich bewezen hebben.

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Inspiratie op het gebied van gevelisolatie

Hans Mascini – Directeur Strikolith

Mede mogelijk gemaakt door:

DUURZAAM GEBOUWD

STRIKOLITH

SEPTEMBER 2016

Creëer een nieuwe wereld.

Hans Mascini
Algemeen directeur

Lagere school jaren '70

Middelbare school

Agenda

1. Mooi!
2. Duurzaam
3. Stuc
4. Voorbeelden & interviews
5. Vragen en discussie

1. Mooi!

Ons leidmotief

‘Wij willen Nederland mooier maken voor ieder individu. Dat willen we op een duurzame manier doen.’

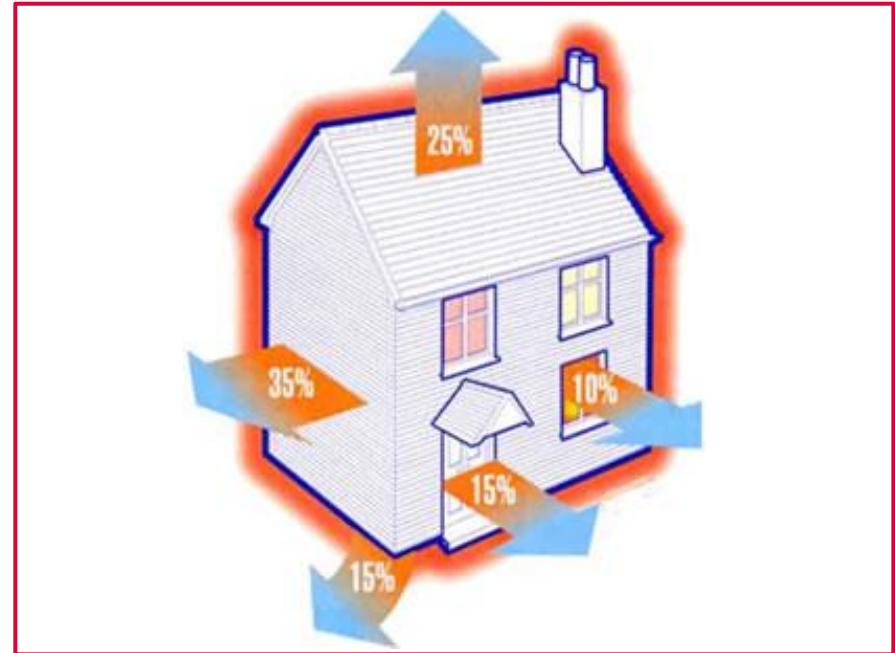
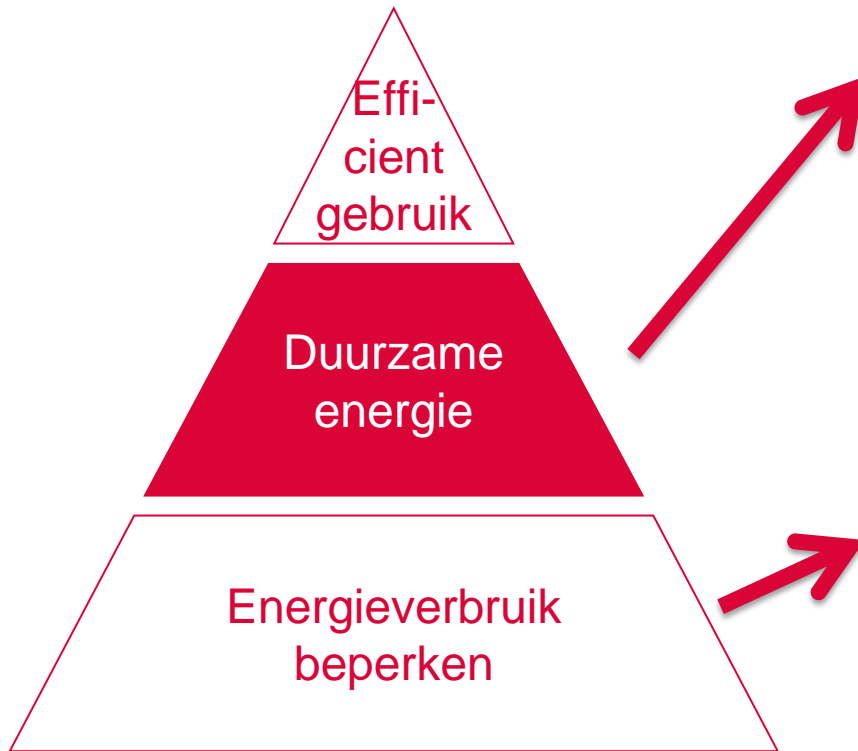

Agenda

1. Mooi!
2. Duurzaam
3. Stuc
4. Voorbeelden & interviews
5. Vragen en discussie

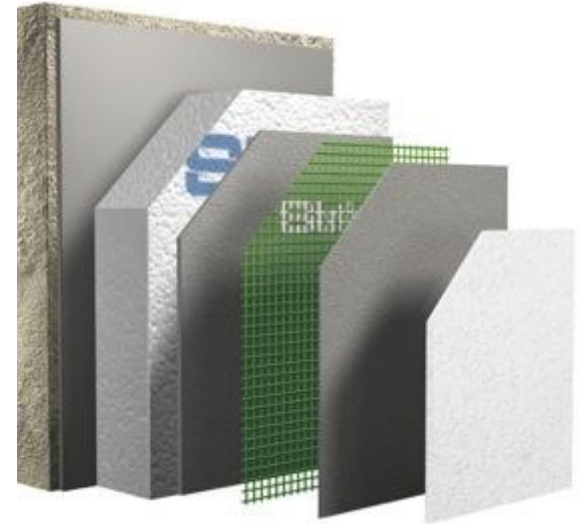
2. Duurzaamheid

Trias energetica: *focus op beperken*

2. Duurzaamheid

Concept gevelisolatie: *'trui aan'*

2. Duurzaamheid

Concept gevelisolatie: *beter leefklimaat*

Creëer een nieuwe wereld.

Strikolith

2. Duurzaamheid

Verschillende isolatiematerialen

COMFORT

Dit is ons meest toegepaste systeem. De isolatieplaat is gemaakt van EPS (Polystyreen), maar er kan ook gekozen worden voor MW (Minerale Steenwol).

PREMIUM

Met PREMIUM kies je voor het gevelisolatiesysteem met de hoogste isolatiewaarde. Door de unieke samenstelling wordt met een relatief geringe laagdikte een hoge RC-waarde behaald.

GREEN

Ons meest duurzame systeem. Wat te denken van een isolatieplaat bestaande uit 100% natuurlijke houtvezels. Deze houtvezelplaat is waterwerend, dampopen én akoestisch isolerend.

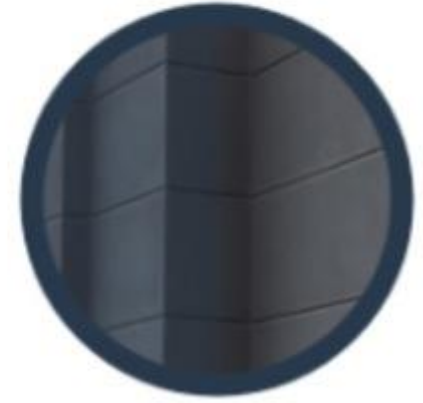
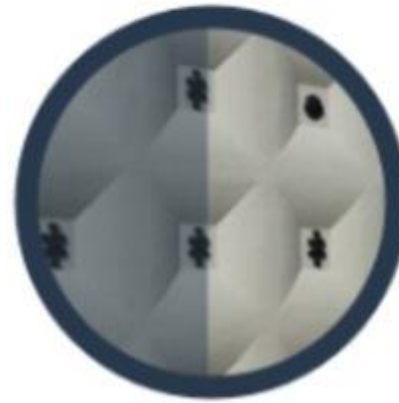
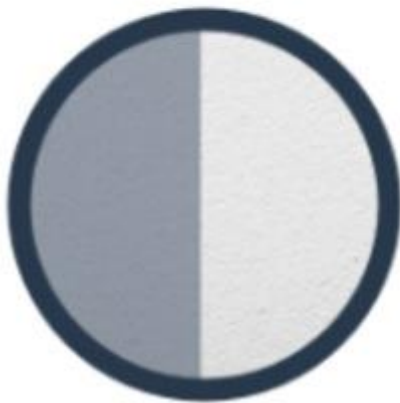
OPEN

OPEN staat voor een systeem met een continue beluchting achter het systeem. Vocht wordt snel afgevoerd en door de flexibele maatvoering ontstaan ongekende, technische en esthetische mogelijkheden.

2. Duurzaamheid

Verschillende afwerkingsmogelijkheden

- uitgebreid scala aan afwerkingsmogelijkheden
- van sierpleisters tot steenstrips, vrijwel geen afwerking is onmogelijk

Agenda

1. Mooi!
2. Duurzaam
3. Stuc
4. Voorbeelden & interviews
5. Vragen en discussie

3. Stuc

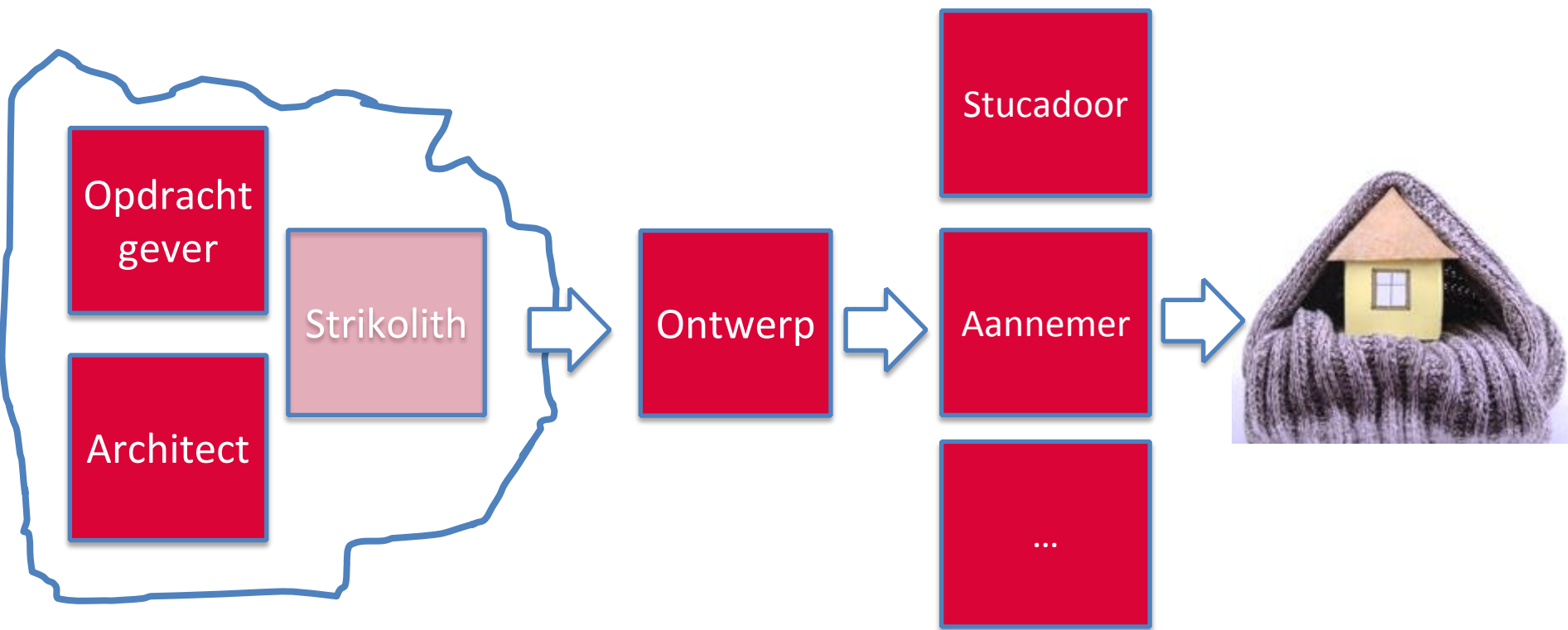
Karakterbepalend

- Naadloos
- Combinatiemogelijkheden
- Vormvrijheid
- Nieuwbouw en renovatie

3. Stuc

Om tot een energiebesparing te komen

3. Stuc

Metamorfose 1: voor en na

3. Stuc

Metamorfose 2: voor en na

Creëer een nieuwe wereld.

3. Stuc

Gevelisolatie als onderdeel Nul op de Meter

3. Stuc

En ook: aardbevingsbestendig bouwen

mortel

grid

Niet versterkt

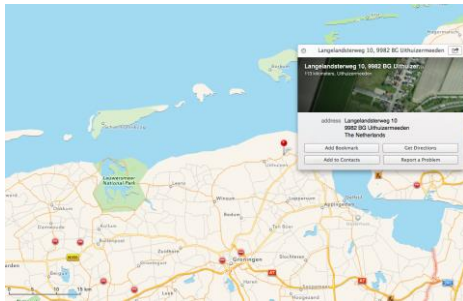

Versterkt

3. Stuc

En ook: aardbevingsbestendig bouwen (II)

3. Stuc

Punten van aandacht!

- Ontwerp
- Materiaal
- Details
- Vakmanschap

- Advies voor ieder project

3. Stuc

Om tot een duurzaam mooi resultaat te komen!

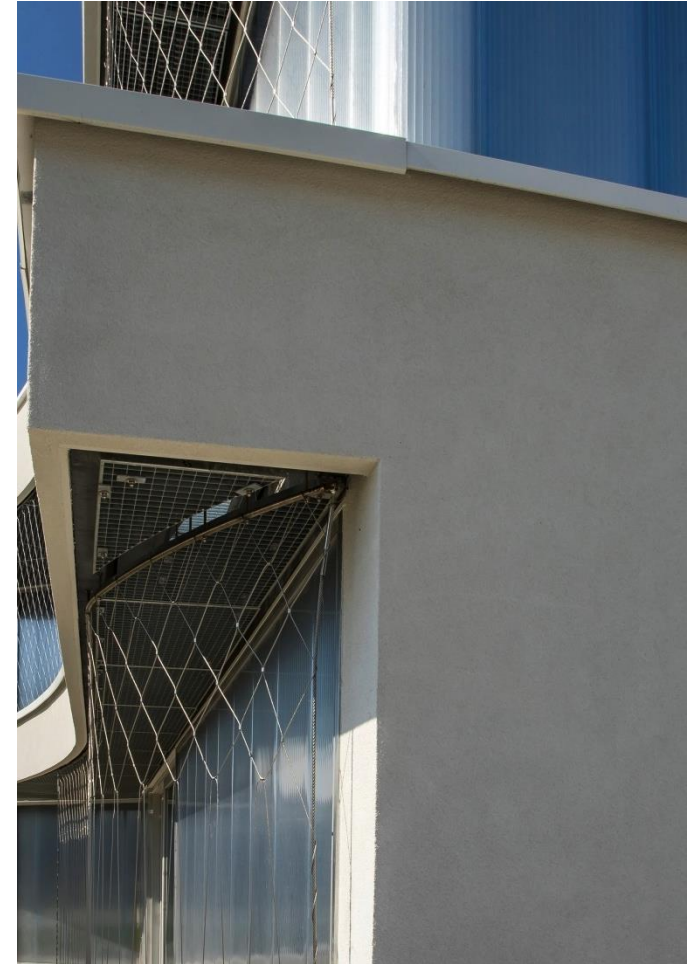
Creëer een nieuwe wereld.

Agenda

1. Mooi!
2. Duurzaam
3. Stuc
4. Voorbeelden & interviews
5. Vragen en discussie

4. Voorbeelden: *scholen* De Diamant Apeldoorn

4. Voorbeelden

De Diamant: *Interview Hans van den Ham*

4. Voorbeelden: *scholen*

De Diamant: *Interview MTB Architecten*

4. Voorbeelden: *scholen*

Cor Emousschool (Den Haag)

Creëer een nieuwe wereld.

4. Voorbeelden: *scholen* Cor Emousschool (Den Haag)

4. Voorbeelden: *scholen*

Emousschool: *interview DP6 Architectuurstudio*

Richelle de Jong

DP6 ARCHITECTUUR STUDIO

4. Voorbeelden: *scholen*

Avans Hogeschool Breda

4. Voorbeelden: *scholen*

Avans: *Interview Rienks Architecten*

4. Voorbeelden: *scholen 'beving'* Zevio (Italië), aardbevingsbestendige school

Eerste 'school project' waarbij
textiel aardbevingswapenings-
systeem is toegepast

4. Voorbeelden: *scholen* Koningin Juliana school Leiderdorp

4. Voorbeelden: *scholen*

Koningin Juliana school Leiderdorp

Agenda

1. Mooi!
2. Duurzaam
3. Stuc
4. Voorbeelden & interviews
5. Vragen en discussie

5. Vragen en discussie

Creëer een nieuwe wereld.

Strikolith®

Creëer een nieuwe wereld.

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Open de School

*Winfried van Zeeland –
Senior Architect Van den Berg Architecten*

Mede mogelijk gemaakt door:

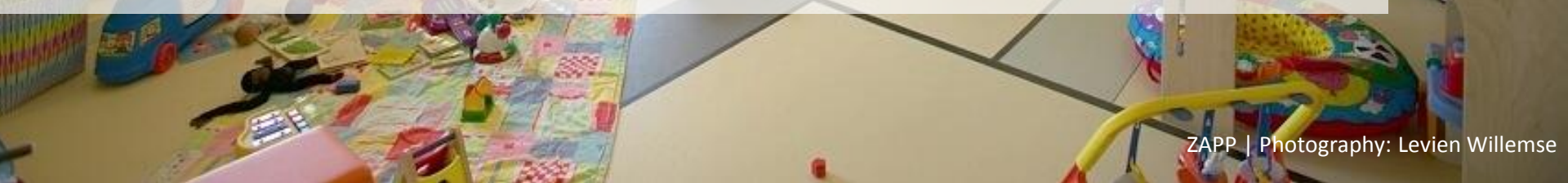

Open De School[©]

Kinderdagverblijf Tweede Kamer Den Haag

ZAPP | Photography: Levien Willemsse

CBS Onze Wereld Rotterdam

Van den Berg Groep / Photography: David Pronk

A wide-angle photograph of a modern, multi-level school interior. The ground floor features a long hallway with a wall of colorful lockers in red, purple, yellow, and blue. A woman in a black coat is walking towards the lockers, and another woman in a blue shirt is walking away. A staircase with a white railing leads to an upper level. The upper level has glass-walled rooms and a balcony with a white railing. The ceiling is high with exposed ductwork and recessed lighting. The overall atmosphere is bright and modern.

VMBO Cambium College Zaltbommel

MBO Grafisch Lyceum Rotterdam

Van den Berg Groep / Photography: Rene de Wit

A hand holding a small globe of the Earth against a green background. The globe is centered in the hand, and the background is a soft, out-of-focus green. The text is overlaid on the image in a large, white, sans-serif font.

ECONOMIE
DEMOGRAFIE
TECHNOLOGIE
DUURZAAMHEID
GEOPOLITIEK
MOBILITEIT

Open De School[©]

MOBILITEIT

out of the box

uitnodigend

verbinden

transparantie

FLOW

learning = living

CONNECT 2 NATURE

Vloeiende ruimte

EXPLORE

Integraal denken

HELDER

flexibel

EB & VLOED

toegankelijk

biorimte
blending

Informeel leren

Ontdek!

FUSE

Organische verband

crossover

De Wereld

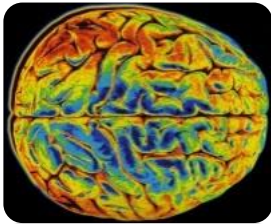
samenwerken

Open De School[©]

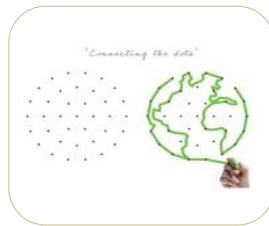
**ADAPTIEF
LEREN**

**INSPIRERENDE
LEER-
OMGEVINGEN**

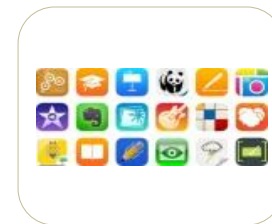
CONTEXT

**HET DOMEIN
VAN DE
DOCENT**

**WORD
SLIMMER**

**DE DIGITALE
WERELD**

“

**TELL ME AND I FORGET
TEACH ME AND I REMEMBER
INVOLVE ME AND I LEARN**

Xun Kuang

Kern van het onderwijs

<http://www.utne.com/story.cultural-china.com/chinaWH/upload/upfiles/2013-11>

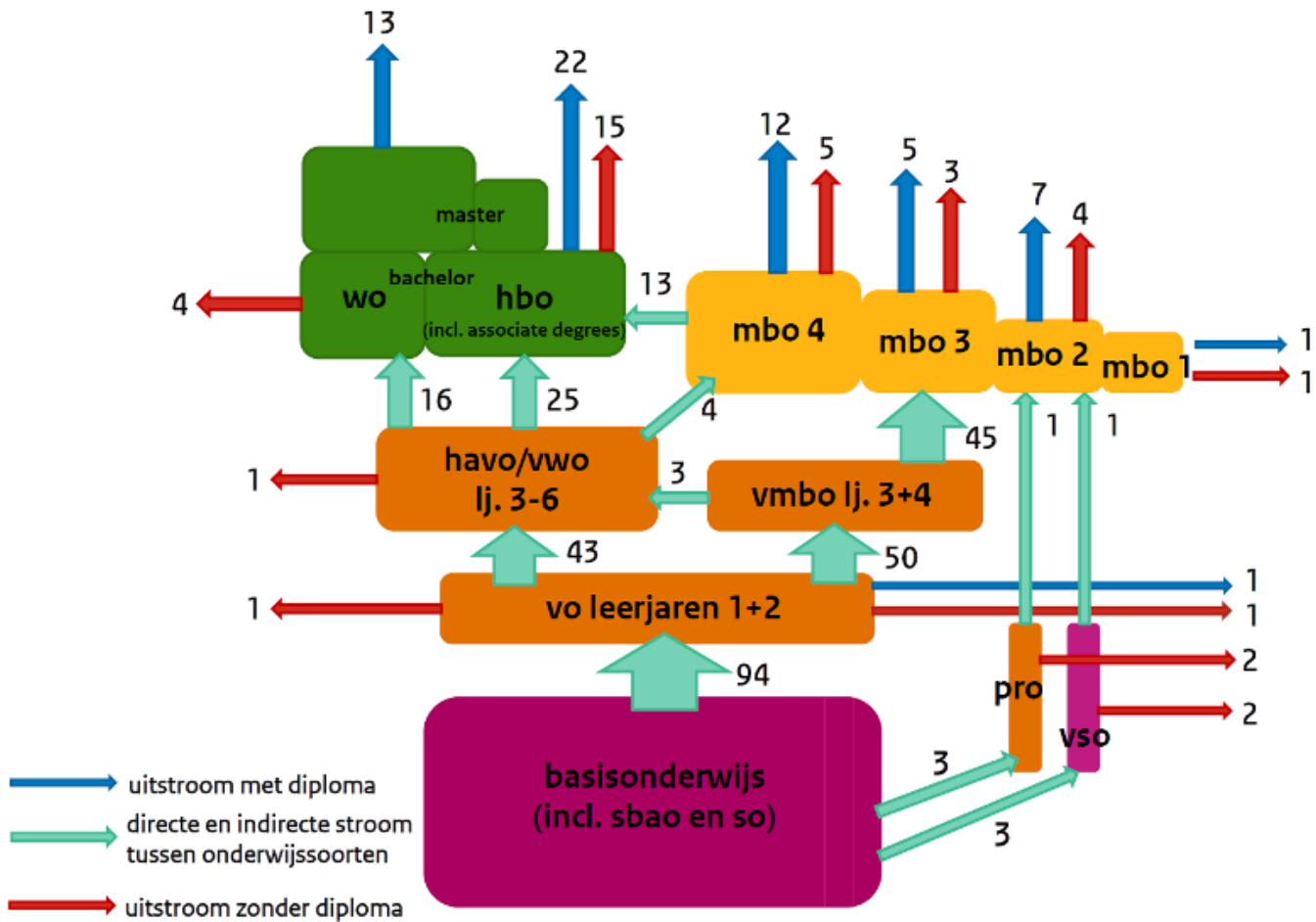
Kern van het onderwijs

<http://www.brederodedalton.nl/sociale-visie/>

Kern van het onderwijs

<http://healthycures.org/increase-dopamine-brain-boost-productivity>

Het onderwijssysteem

<http://www.onderwijsincijfers.nl/binaries/medium/content/gallery/onderwijs-in-cijfers/content-afbeeldingen/stromeninhetonderwijs-png>

Het onderwijssysteem

Verschotting

Kid Chorus From Pink Floyd's "The Wall" 1982 Subject of New Film | NBC Southern California

Het onderwijssysteem

Examinering = gelijk (?)

Students take an exam at a high school's open-air playground in Yichuan, Shaanxi province. <http://www.preptesting.com/china-a-fantasy-land-of-dreamers/>

Het onderwijssysteem

Het vooruitzicht

Interior of Magnolia Cotton Mills spinning room 1895. /Photography: Lewis Wickes Hine

Het onderwijssysteem

www.decorrespondent.nl/1452/ Foto: Martin Parr/Magnum Photos/HH

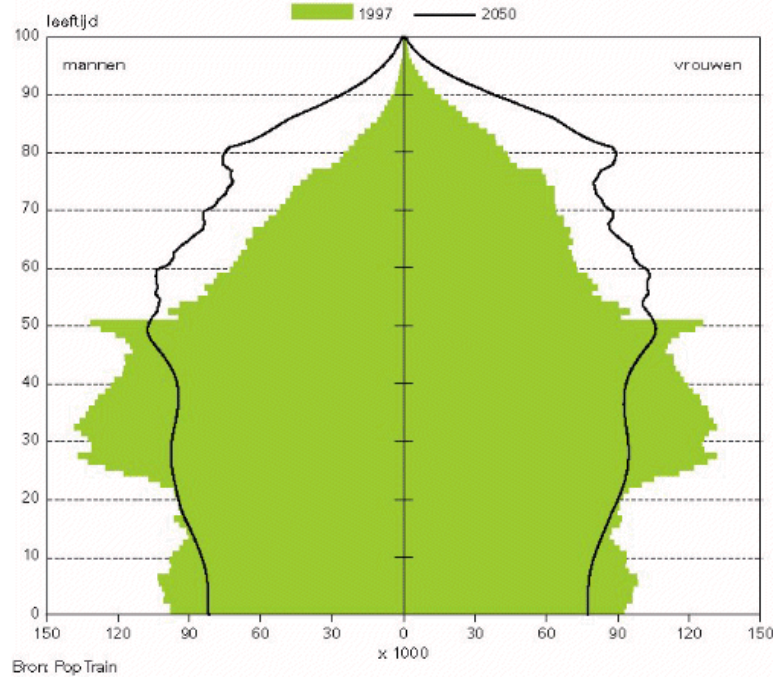
A photograph of two children playing with a giant bubble wand in a park. One child in a blue shirt is blowing a large, iridescent bubble. Another child is inside the bubble, looking out. The background shows green trees and a stone wall.

Veranderingen in het Onderwijs *economie*

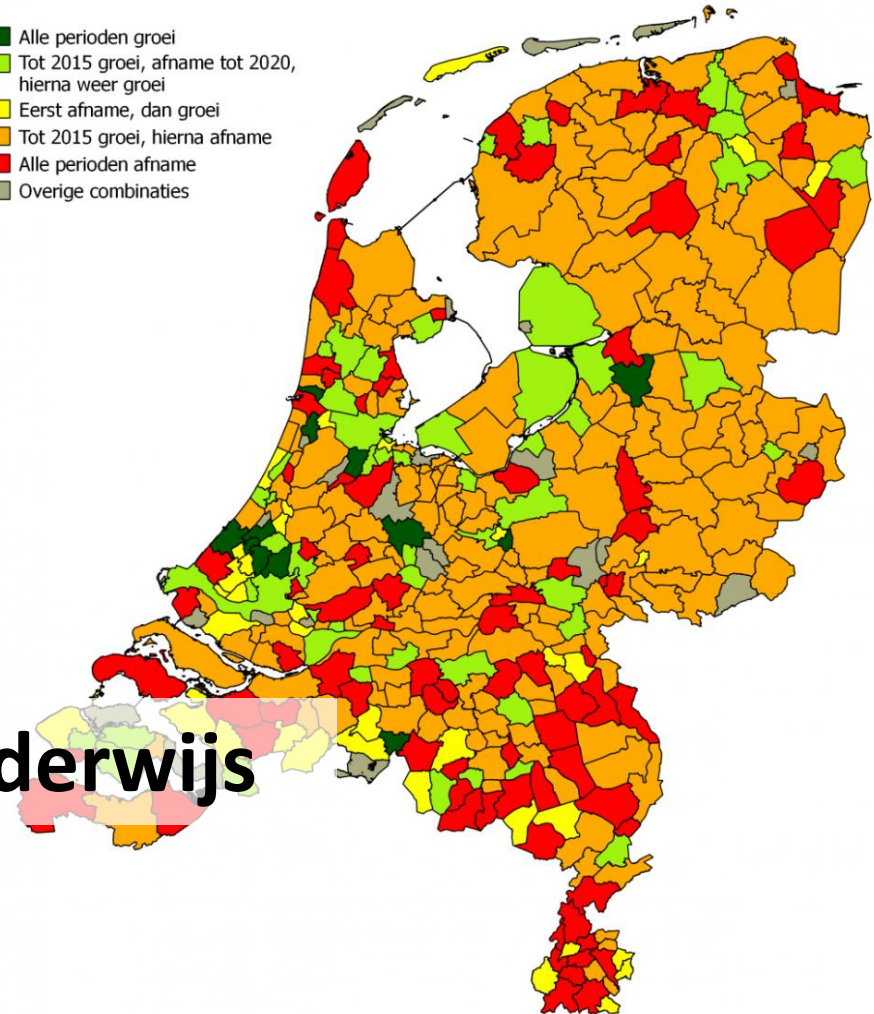
<http://thebroodinghen.blogspot.nl/2013/06/a-giant-bubble-wand.html>

Ontwikkeling basisgeneratie
Voortgezet onderwijs
2010-2015
2015-2020
2020-2025

Bevolking Nederland naar leeftijd en geslacht, 1997 en 2050

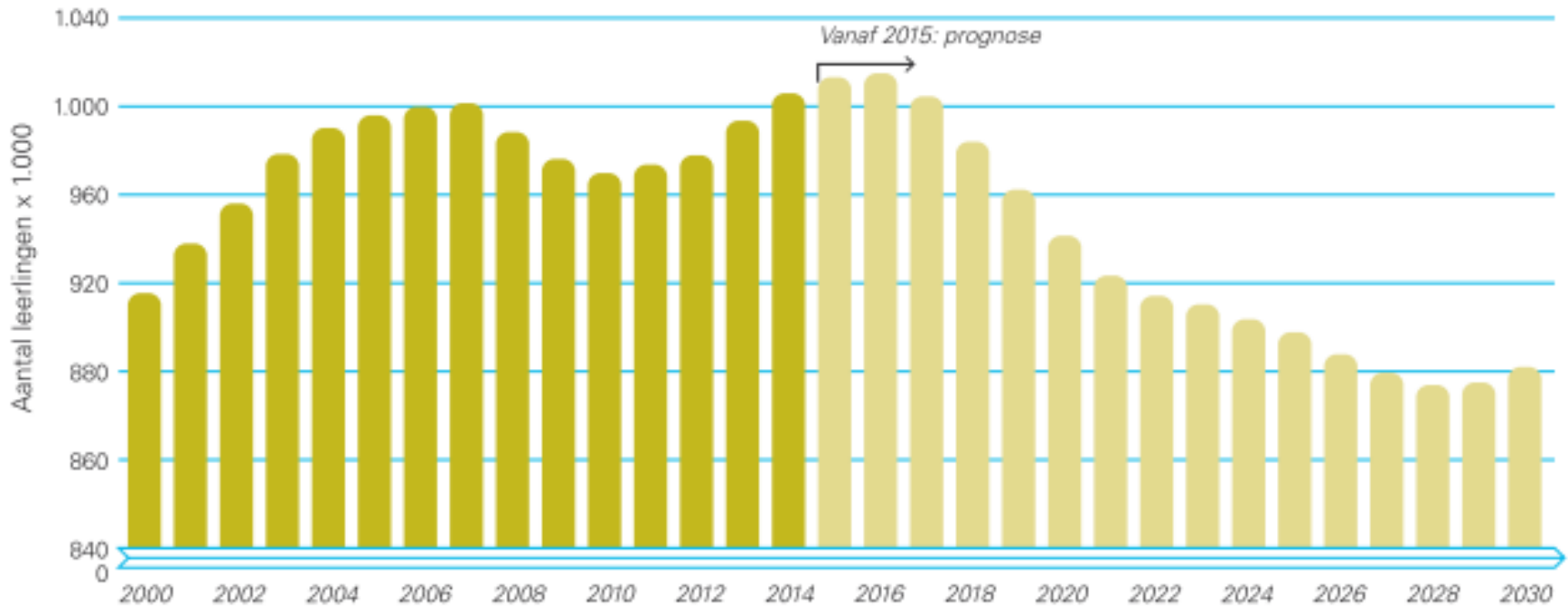

- Alle perioden groei
- Tot 2015 groei, afname tot 2020, hierna weer groei
- Eerst afname, dan groei
- Tot 2015 groei, hierna afname
- Alle perioden afname
- Overige combinaties

Veranderingen in het Onderwijs *demografie*

Figuur 2 Totaal aantal leerlingen vo: feitelijk aantal 2000-2014 en prognose 2015-2030 (aantal leerlingen x 1.000)

Veranderingen in het Onderwijs

Naar een lerende economie

Veranderingen in het Onderwijs
investeren in het vermogen van Nederland
economie

Veranderingen in het Onderwijs *economie*

www.energy-floors.com/events/launching_urban2020_at_rdmr_campus | Photography: Anneke Hymmen

A photograph of Salman Khan, Executive Director of Khan Academy, sitting on a black leather chair and speaking. He is wearing a dark blue sweater and has his hands clasped in front of him. The background is a blurred wall with the word 'DESIGN' repeated in a grid pattern.

Veranderingen in het Onderwijs
technologie

Salman Khan
Executive Director Khan Academy

<https://nl.khanacademy.org>

A photograph of Sir Ken Robinson, a man with glasses and a dark suit, speaking at a TED conference. He is gesturing with his right hand raised. The background is dark with a large, semi-transparent red circle behind him. The quote is overlaid in white text on the circle.

“If you’re not prepared to be wrong, you’ll never come up with anything original.”

– SIR KEN ROBINSON
Author, speaker, expert on education,
creativity and innovation

Veranderingen in het Onderwijs *economie*

Ken Robinson: Scholen doden de creativiteit | TED2006 · 19:24 · Filmed Feb 2006

Life Long Learning

Veranderingen in het Onderwijs

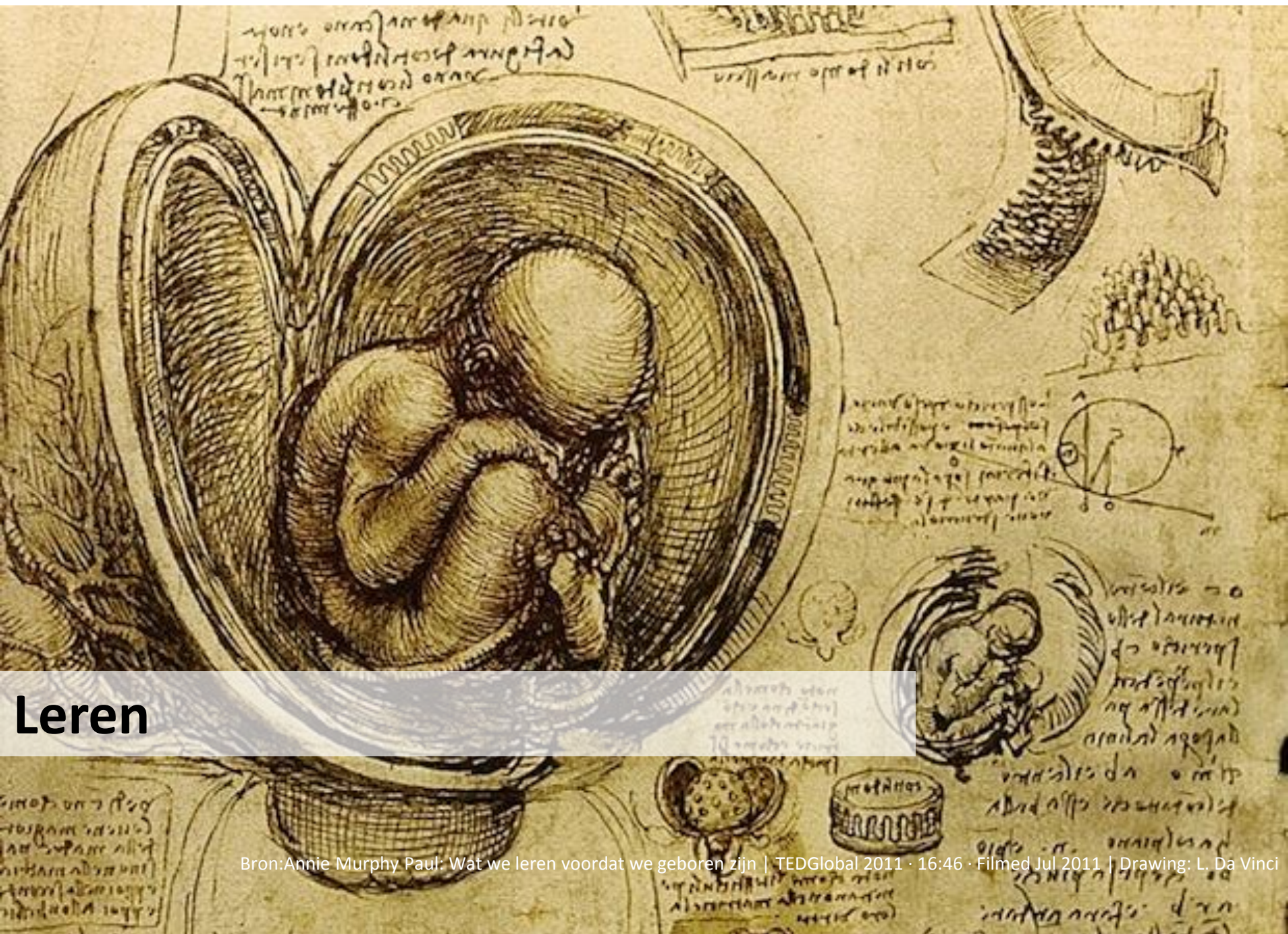

Veranderingen in het Onderwijs *politiek*

#onderwijs2032

*'Ieren onze kinderen nog de juiste dingen?
Discussieer mee!*

<http://www.lc.nl/plus/Onderwijs-en-de-glazen-bol-21111890.html> | Photography: ANP Lex van Lieshout

Leren

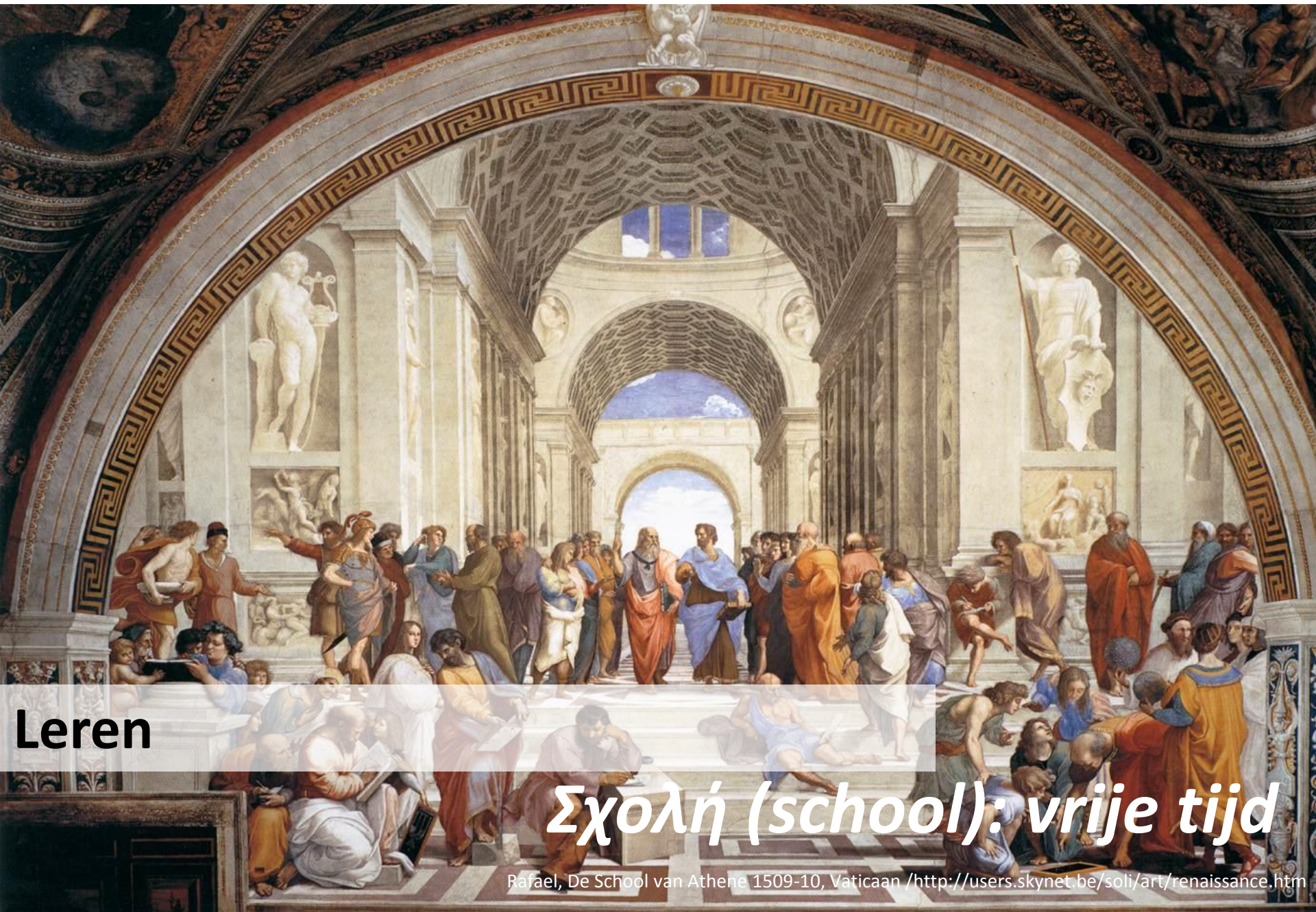
Bron: Annie Murphy Paul: Wat we leren voordat we geboren zijn | TEDGlobal 2011 · 16:46 · Filmed Jul 2011 | Drawing: L. Da Vinci

De oorsprong

Leren

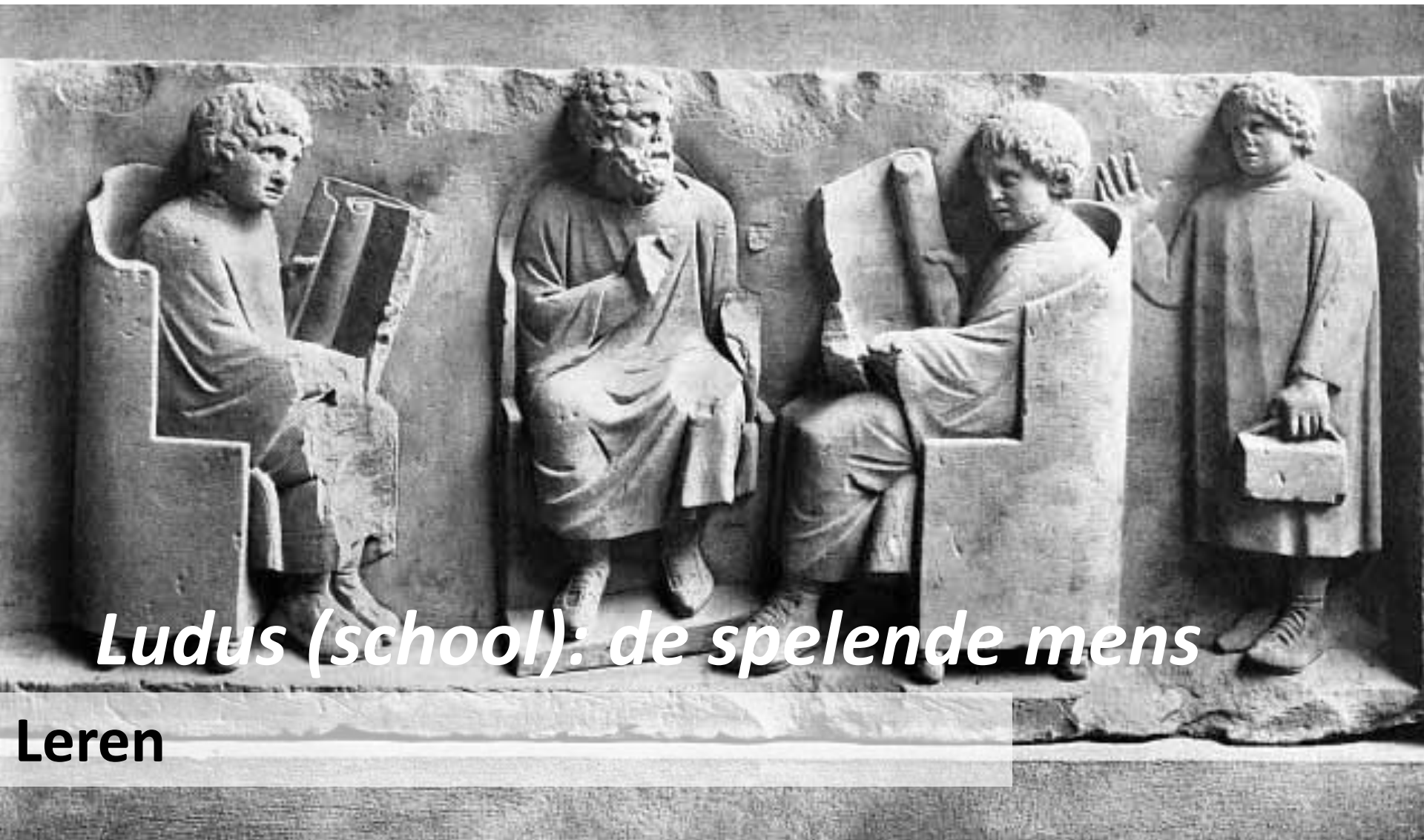
Pupils at Mwezeni Primary School in a Elliotdale, outside Mthatha | Photography: THEMBINKOSI DWAYISA

Leren

Σχολή (school): vrije tijd

Rafael, De School van Athene 1509-10, Vaticaan /<http://users.skynet.be/soli/art/renaissance.htm>

Ludus (school): de spelende mens

Leren

<http://www.timetour.co.uk/back-school-education-throughout-ages/>

Leren

De Dorpsschool, Jan Steen 1672

http://www.fineartprintsondemand.com/artists/steen/school_for_boys_and_girls.htm

17^e eeuw

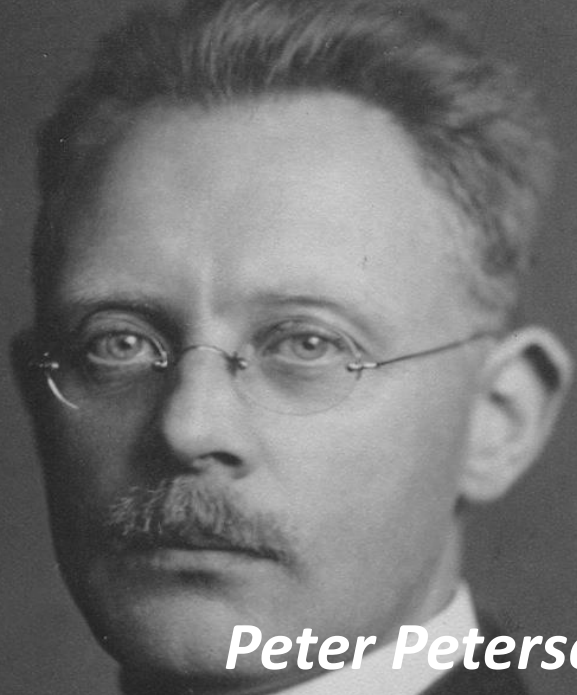
Leren

Leren

Confessioneel onderwijs

<http://www.mediamarlin.nl/tijd-van-burgers-en-stoommachines/>

Peter Petersen

Helen Parkhurst

Maria Montessori

Kees Boeke

De vernieuwers

Leren

<http://jenaplan.de/wp-content/uploads/2015/04/JP1-Stammgrupe.pdf>
http://users.qliconline.nl/enschede_stroink/images/logos/parkurst1-1.jpg
<http://montessori-loire.com/index.php/la-pedagogie/la-methode-montessori/>
<http://www.big-storyprimaironderwijs.nl/>

Veranderingen in het Onderwijs

<http://www.geheugenvannederland.nl> / Leerlingen van de Amsterdamse huishoudschool, 1925

A modern, ergonomic office chair with a bright green seat and backrest, and a grey frame. The chair has a desk attachment on the right side. A person's hands are visible, adjusting the backrest. The chair is on a grey carpeted floor. In the background, there are blurred figures of people and a window with a view of a building.

Veranderingen in het Onderwijs

NODE-chair | OCS+ Steelcase

Veranderingen om ons heen

Het Nieuwe Werken

http://www.keeswinkelman.nl/?attachment_id=29

Veranderingen om ons heen

Het Nieuwe Werken

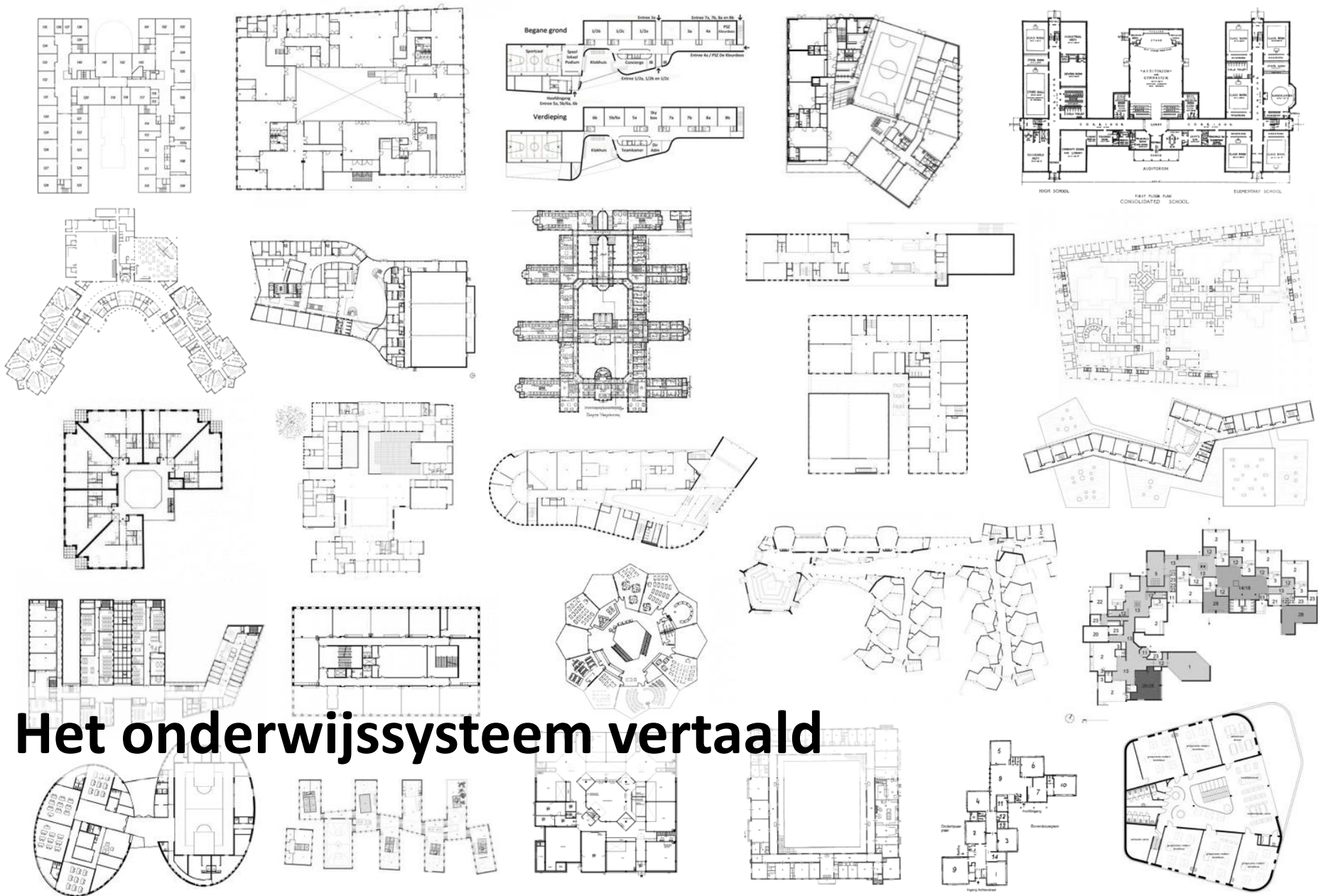
<http://inhabitat.com/google-employees-in-zurich-zooglers-have-the-worlds-coolest-re-purposed-office/>

Veranderingen om ons heen

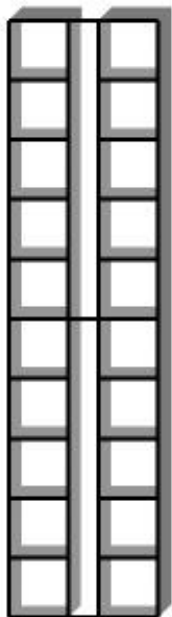
Het Nieuwe Werken

<http://coolofficeinteriors.com/google-london-uk/>

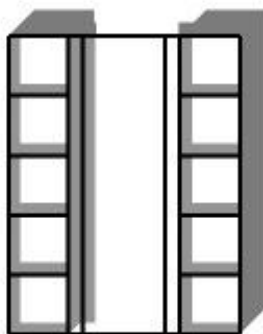

Het onderwijssysteem vertaald

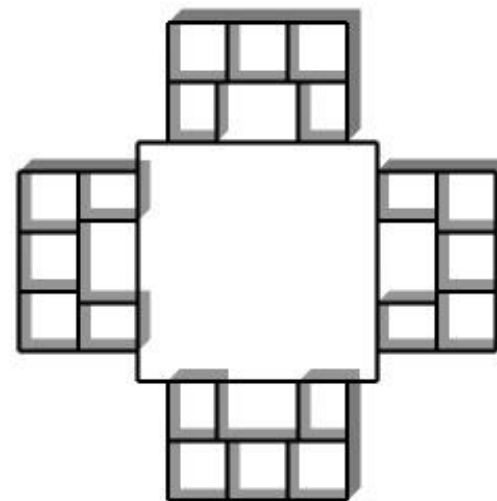
gang-

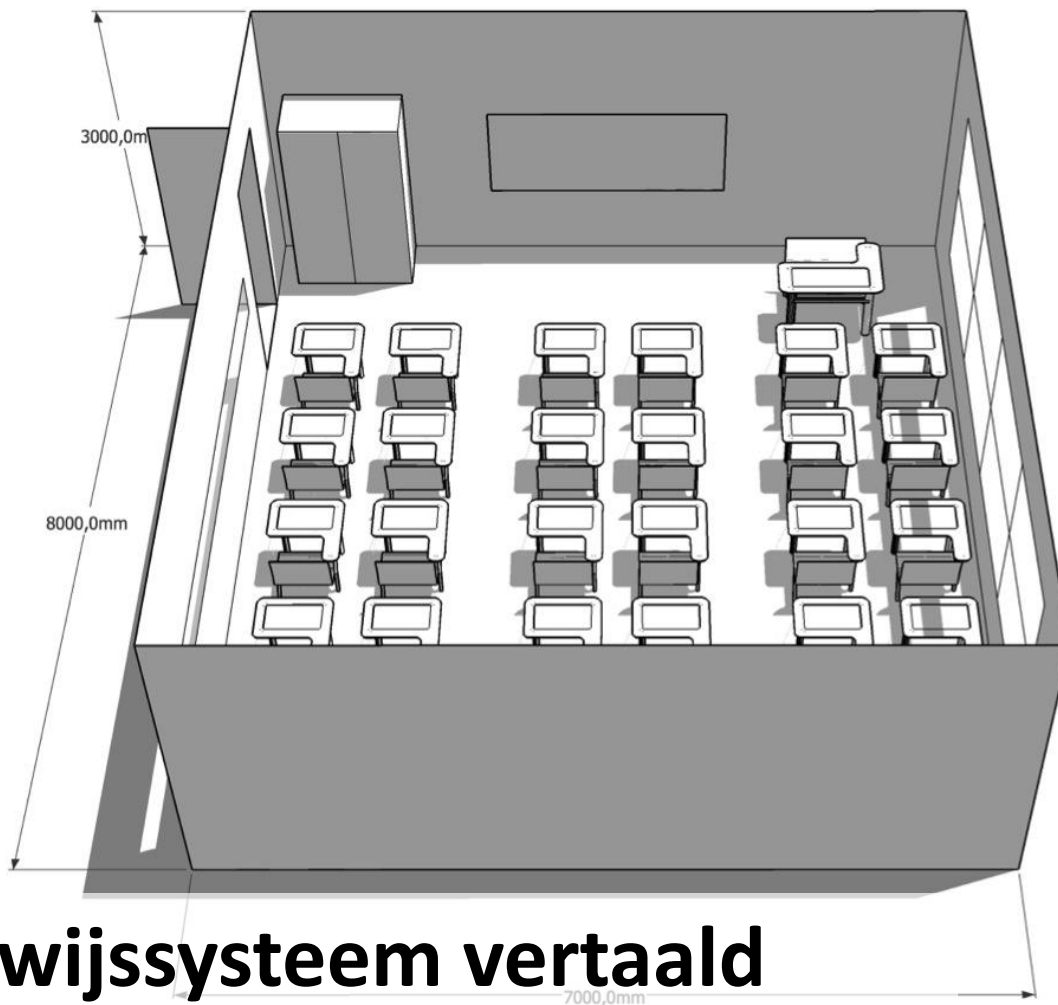
hal-

paviljoen-

Het onderwijssysteem vertaald

Het onderwijssysteem vertaald
het klaslokaal

Het onderwijssysteem vertaald

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2011-09-24_Den_Haag_020.JPG

Open De School

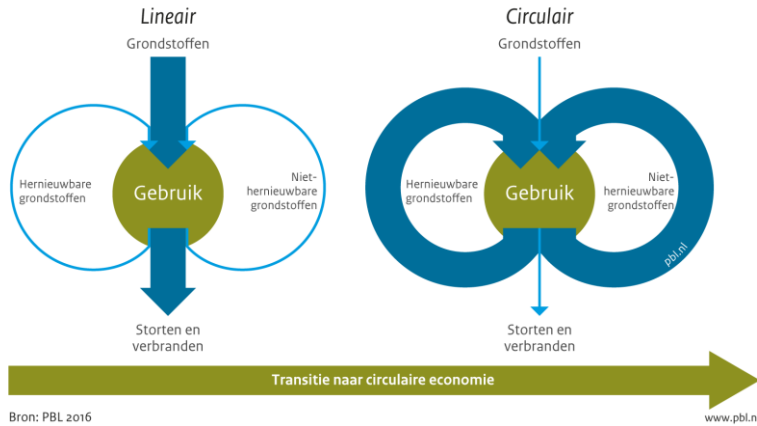

frisse
duurzaamheid

op school

Veranderingen in het Onderwijs
duurzaamheid

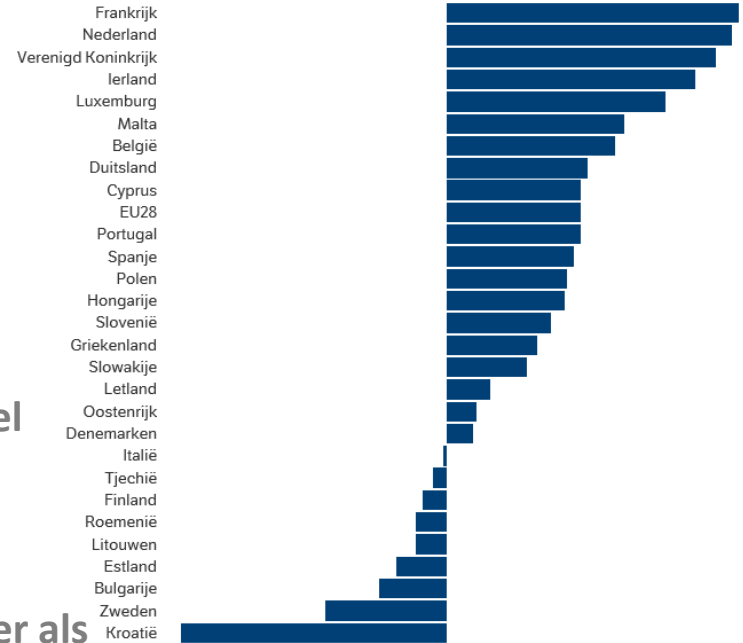
Van een lineaire naar een circulaire economie

Bron: PBL 2016

www.pbl.nl

- 7% van de gebouwen beschikt over een energielabel
- 75% daarvan heeft een label C of lager
- 80% voldoet niet aan de eisen van een gezond binnenklimaat
- leerlingen en leraren presteren gemiddeld 15% beter als in de klas een comfortabel binnenklimaat heerst

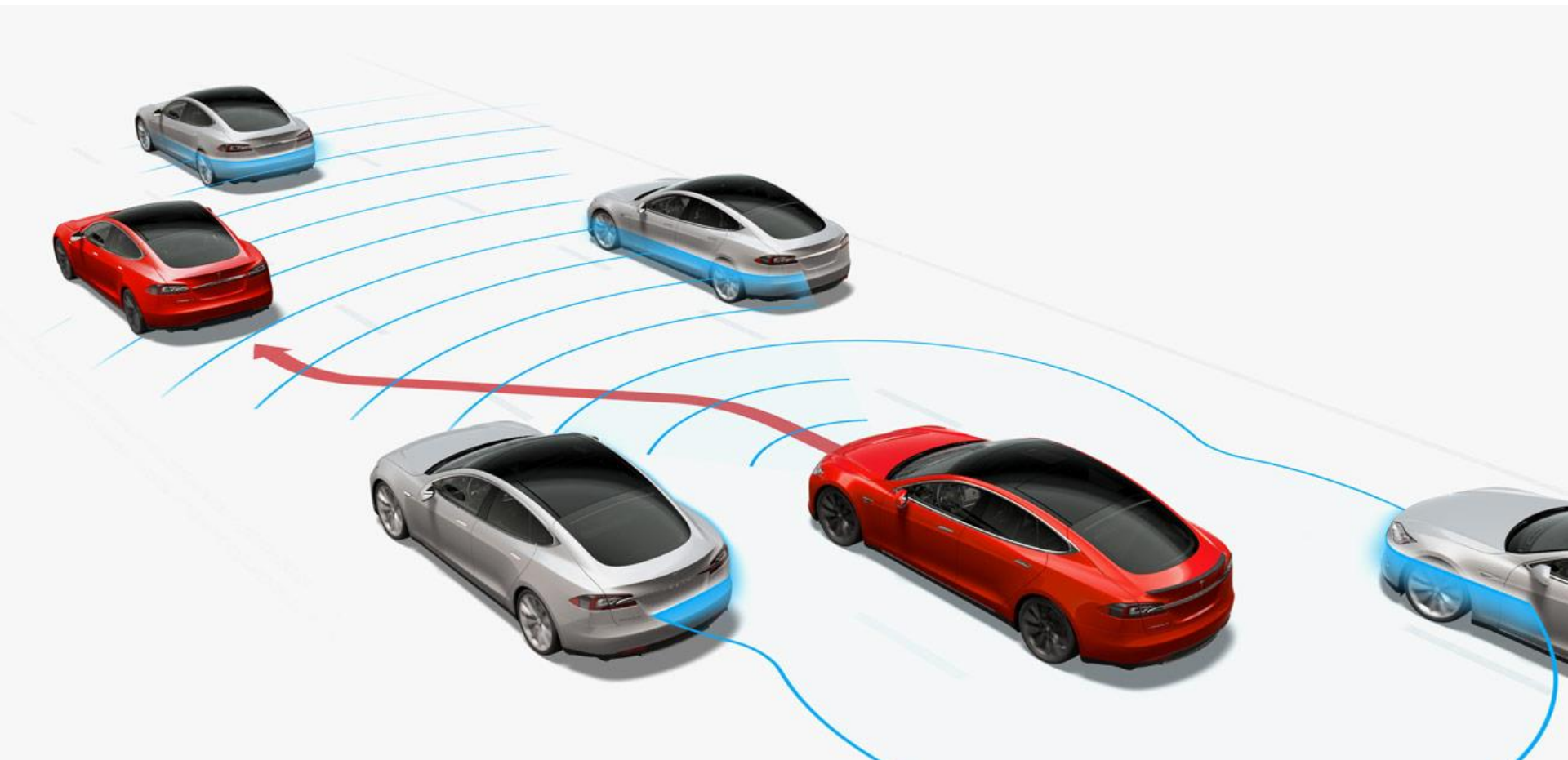
Afstand tot duurzaamheidsdoel voor 2020

Veranderingen om ons heen

<https://www.nrc.nl/nieuws/2016/03/31/nederland-blijft-onderaan-bungelen>

<http://www.duurzaamgebouwd.nl/evenementen/20160607-roundtable-docent-is-bepalende-factor-in-scholen>

www.pbl.nl

Veranderingen om ons heen

<http://performancedrive.com.au/tesla-announces-7-0-software-update-with-autopilot-technologies-1509/>

Veranderingen om ons heen

A photograph of a group of young women at what appears to be a festival or outdoor event. They are all looking down at their smartphones. The woman in the foreground is wearing a pink top and has a focused expression. The background is filled with colorful, out-of-focus elements, suggesting a busy, festive atmosphere. The lighting is bright, indicating it's daytime.

Veranderingen om ons heen

INFORMATIE

dagelijkse kost

WORLD ECONOMIC FORUM | 2014-2015

De online wereldburger krijgt in één dag meer informatie aangereikt dan een middeleeuwse burger in zijn hele leven. En hij wil steeds meer. Infobesitas, de onstilbare honger naar informatie, leidt tot vermoeidheid, slaapttekort en concentratieproblemen. Vooral jongeren kampen met de angst om iets te missen en er niet bij te horen.

87

webpagina's bezocht
in één minuut, naar
gemiddeld, door de wereldwijde
bevolking

15

seconden om
na YouTube.com
te surfen

23

seconden die het
Facebook-
profiel van
Elon Musk wordt
bekeken

195

seconden
toegankelijkheid
aan de
internet

1,4

seconden die de
Google-
zoekmachine
verbruikt om
de zoekopdracht
te verwerken

2

seconden
die nodig zijn
om de
Google-
zoekmachine
te laten
werken

250

seconden die nodig
zijn om de
Google-
zoekmachine
te laten
werken

80

65

seconden
die nodig zijn
om de
Google-
zoekmachine
te laten
werken

4

seconden
die nodig zijn
om de
Google-
zoekmachine
te laten
werken

Jonger = sneller

Jongeren surfen sneller op het internet dan ouderen. Dit is vooral te zien in de manier waarop jongeren informatie zoeken en vinden. Ze zijn sneller in staat om te vinden wat ze nodig hebben en ze zijn sneller in staat om te vinden wat ze nodig hebben.

Belangrijke keuze: evolutie laten rusten

De wereldwijde bevolking wordt steeds ouder. Dit is vooral te zien in de manier waarop jongeren informatie zoeken en vinden. Ze zijn sneller in staat om te vinden wat ze nodig hebben en ze zijn sneller in staat om te vinden wat ze nodig hebben.

loyal

Veranderingen in het Onderwijs

technologie

Veranderingen in het Onderwijs *technologie*

<http://o.aolcdn.com/hss/storage/midas/c0f52e59f1fee11b8834dc761b599598/202256278/microsoft-hololens-medical-studies.jpg>

Veranderingen in het Onderwijs

technologie

Robots in Educational Environment - <http://chili.epfl.ch/files>

Leraar
van het
jaar

Het midden van de school: de docent

www.onderwijscooperatie.nl/leraren-van-het-jaar-2015-gekozen/

Het midden van de school: de docent

http://www.elektrischvaren.info/?nr=606/Minkema_College

Veel Nederlandse leerlingen ongemotiveerd

© 15-04-2015, 13:32 BINNENLAND (NIEUWSBINNENLAND)

Premier Rutte in een klas bij de opening van het schooljaar ANP

Veel Nederlandse leerlingen lijken geen plezier in het leren te hebben en ervaren het recht op onderwijs als een plicht. Ze vinden het leuk om op school andere leerlingen te ontmoeten, maar voor de lesstof is er geen enthousiasme. Inspecteur-generaal Monique Vogelzang schrijft dat in het voorwoord van haar verslag over de staat van het onderwijs in het afgelopen schooljaar, dat aan de Tweede Kamer is aangeboden.

Motiveren

In het Onderwijsverslag 2014/2014 staan de bevindingen van de schoolbezoeken van de Inspectie van de Ouderwetse Scholen. Motivatie wordt in het hele onderwijs als een knelpunt gezien. Veel docenten geven toe dat ze het moeilijk vinden hun klas te motiveren. Vier op de tien docenten in de onderbouw van de middelbare school achten zichzelf onvoldoende in staat ongemotiveerde leerlingen warm te laten lopen voor de lesstof. Vooral voor wiskunde en lezen kunnen veel leerlingen geen belangstelling opbrengen.

Veranderingen in het Onderwijs

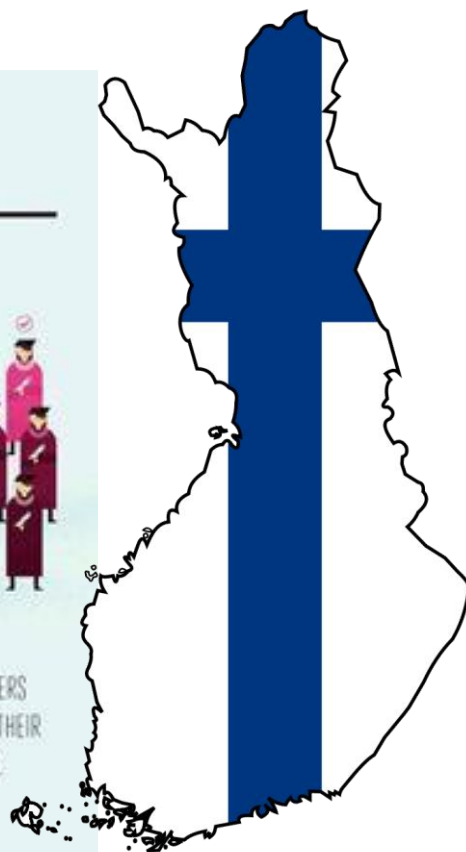
<http://nos.nl/artikel/2030384-veel-nederlandse-leerlingen-ongemotiveerd.html>

**Most importantly?
Finland knows good
teachers are essential.**

TEACHERS IN FINLAND ARE ALL
REQUIRED TO HAVE A MASTER'S DEGREE.
(Which is fully subsidized by the state.)

ONLY THE TOP 10% OF GRADUATES ARE
ACCEPTED INTO TEACHING PROGRAMS.

AND FINLAND'S TEACHERS
ARE AS ESTEEMED AS THEIR
DOCTORS OR LAWYERS.

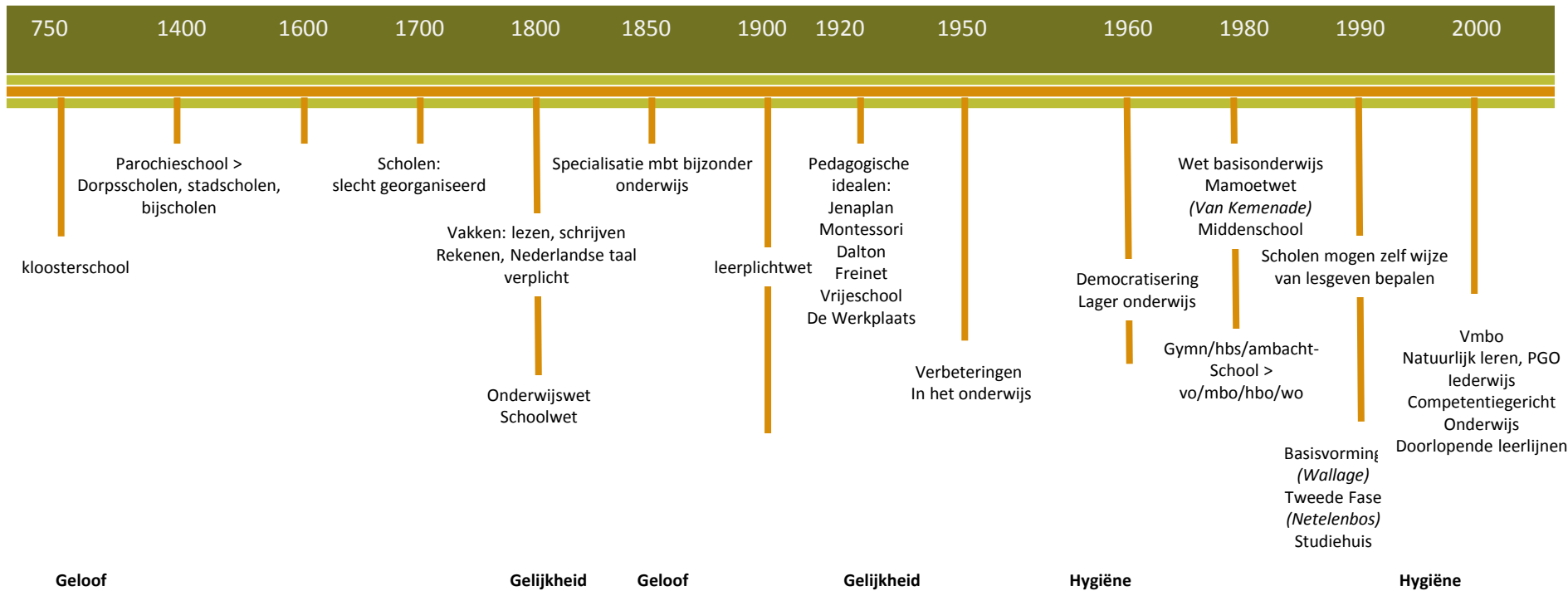

Scholieren die gelukkig zijn op school

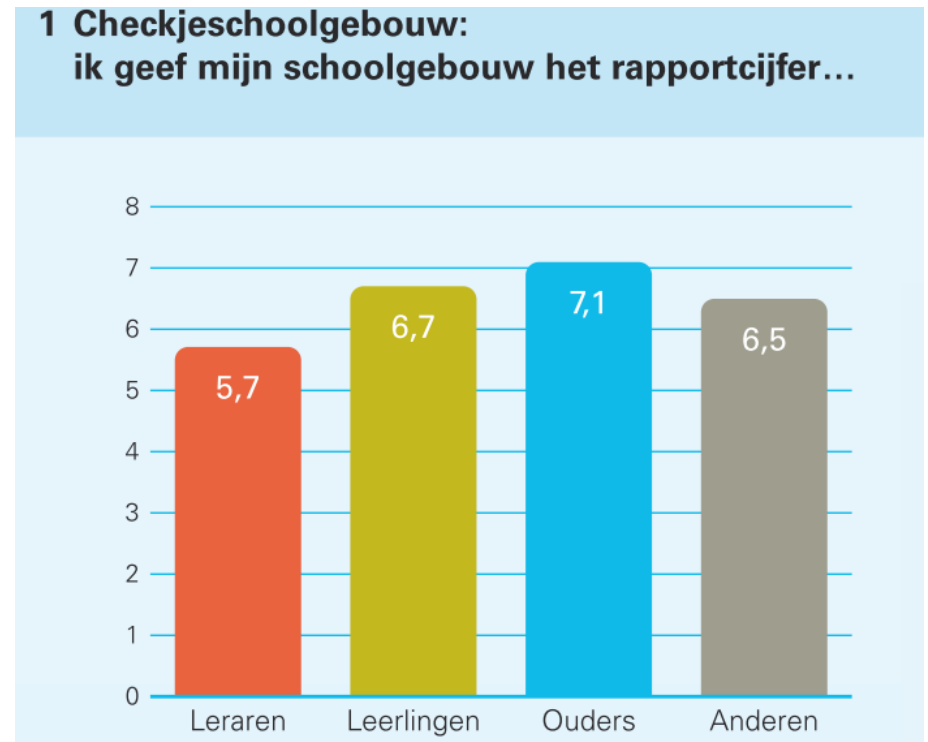
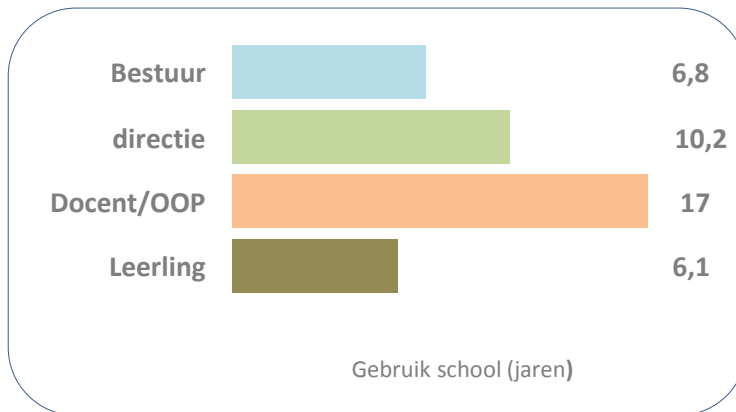
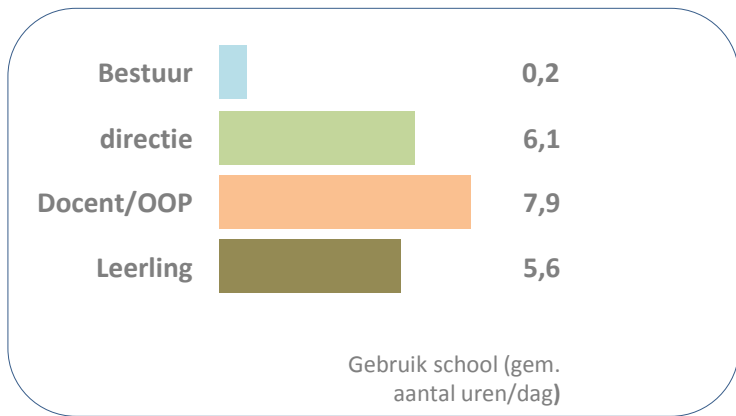
In procenten

Het midden van de school: de docent | Finland

Veranderingen in het Onderwijs *politiek*

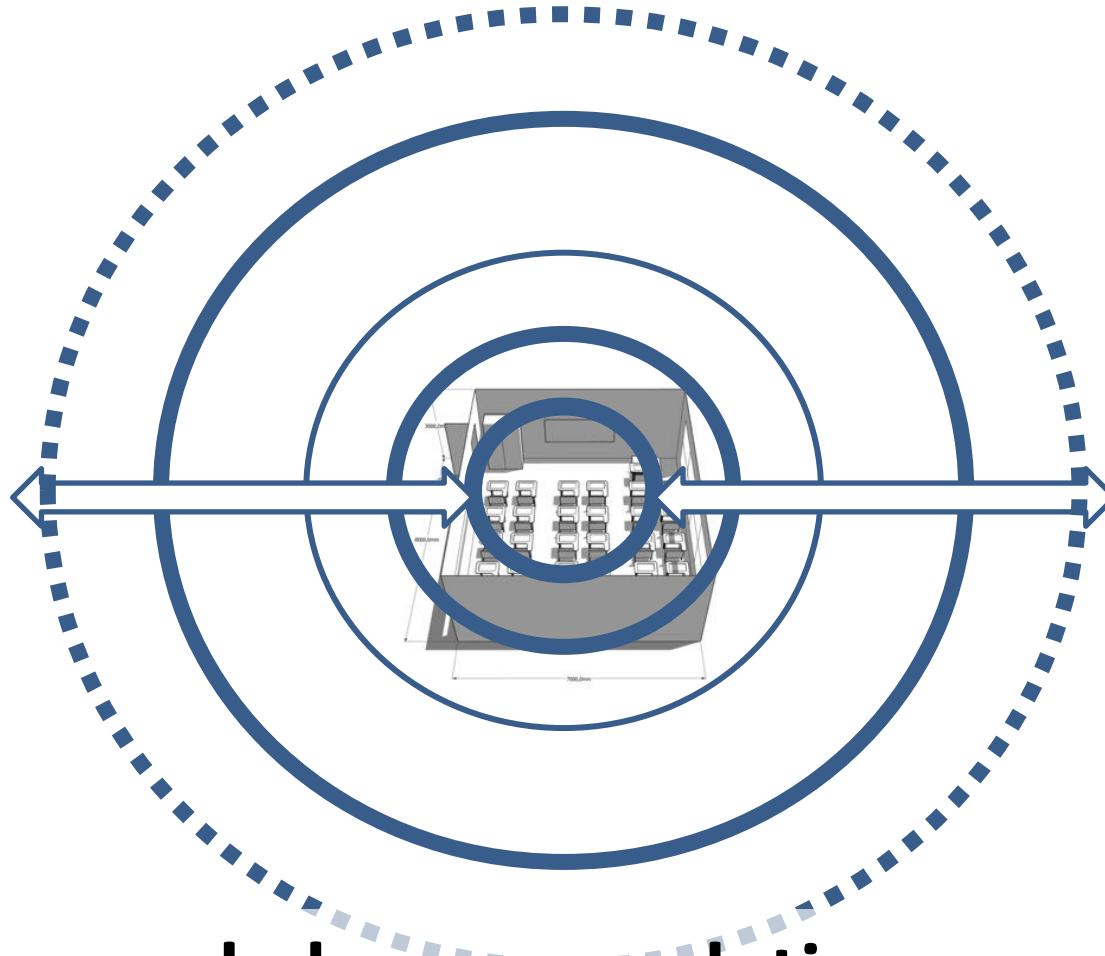

Het midden van de school: de docent

Kern van het onderwijs

<http://www.onderwijsmaakjesamen.nl/actueel/de-gemotiveerde-leerling/>

Het domein van de leraar: gradaties

Open De School – Case15

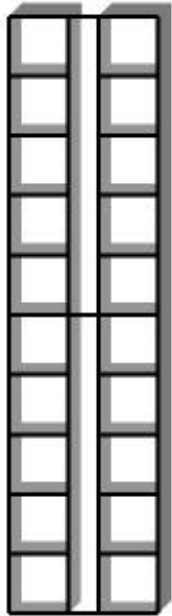
<http://www.homedsgn.com/2012/03/07/lego-pmd-by-rosan-bosch-and-rune-fjord/>

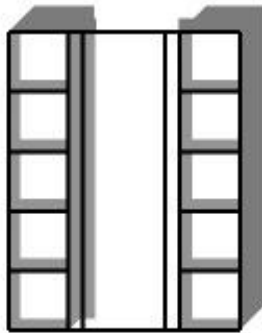
Open De School – Case15

[http://images.adsttc.com/media/images/521b/e892/e8e4/4eeb/1b00/0041/large_jpg/Vittra_S%C3%B6dermalm_Photo_Kim_Wendt_\(32\).jpg?1377560680](http://images.adsttc.com/media/images/521b/e892/e8e4/4eeb/1b00/0041/large_jpg/Vittra_S%C3%B6dermalm_Photo_Kim_Wendt_(32).jpg?1377560680)

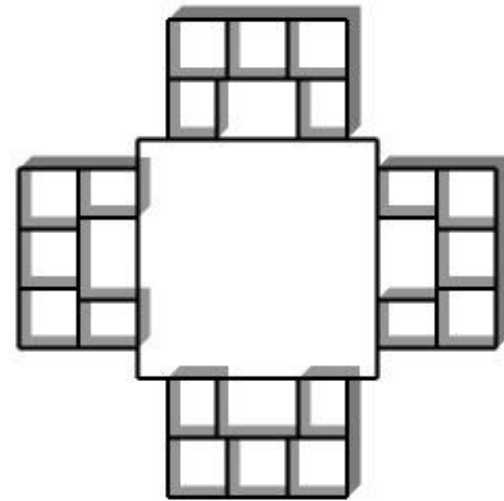
gang-

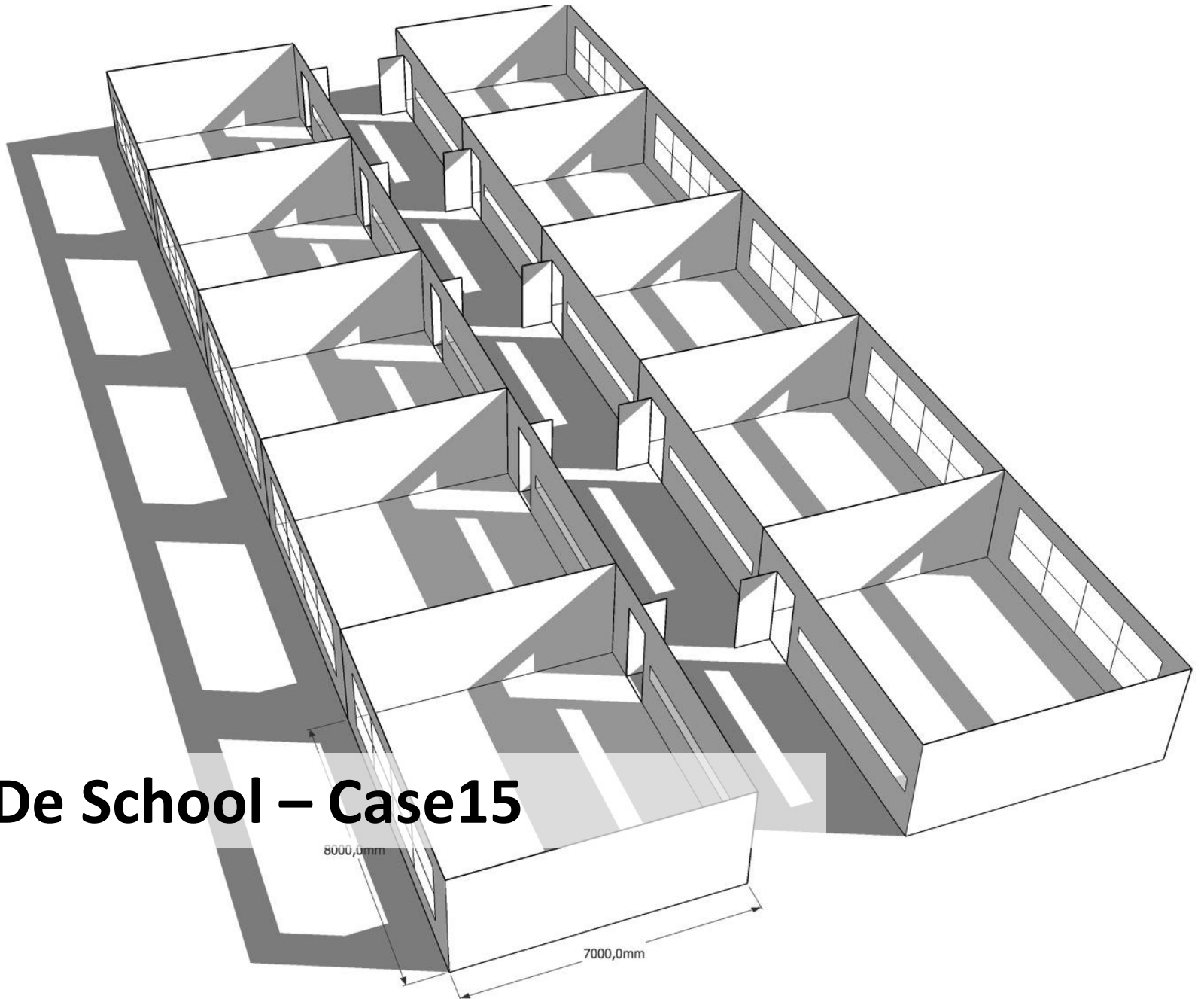
hal-

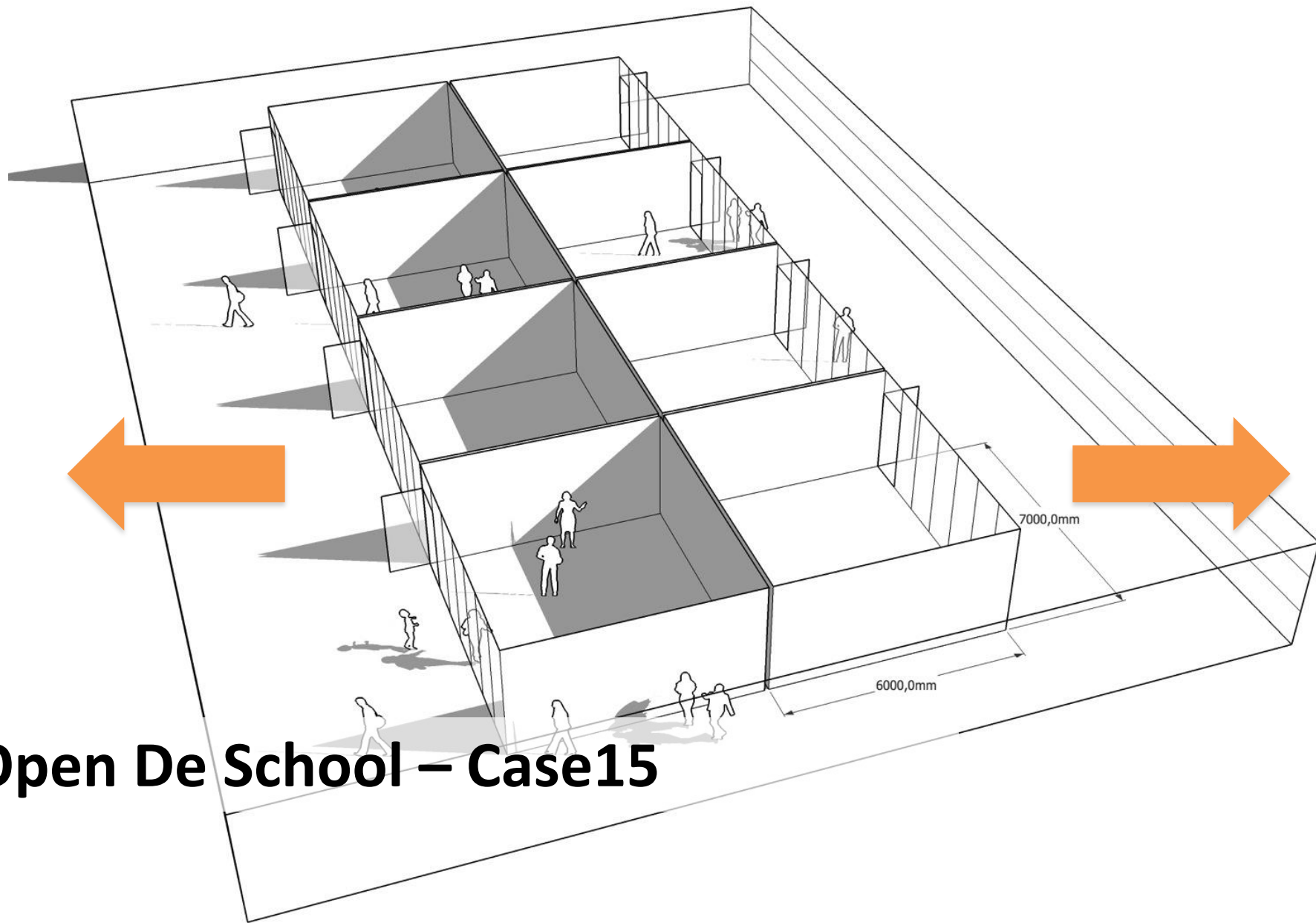
paviljoen-

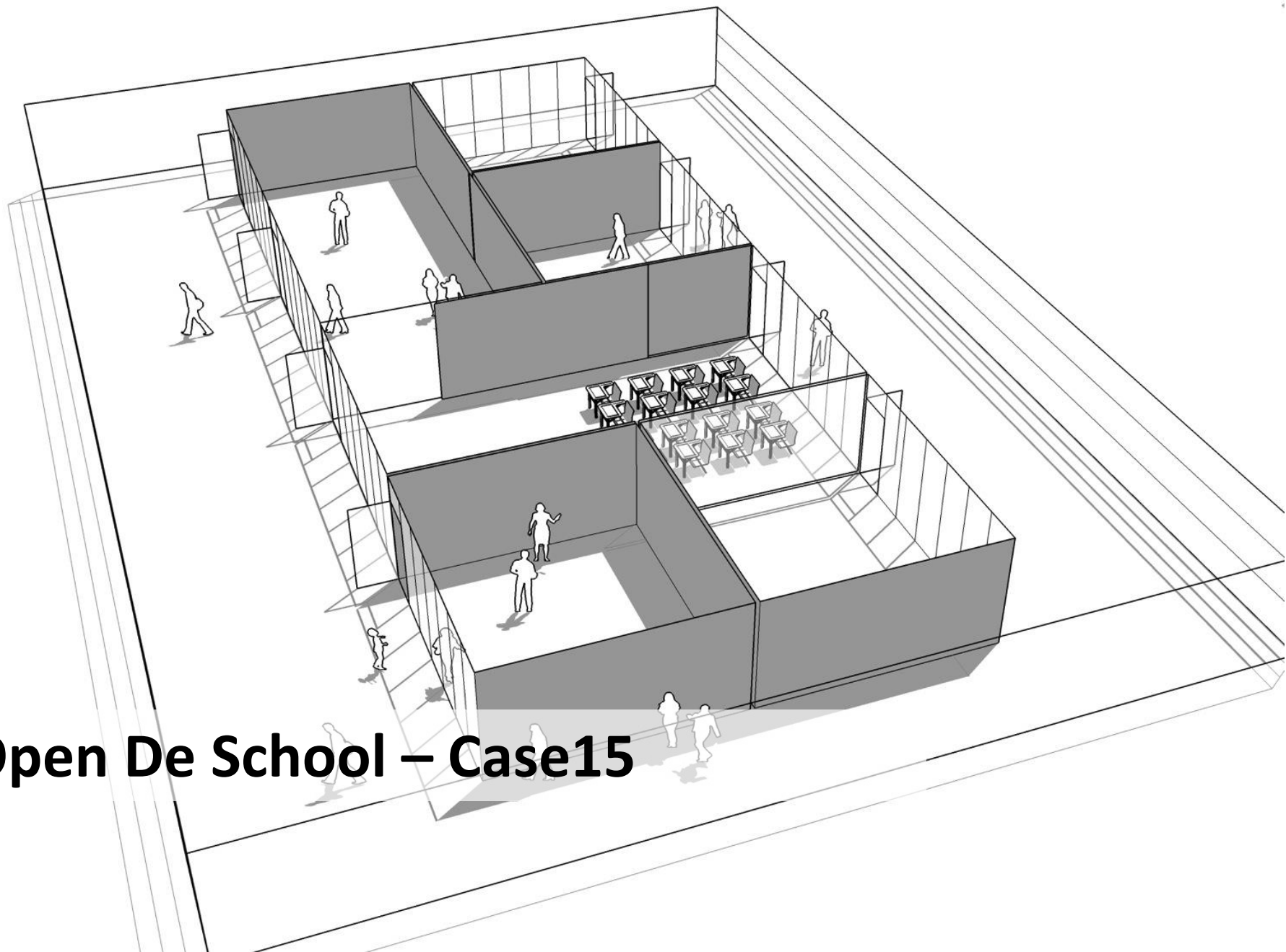
Open De School – Case15

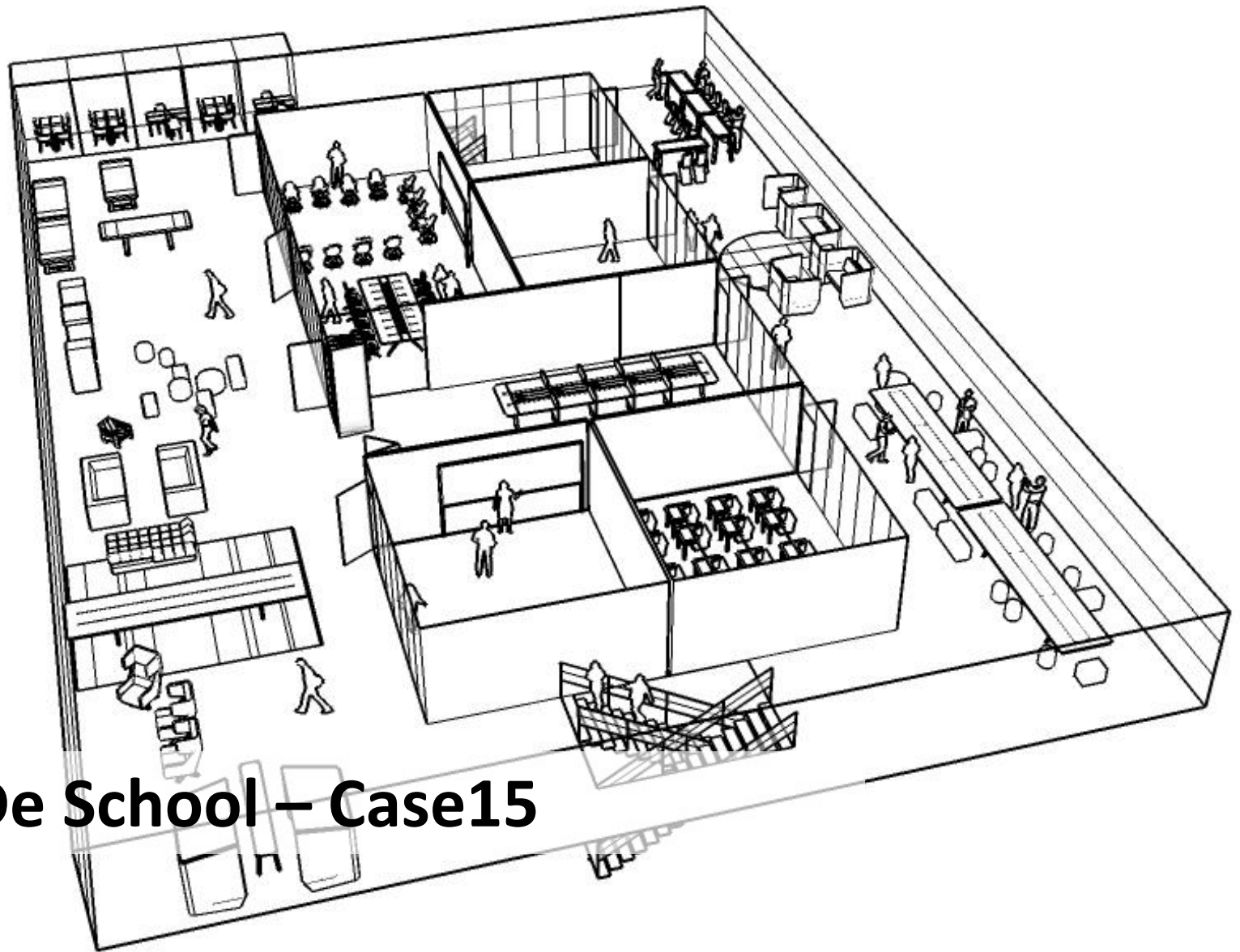
Open De School – Case15

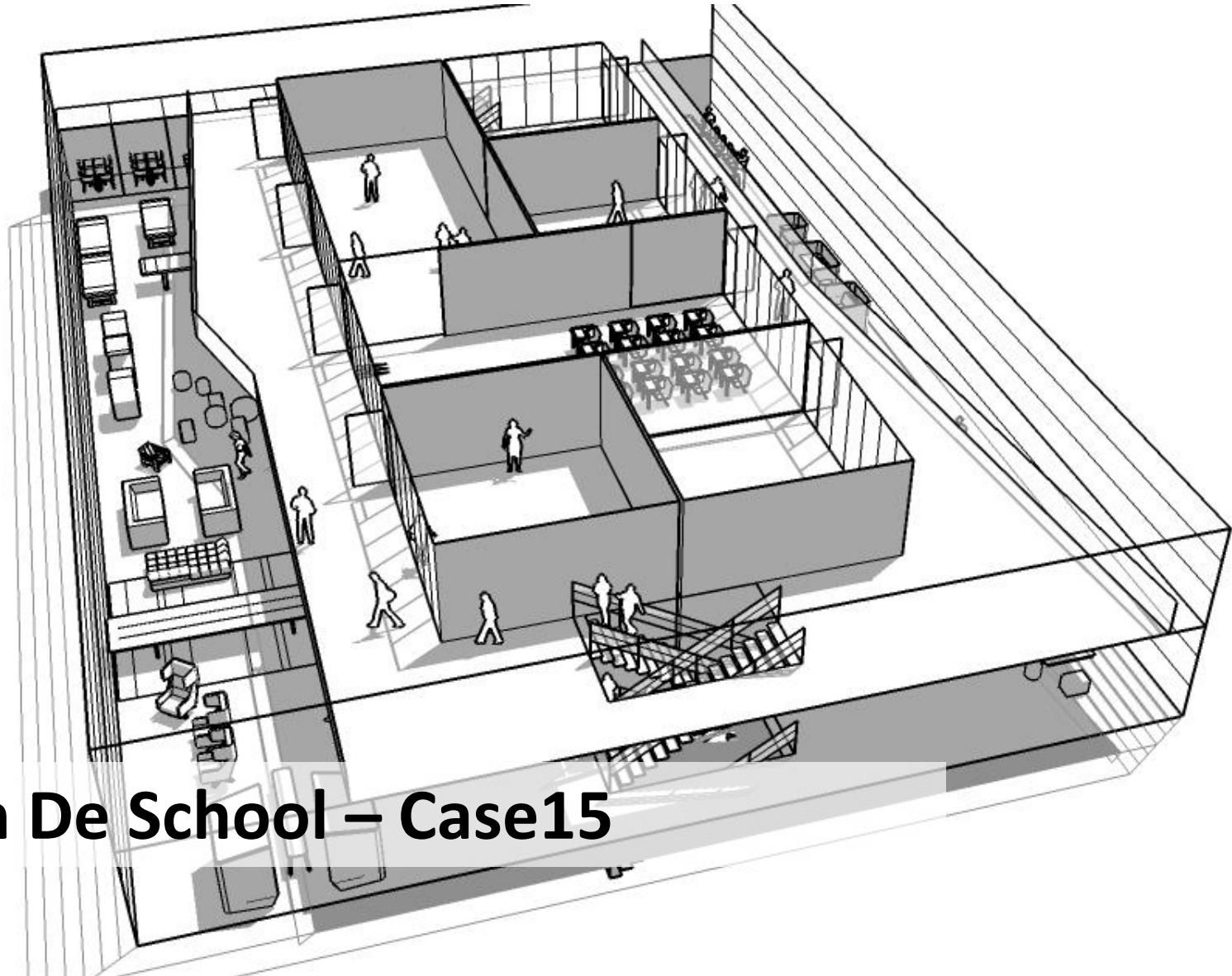
Open De School – Case15

Open De School – Case15

Open De School – Case15

Open De School – Case15

Open De School – Case15

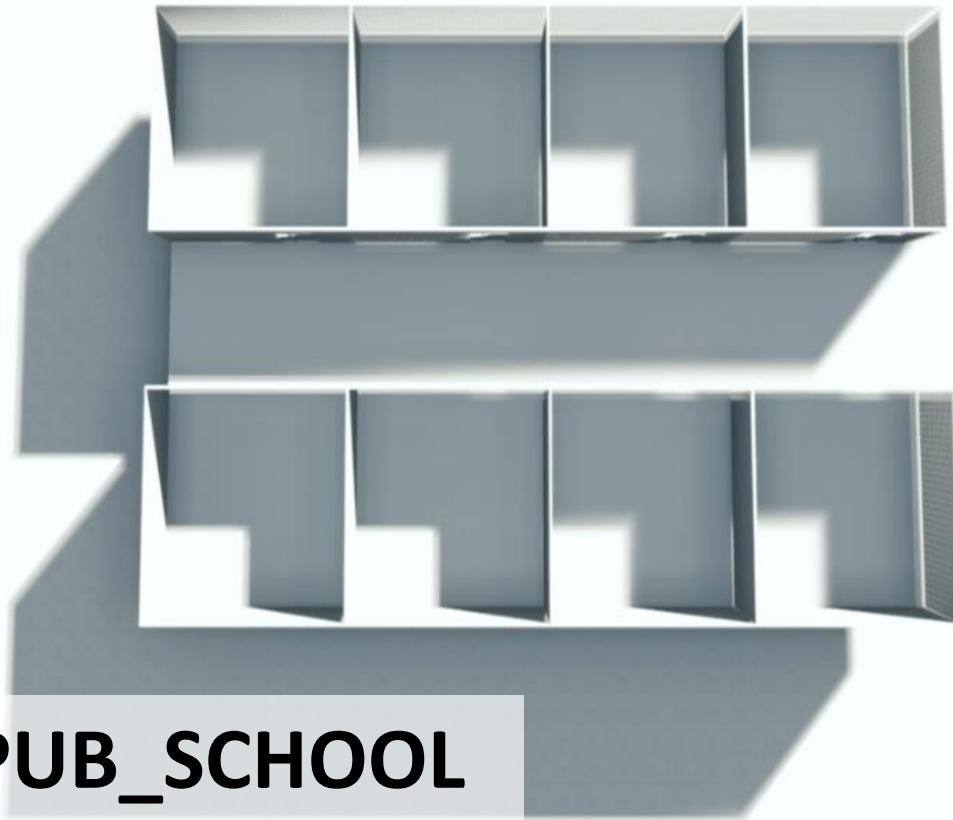
Case16 The PUB_SCHOOL

Kensal Green Pub in London Borough of Brent

Case16 The PUB_SCHOOL

The Nomad New York (Photo: Courtesy of The Nomad)

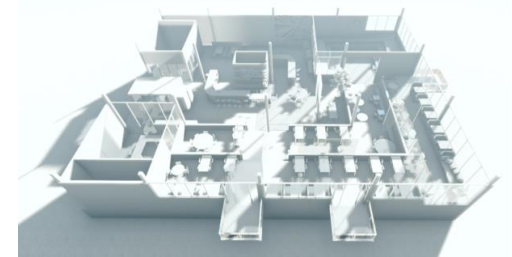
Case16 The PUB_SCHOOL

Case16 The PUB_SCHOOL

Case16 The PUB_SCHOOL

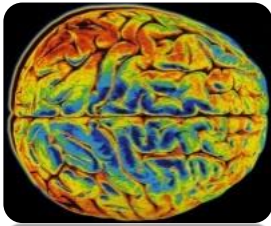
Open De School[©]

**ADAPTIEF
LEREN**

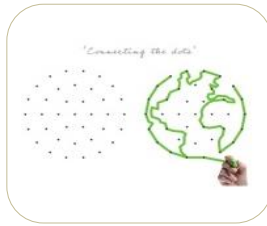
**Flexibiliteit &
Aanpasbaarheid**

**INSPIRERENDE
LEER-
OMGEVINGEN**

'School's Out'

CONTEXT

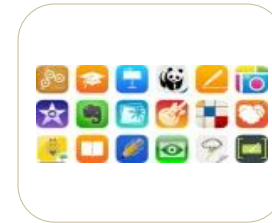
Verbinden

**HET DOMEIN
VAN DE
DOCENT**

**De Gebruiker
centraal**

**WORD
SLIMMER**

**Responsieve
omgevingen**

**DE DIGITALE
WERELD**

BIM

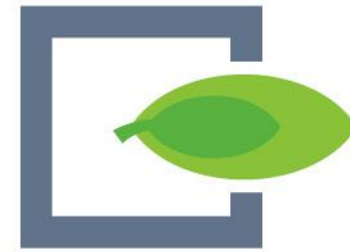
Laten we samen leren...

Open De School[©]

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Frisse lucht en energie
besparen in scholen

Ron Prins – Sales Director Afpro Filters

Mede mogelijk gemaakt door:

GEZONDE & FRISSE LUCHT VOOR SCHOLEN

[Home](#) > [Onderwerpen](#) > [B](#) > [Binnenmilieu](#) > Binnenmilieu in scholen en kindercentra

Binnenmilieu in scholen en kindercentra

Binnenmilieu

Uit onderzoek blijkt dat de kwaliteit van het binnenmilieu op scholen vaak onder de maat is. Een ongezond binnenmilieu kan zowel de gezondheid als de leerprestaties van kinderen beïnvloeden.

In dit onderwerp

- > **Binnenmilieu in scholen en kindercentra**
- > Binnenmilieu in woningen
- Chemische stoffen in huisstof
- > Elektromagnetische velden
- > PUR-schuim
- > Radon
- > Thermisch comfort
- > Ventilatie
- Verbrandingsproducten
- > Vluchtige organische stoffen
- Vocht, schimmels en allergenen
- > Wetgeving en beleid

Het verbeteren van het binnenmilieu op scholen en kindercentra is een speerpunt van de landelijke overheid.

CO₂ als indicator voor binnenluchtkwaliteit

CO₂ wordt gebruikt als indicator van de luchtkwaliteit en de mate van ventilatie.

Documenten en publicaties

Nieuwsberichten (5)

> Adviseren op maat bij asbest in woningen

> [Meer resultaten](#)

Rapporten (37)

> [Meer resultaten](#)

Uitgaven (7)

> PBT-nieuwsbrief oktober 2015

> [Meer resultaten](#)

Richtlijnen (4)

> [Meer resultaten](#)

Veelgestelde vragen (2)

> Er wordt ozonsmog voorspeld. Hoe moet ik hiermee omgaan?

> Wat doet het RIVM op het gebied van Binnenmilieu?

> [Alle documenten en publicaties](#)

Gerelateerde onderwerpen

> GGD Richtlijnen voor Medische Milieukunde

> [Alle onderwerpen](#)

Veel Europese scholen hebben nog steeds een slecht binnenklimaat

Foto: Archief EHF

Amsterdam - Recent onderzoek van het Duitse onderzoeksinstituut Fraunhofer Institute for Building Physics (IBP) toont aan dat een groot deel van de 95 miljoen schoolkinderen in Europa hun lessen volgt in klaslokalen met te hoge CO₂-gehalten en onvoldoende daglicht. Ondanks dat schoolgebouwen de afgelopen jaren zijn verbeterd, kan er nog veel gedaan worden om

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

ZOEKEN OP DEZE SITE

[HOME](#) | [ONDERWERPENINDEX](#) | [PRODUCTEN & DIENSTEN](#) | [VERENIGING](#) | [AGENDA](#) | [RAADSLEDEN](#)

[ONDERWIJS / ONDERWIJSHUISVESTING](#)

Dossiers Onderwijs

[Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt](#)

[Kindcentra](#)

[Leerlingenvervoer](#)

[Onderwijsachterstand/VVE](#)

[Onderwijshuisvesting](#)

[Openbaar onderwijs](#)

[Passend onderwijs](#)

[VSV/Leerplichtwet](#)

Binnenmilieu scholen

De adviesnormen van de GGD voor het binnenmilieu van onder andere scholen zijn aangescherpt. De wettelijke eisen in het Bouwbesluit zijn niet gewijzigd.

Uit onderzoek blijkt het binnenmilieu op scholen in veel gevallen niet optimaal. Eerstverantwoordelijke voor een goed binnenmilieu is de gebruiker en daarna de eigenaar van een pand en niet de (lokale) overheid. Schoolbesturen zijn dus primair verantwoordelijk en aanspreekbaar voor de kwaliteit van het binnenmilieu in de school.

Wettelijk kader

Wet Primair Onderwijs

Op grond van de Wet Primair Onderwijs (WPO) bekostigt het Ministerie schoolbesturen voor het schoonhouden en onderhouden van de scholen. Dit gebeurt naar rato van het aantal leerlingen cq. groepen van de school. Er worden geen voorwaarden gesteld aan de besteding van de gelden; het gaat om niet geormerkte financiering.

Wet WCPV (Wet collectieve preventieve gezondheid)

Op grond van de basistaken Medische Milieukunde en Technische hygiënezorg (WCPV) lijkt er voor gemeenten een taak weggelegd te zijn als het gaat om het bevorderen van binnenmilieu in scholen. In de praktijk uit deze taak zich alleen in het uitvoeren van inspecties door de GGD, wanneer een schoolbestuur hiertoe een verzoek heeft ingediend. Het schoolbestuur is immers primair verantwoordelijk en aanspreekbaar voor de kwaliteit van het binnenmilieu in school.

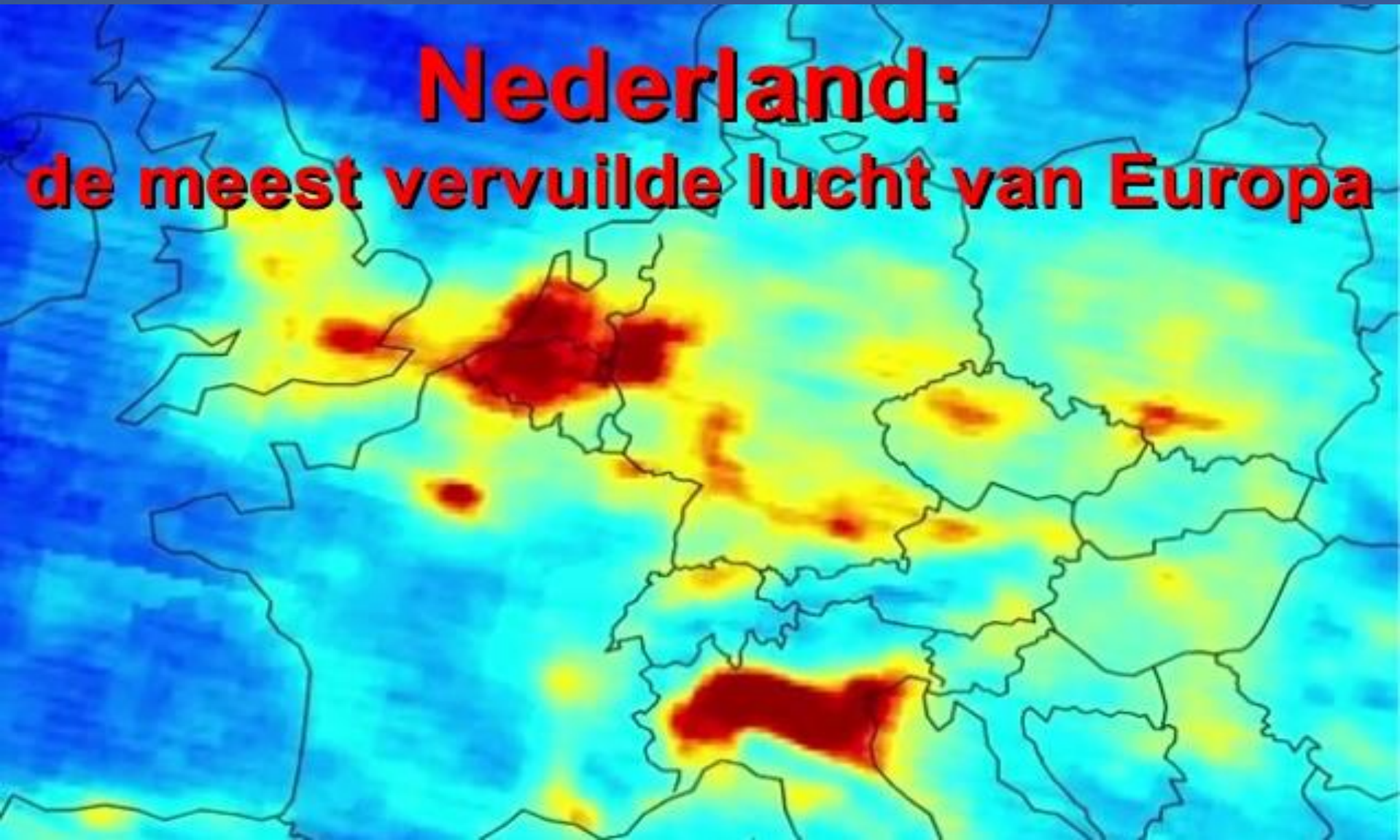

CO₂ +

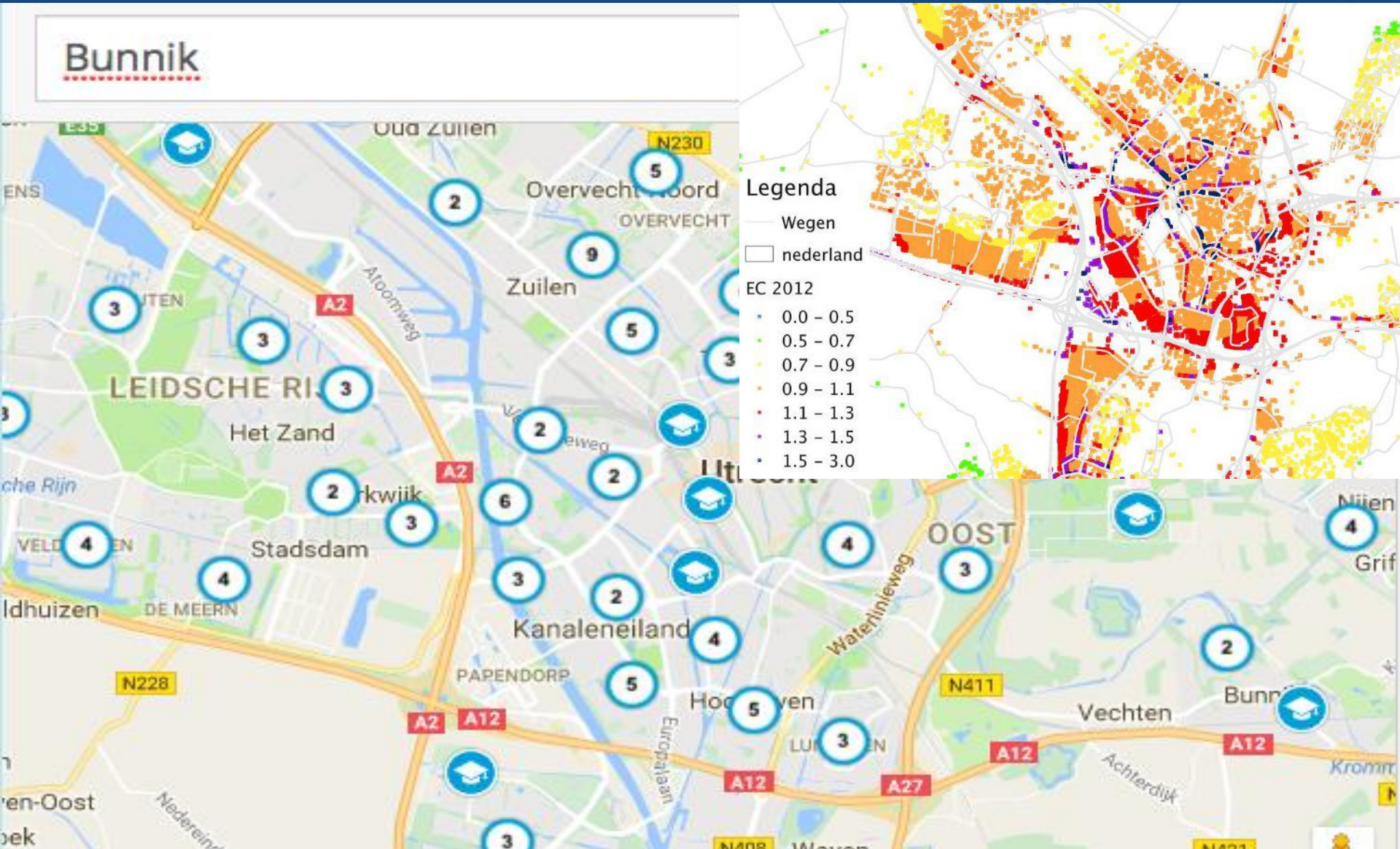

WWW.AFPROFILTERS.COM

**Nederland:
de meest vervuilde lucht van Europa**

OORZAAK = o.a. LOCATIE SCHOLEN

Topnieuws

Nederland stuurt 450
asielzoekers terug naar
Duitsland

Minister Van der Steur
niet op VVD-lijst

Vandaag nog heet,
einde van tropisch weer
in zicht

Toeristen dood bij
explosie op ferry Bali-
Lombok

Fietser overleden na
aanrijding met
politiebusje

Phishingmails werken
niet meer: fraude
internetbankieren daalt

🕒 08 februari 2011 06:58

'Scholen te dicht bij de snelweg'

🐦 0 📘 0 💬 0 ✉️ 0

Veel scholen staan te dicht bij de snelweg, zegt het Astma Fonds.

Brandbrief

Het stuurt daarover een brandbrief aan de Tweede Kamer. In de brief staat dat 60.000 kinderen op 350 scholen gevaar lopen. Het fijnstof uit de uitlaat van auto's is slecht voor longen die nog moeten groeien.

De advertentie is verdwenen. [Ongedaan maken](#)

Wat was er mis met deze advertentie?

- Niet relevant
- Te vaak gezien
- Ongepast

Leven lang mee

"Mensen in Nederland moeten niet ziek worden door het inademen van fijn stof. Zeker schoolkinderen niet: hun longen zijn nog in ontwikkeling en extra gevoelig voor risicos; hun longen moeten nog een heel leven mee", aldus Michael Rutgers, directeur van het [Astma Fonds](#).

Strenger handhaven

Tussen de school en de snelweg moet minstens 300 meter afstand zitten. Bij een provinciale weg is dat minstens 50

WAT IS EEN GEZONDE SCHOOL?

Het jaarlijkse ziekteverzuim in Nederland treft 3,3 miljoen werknemers. Dat is 47% van alle werknemers, is 4% van alle te werken dagen, kost werkgevers 11,5 miljard euro per jaar: 4% van de totale loonkosten.

Waar moeten gezonde gebouwen aan voldoen?

Hoe meet je of gebouwen gezond zijn?

- Ziekteverzuim
- Arbeidsmobiliteit
- Winstgevendheid
- Medische kosten
- Medische klachten
- Lichamelijke klachten
- Perceptie

Frisse lucht

Tot 10% productiviteitsverlies bij slechte luchtkwaliteit

Licht

46 min. meer slaap per nacht door een werkplek met voldoende daglicht

Geluid

24 werkdagen per jaar is het verlies per werknemer bij slechte akoestiek

Uitzicht

Uitzicht helpt de ogen te ontspannen en opnieuw te focussen

Interieur & atmosfeer

Een diversiteit aan werkplekken en een prettige look & feel dragen bij aan de productiviteit

Veiligheid

Gevoel van veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor mensen om zich prettig te voelen.

Temperatuur

Een temperatuur tussen de 20 en 25°C zorgt voor optimale productiviteit

Locatie

€27 miljoen besparing als mensen met de fiets naar het werk komen

Bron: Rapport Gezondheid, Welzijn & Productiviteit in Kantoren van de Dutch Green Building Council.

Het jaarlijkse ziekteverzuim in Nederland treft 3,3 miljoen werknemers. Dat is 47% van alle werknemers, is 4% van alle te werken dagen, kost werkgevers 11,5 miljard euro per jaar:

48% van de werknemers

Waar moeten gezonde gebouwen aan voldoen?

Frisse lucht

Tot 10% productiviteitsverlies bij slechte luchtkwaliteit

Hoe meet je of gebouwen gezond zijn?

- Ziekteverzuim
- Arbeidsmobiliteit
- Winstgevendheid
- Medische kosten
- Medische klachten
- Lichamelijke klachten
- Perceptie

Geluid

24 werkdagen per jaar is het verlies per werknemer bij slechte akoestiek

Temperatuur

Een temperatuur tussen de 20 en 25°C zorgt voor optimale productiviteit

Locatie

€27 miljoen besparing als mensen met de fiets naar het werk komen

Veiligheid

Gevoel van veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor mensen om zich prettig te voelen.

Uitzicht

Uitzicht helpt de ogen te ontspannen en opnieuw te focussen

Verlichting & atmosfeer

Uitwisseling van ideeën, diversiteit aan werkplekken en een prettige look & feel dragen bij aan de productiviteit

Het jaarlijkse ziekteverzuim in Nederland treft 3,3 miljoen werknemers. Dat is 47% van alle werknemers, is 4% van alle te werken dagen, kost werkgevers 11,5 miljard euro per jaar: 4% van de totale loonkosten.

Waar moeten gezonde gebouwen aan voldoen?

Frisse lucht

Tot 10% productiviteitsverlies bij slechte luchtkwaliteit

Uitzicht

Uitzicht helpt de ogen te ontspannen en opnieuw te focussen

Interieur & atmosfeer

Een diversiteit aan werkplekken en een prettige look & feel dragen bij aan de productiviteit

Veiligheid

Gevoel van veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor mensen om zich prettig te voelen.

Geluid

24 werkdagen per jaar is het verlies per werknemer bij slechte akoestiek

Hoe meet je of gebouwen gezond zijn?

- Ziekteverzuim
- Arbeidsmobiliteit
- Winstgevendheid
- Medische kosten
- Medische klachten
- Lichamelijke klachten
- Perceptie

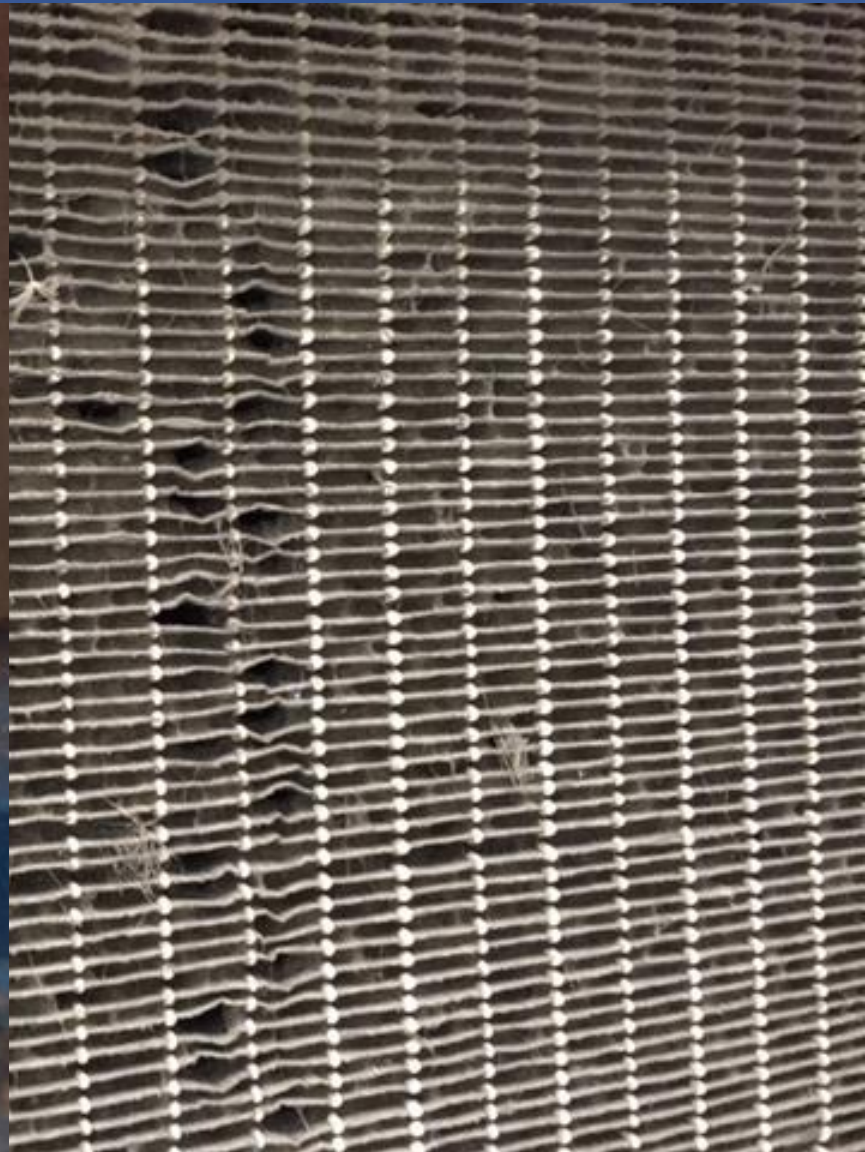
Loon

€27 miljard besparing voor mensen met het werk komt

Temperatuur
Essen
Vrij voor
viteit

gezondheid,
productiviteit
van de Dutch
Building Council.

CASE STUDY

MULTIFUNCTIONELE
ACCOMMODATIE (MFA)

Bedrijf: MFA Oude Tol

Contactpersoon: Marco Bles

Functie: Contractbeheerder Technisch Beheer Unica

Contactpersoon: Wolter Duinker

Functie: Algemeen beheerder MFA Oude Tol

Een gezond binnenklimaat en energiebesparing gaan hand in hand

De multifunctionele accommodatie Oude Tol in Reeuwijk biedt onderdak aan drie basisscholen, een peuterspeelzaal, een kinderdagopvang en een buitenschoolse opvang. Op de bovenste bouwlaag bevinden zich nog eens twintig appartementen, met daarbovenop een zestal 'penthouses'. Wolter Duinker, algemeen beheerder: "Sinds 2011 is het onderhoud in handen van Unica. Zij hebben een goede naam in de omgeving en de keuze voor hen was destijds dan ook een logische."

Marco Bles, Contractbeheerder Technisch Beheer bij Unica. "Ons doel is het creëren van een zo gezond en veilig mogelijk binnenklimaat. In een tijd waarin luchtvervuiling toeneemt, wordt het belang van een gezonde leefomgeving steeds groter. Dat deze vaak hand in hand gaat met een aanzienlijke energiebesparing is voor veel bedrijven onbekend. Het project Oude Tol is een mooi voorbeeld van hoe Unica samen met ACS-AFPRO Filters beiden realiseren."

Nieuw luchtfilter verbetert binnenklimaat met 57%

Duinker: "Binnen de accommodatie hebben we te maken met verschillende mensen, waaronder kwetsbare groepen als erg jonge kinderen en ouderen. Dit stelt extra eisen aan de kwaliteit van de binnenlucht." MFA Oude Tol is hiervoor uitgerust met vier

luchtbehandelingskasten, voorzien van ongeveer dertig luchtfilters. Buitenlucht wordt aangezogen, op temperatuur gebracht en vervolgens gefilterd om deze te ontdoen van vervuiling zoals het zeer schadelijke fijnstof.

Verschillende onderzoeken tonen aan dat fijnstof ernstige schade aan de luchtwegen kan aanrichten, zeker bij kwetsbare doelgroepen. Milieudefensie toonde onlangs aan dat de concentratie fijnstof in verschillende delen van Nederland hoger dan volgens de Europese richtlijnen is toegestaan. Duinker: "Mensen brengen vaak vele uren door in ons gebouw. Door hen zo goed mogelijk te beschermen tegen luchtvervuiling dragen we bij aan een goede gezondheid."

Innovaties, zoals nieuwe soorten luchtfilters die meer fijnstof uit de lucht filteren dragen hier sterk aan bij. Maurice Gijzen, senior

accountmanager bij ACS-AFPRO Filters: "Onlangs introduceerden wij een nieuw HQ85-luchtfilter. Dit filter haalt meer fijnstof uit de lucht, waardoor de luchtkwaliteit met wel 57% verbetert. Het filter past in vrijwel iedere luchtbehandelingskast, zodat hieraan geen aanpassingen noodzakelijk zijn. Het is enkel een kwestie van het vervangen."

Luchtfilter verdient zichzelf snel terug

"Jaarlijks bespaart Oude Tol circa €1.000. Wie alleen naar de kosten kijkt ziet een iets duurder filter. Wie echter verder kijkt ziet een grote besparing en een enorme verbetering van de luchtkwaliteit" - Marco Bles, Contractbeheerder Technisch Beheer bij Unica.

"Er is nog een reden waarom we snel zijn overgestapt op deze nieuwe filters. Voor ons is kostenbesparing erg belangrijk. Scholen hebben altijd te weinig geld. Het is een uitdaging voor ons om de energiekosten omlaag te brengen", vertelt een enthousiaste beheerder. "Het luchtfilter kent een veel lagere luchtweerstand,

energiebesparing bij onze klanten. Bedrijven hebben er vaak geen idee van hoe snel de ontwikkelingen gaan. Voor een luchtfilter van enkele jaren oud zijn vaak betere alternatieven beschikbaar als je kijkt naar energiezuinigheid en filtervermogen. Bedrijven denken vaak dat om te besparen eerst grote investeringen gedaan moeten worden die zich pas op lange termijn terugverdienen. MFA Oude Tol bewijst het tegendeel."

CASE STUDY

SCHOLEN

Bedrijf: Hogeschool van Amsterdam

Contactpersoon: Metin Kircadag

Functie: Clustermanager techniek HvA

Contactpersoon: Marcel Loze

Functie: Accountmanager Veolia Gebouwenbeheer BV

Nieuw luchtfilter: een win-winsituatie voor onderwijsinstellingen

De Hogeschool van Amsterdam (HvA) is een grootstedelijke hogeschool, verdeeld over verschillende locaties in het centrum van Amsterdam en daarbuiten. Tot voorheen gebruikte de hogeschool in haar luchtbehandelingskasten traditionele zakkenfilters. "We zochten echter naar een meer duurzame oplossing. De ontwikkelingen op het gebied van klimaatbeheersing gaan snel", vertelt Metin Kircadag, clustermanager techniek, afdeling onderhoudsmanagement van de HvA. "In 2015 besloten we daarom over te stappen op een nieuw type luchtfilter dat zorgt voor een nog beter binnenklimaat en een besparing van € 15.000 op jaarbasis."

Snelle ontwikkeling kwaliteit luchtfilters

"Als clustermanager techniek van de Hogeschool ben ik verantwoordelijk voor alle gebouwgebonden installaties, waaronder de klimaatbeheersing. De luchtbehandelingskasten van de verschillende locaties worden sinds 2011 voorzien van de synthetische zakkenfilters van ACS-AFPRO Filters, die prima functioneren en de buitenlucht ontdoen van luchtvervuiling", aldus Kircadag. "De ambities van de Hogeschool om meer duurzaam en maatschappelijk verantwoord te gaan werken, zijn in de laatste jaren

deze ontwikkelingen hebben er toe geleid dat we onderzoek hebben gedaan naar betere alternatieven."

"Energiebesparing is voor ons een zeer belangrijk thema. In het verleden hebben we grote stappen gemaakt door het vervangen van installaties door meer zuinige alternatieven. Inmiddels kijken we ook naar de verschillende onderdelen van deze systemen.

Daar valt vaak nog veel te winnen. Je zoomt als het ware steeds dieper in op de installaties om te onderzoeken waar nog meer te besparen valt. Ik heb destijds samen met onze maincontractor Veolia

“Als je de besparing berekent binnen de hele Hogeschool, kom je uit op ongeveer €15.000 per jaar. Het mooie is dat we hiervoor geen verdere investeringen hoeven te doen, het vervangen van de luchtfilters volstaat.” - Metin Kircadag, clustermanager techniek, afdeling onderhoudsmanagement, Hogeschool van Amsterdam.

Geen investeringen, wel hoge besparingen

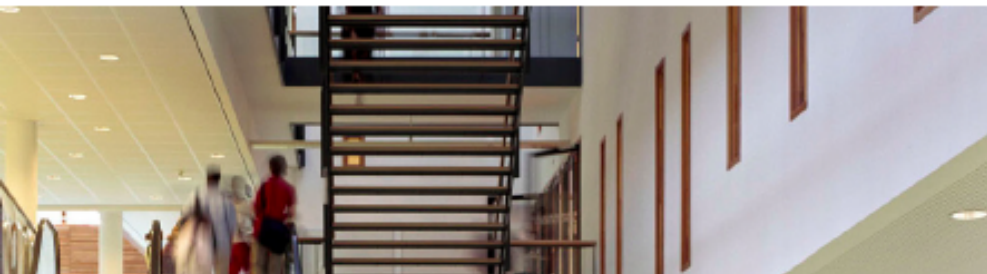
“Het grootste voordeel van het nieuwe HQ-filter is de lagere luchtweerstand. Hierdoor hoeft de luchtbehandelingskast minder hard te werken voor de gewenste luchtverplaatsing en verbruikt dus veel minder energie”, legt Marcel Loze, accountmanager bij Veolia uit. “Daarnaast heeft een dergelijk filter een veel hoger stoffhoudend vermogen, waardoor het filter minder snel vervangen hoeft te worden. Deze twee factoren resulteren in een grote besparing.” Kircadag: “Wij gaan nu van een standtijd van een half jaar naar een standtijd van een jaar. Dit bespaart ons arbeids- en materiaalkosten. Maar ook de luchtbehandelingskasten zelf vervuilen en slijten minder snel. Het is erg lastig om het voordeel hiervan te berekenen, dus ik heb dit buiten beschouwing gelaten.” Alhoewel de nieuwe filters

Kwaliteit binnenklimaat nu ver boven de Europese norm

Voor de Hogeschool is er nog een ander zwaarwegend argument om over te stappen op HQ-filters. Kircadag: “Voor ons is het welzijn van medewerkers en studenten enorm belangrijk. Klimaat en comfort staan hoog op de prioriteitenlijst. Veel van onze gebouwen bevinden zich in het centrum van Amsterdam waar veel schadelijk fijnstof in de lucht zit. Omdat medewerkers en studenten wel acht uur per dag bij ons binnen doorbrengen, spelen wij een grote rol in de gezondheid van deze mensen. Onze oude luchtfilters filterden al veel luchtvervuiling weg, waardoor we prima voldeden aan de geldende norm. Met deze nieuwe filters verhogen we de kwaliteit van de binnenlucht nog eens met een flinke stap.”

“Een pre-layered HQ-filter is een glasvezelfilter voorzien van een speciale voorfilterlaag. Hierdoor raakt het filter niet beschadigd tijdens de montage of door turbulente luchtstromingen. Het filter blijft de gehele standtijd optimaal presteren en filtert minimaal 55% van alle fijnstof uit de lucht. Tel daar nog eens bij op een energiebesparing van gemiddeld 20%.” - Maurice Gijzen, accountmanager bij ACS-AFPRO Filters.

Maurice Gijzen, accountmanager bij ACS-AFPRO Filters: “Onderzoek wijst uit dat schonere lucht een significante bijdrage levert aan de prestaties van mensen en het terugdringen van het ziekteverzuim. Samen met Veolia Gebouwenbeheer heb ik gekeken hoe we de

ENERGIE EN GELD BESPAREN?

- GRATIS Filter Simulator
- GRATIS Life Cycle Cost berekening
- GRATIS Fijnstof meting op locatie
- GRATIS WHITEPAPER
- Volg ons op:

- Dank voor uw aandacht

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Pauze

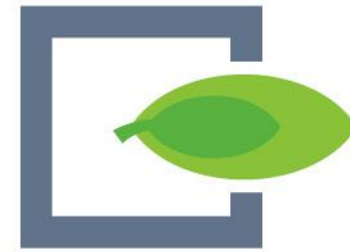
30 minuten

Mede mogelijk gemaakt door:

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Versterk de business case voor gezonde scholen
met de kracht van ambassadeurs

Charlotte Extercatte – Oprichter AmbassadorWise
Ingebracht door Interface

Mede mogelijk gemaakt door:

Ambassador^{wise}

Charlotte Extercatte
@ambassadorwise

Cees van Gelder
@InterfaceINC

Large and small squares,
planks and skinny planks.

Interface[®]
modular carpet

"Education is the most
powerful weapon
we can use to
change the world."

— Nelson Mandela

Interface[®]
modular carpet

Interface®

modular carpet

- Well-being en daardoor minder ziekteverzuim
- Absorbeert geluid (betere akoestiek)
- Absorbeert fijnstof (betere luchtkwaliteit)
- Makkelijk schoon te houden (hygiënisch)
- Warmte behoudend (lagere energiekosten en fijner ruimtegevoel)

- Minder ongelukken door slippen (hogere veiligheid)
- Helpt tegen allergieën
- Comfortabel
- Makkelijk te installeren en vervangen/verplaatsen

Avans Hogeschool

Area of Design: 2016 - 5.759 m²
Account manager: Jos Franken
Architect: Rienks Architecten
Products: Composure + accents

**AVANS
HOGESCHOOL
VERNIEUWT.**

Kijk op renovatie.avans.nl

bouwadvies: **BOUW-PLUS**

Ingenieursburo Ulelake

De Blaay-Van den Bogaard
Raadgevende Ingenieurs B.V.

uitvoering: hazenberg | TBI

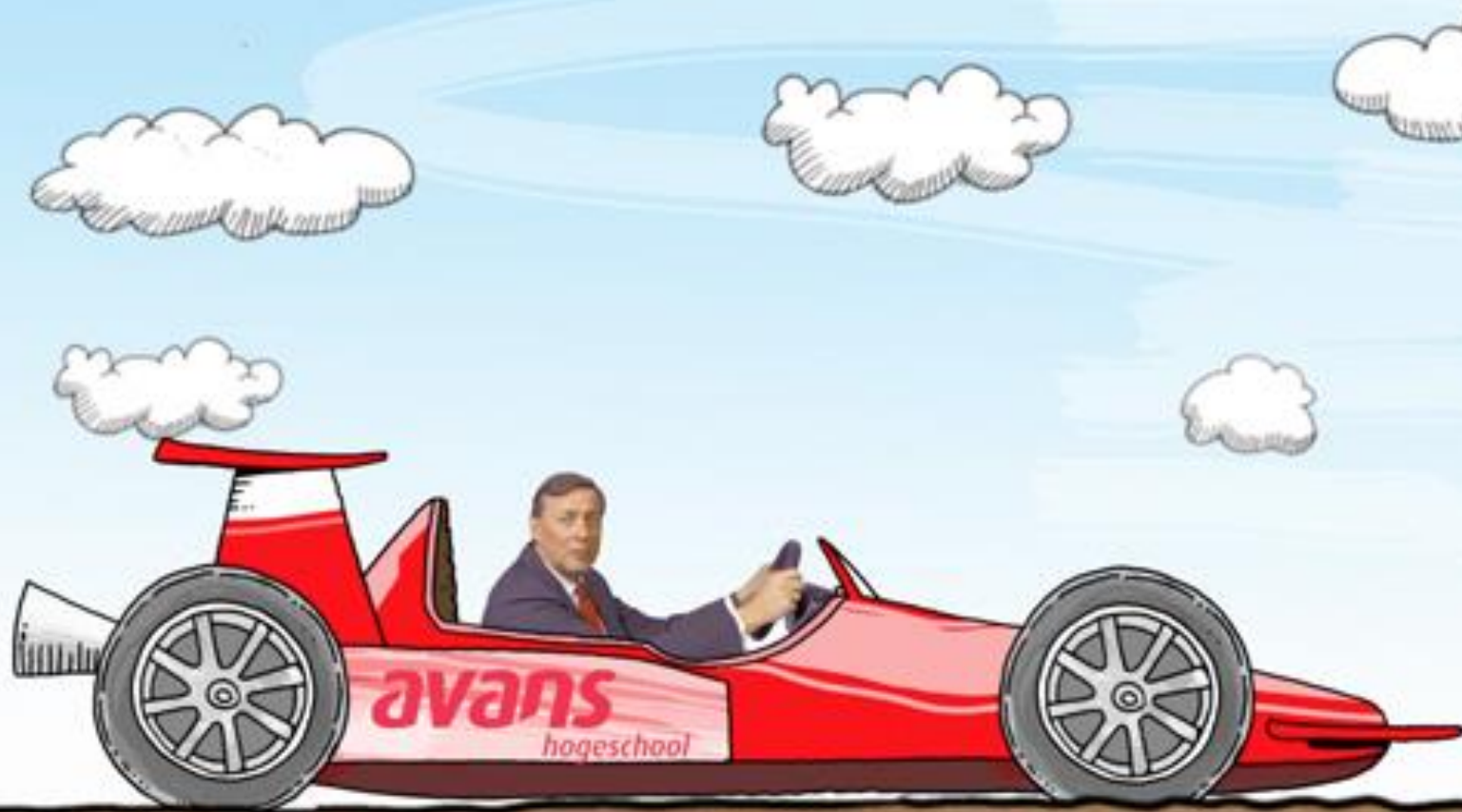

Hoppenbrouwers
- TECHNIEK -

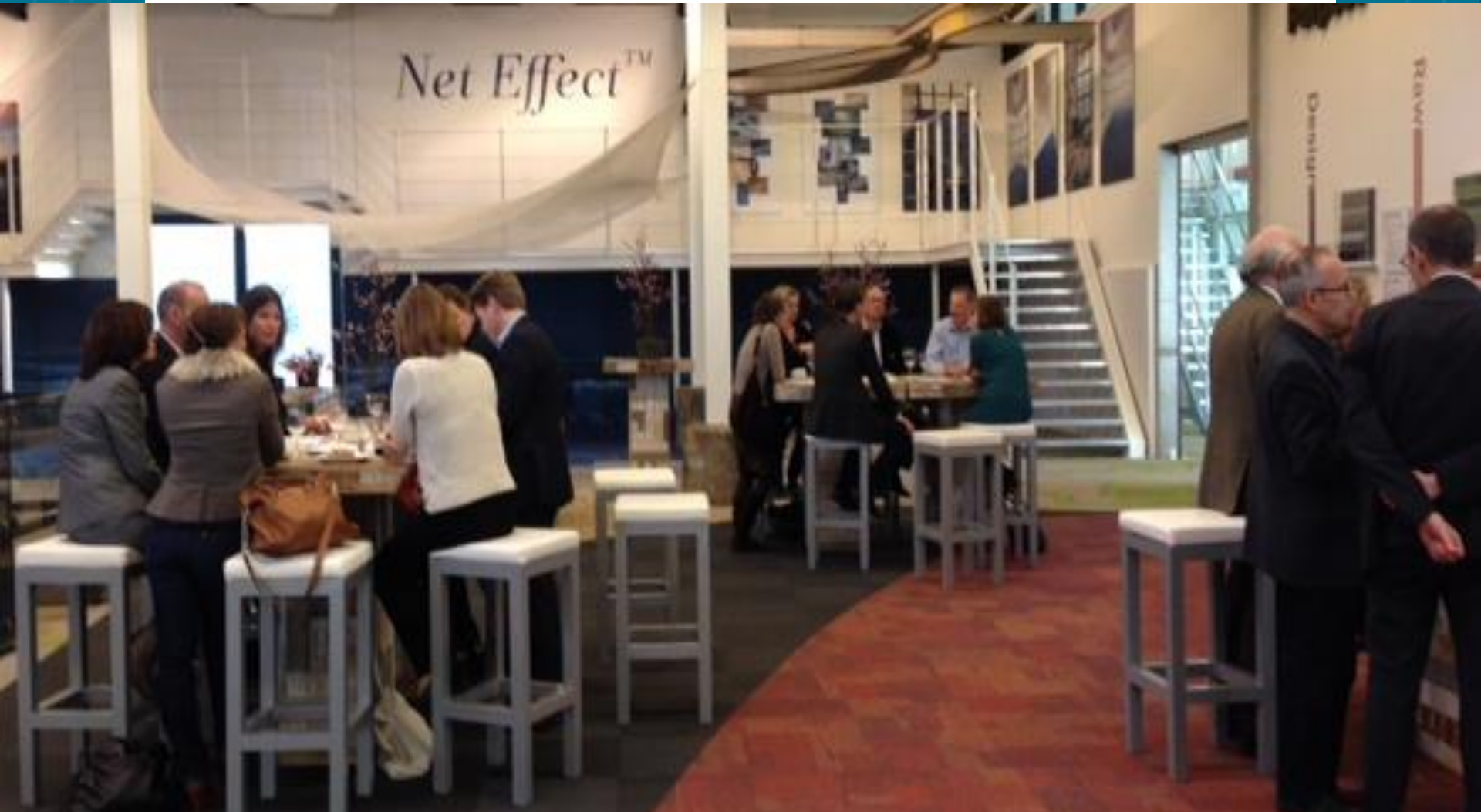
croonwolter&dros | TBI

Interface®

Interface[®]
modular carpet

avans
hogeschool

Individual

Experience

Mindset
Motivation
Commitment

Behavior

Performance
Competencies
Skills

Interior

Exterior

Worldviews
Shared Values
Resonance

Culture

Structure
Processes
Goals/Metrics

Systems

Collective

The International No. 1 Bestseller

The
**TIPPING
POINT**

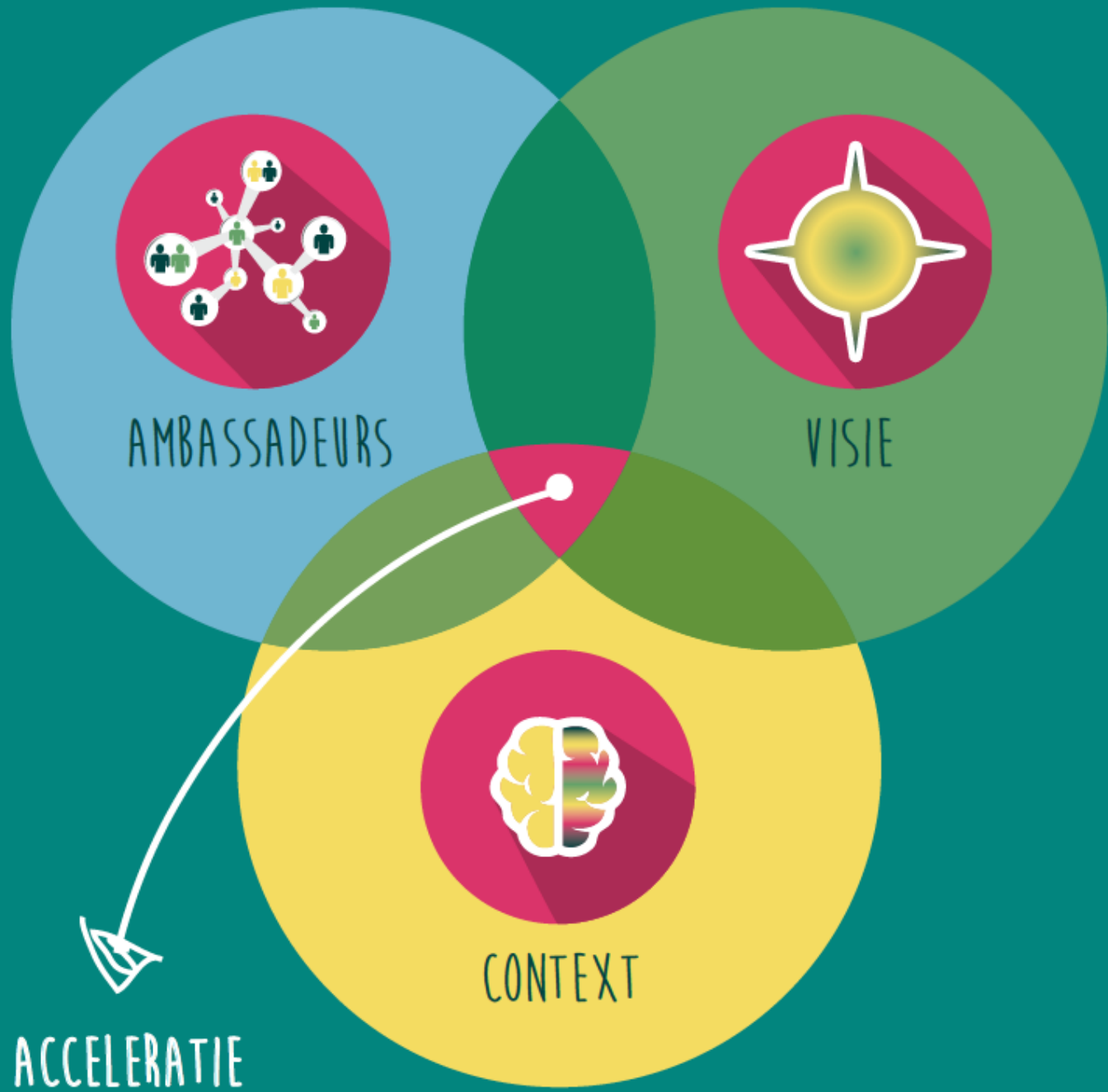
*HOW LITTLE THINGS CAN MAKE
A BIG DIFFERENCE*

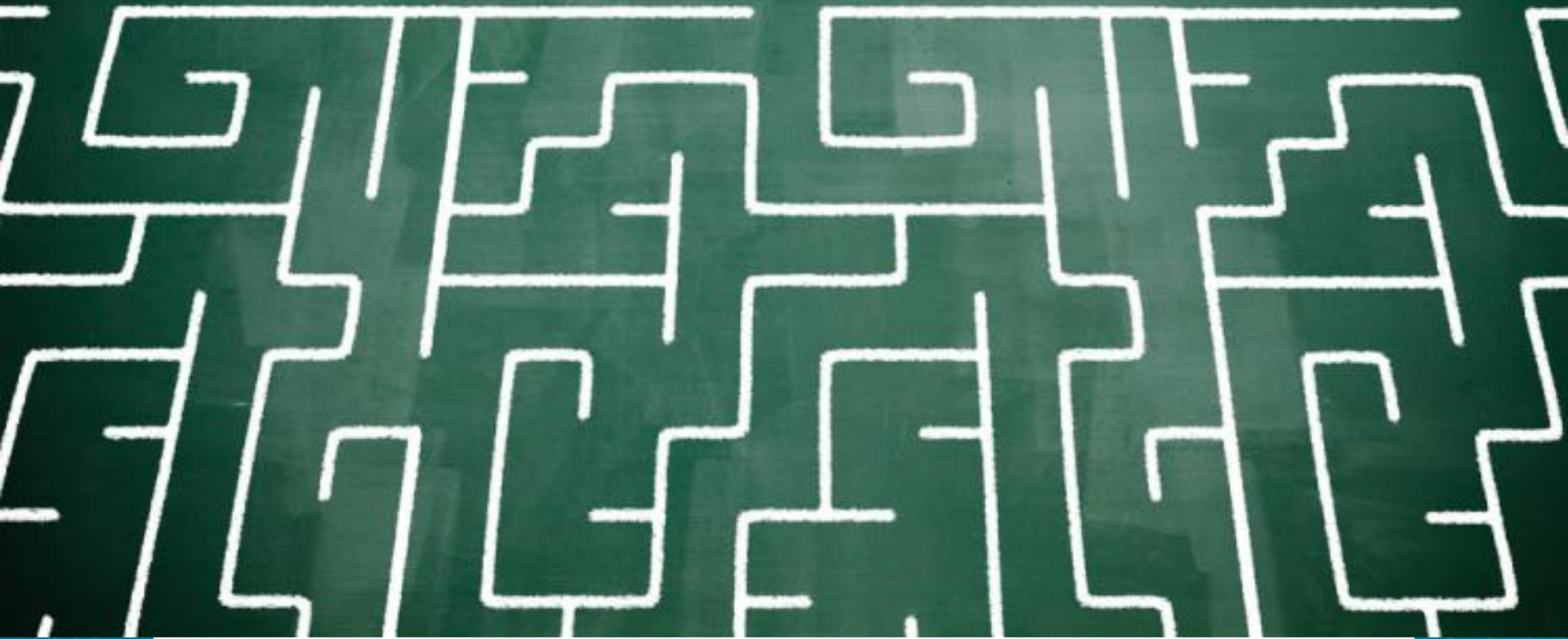

*'Soon fascinates the reader . . . Gladwell is intelligent, articulate,
well-informed and thought-provoking' Observer*

**MALCOLM
GLADWELL**

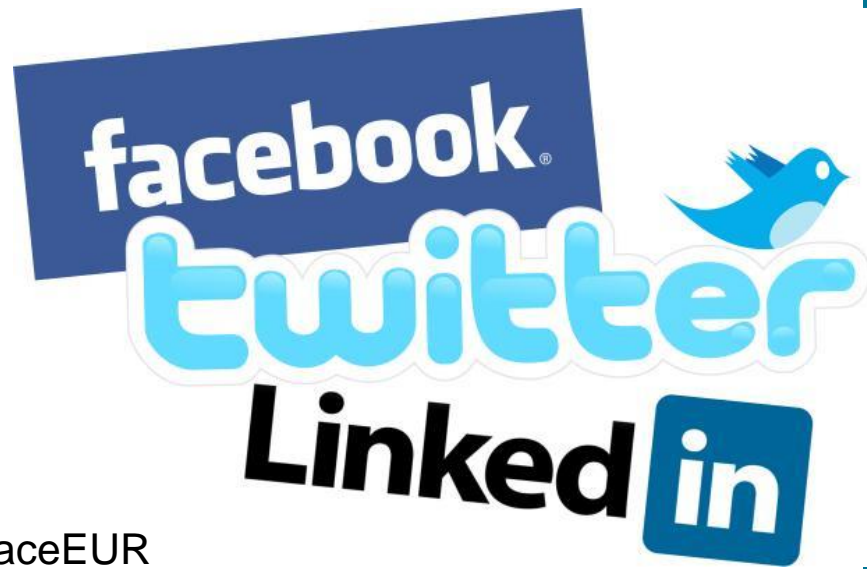

Leadership Lessons from Dancing Guy

- www.interface.com
- www.facebook.com/InterfaceEUR
- www.twitter.com/InterfaceINC
- www.linkedin.com/company/interface

www.ambassadorwise.nl

BLOG
+ ESF subsidie

Large and small squares,
planks and skinny planks.

Interface[®]
modular carpet

Vragen?

Ambassador^{wise}

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Duurzaamheid en het
binnenklimaat in scholen

Rudy Grevers – Adviseur Alklima

Mede mogelijk gemaakt door:

Authorized dealer

Authorised dealer

Samenwerking met meerwaarde

DUURZAAMHEID EN HET BINNENKLIMAAT IN SCHOLEN

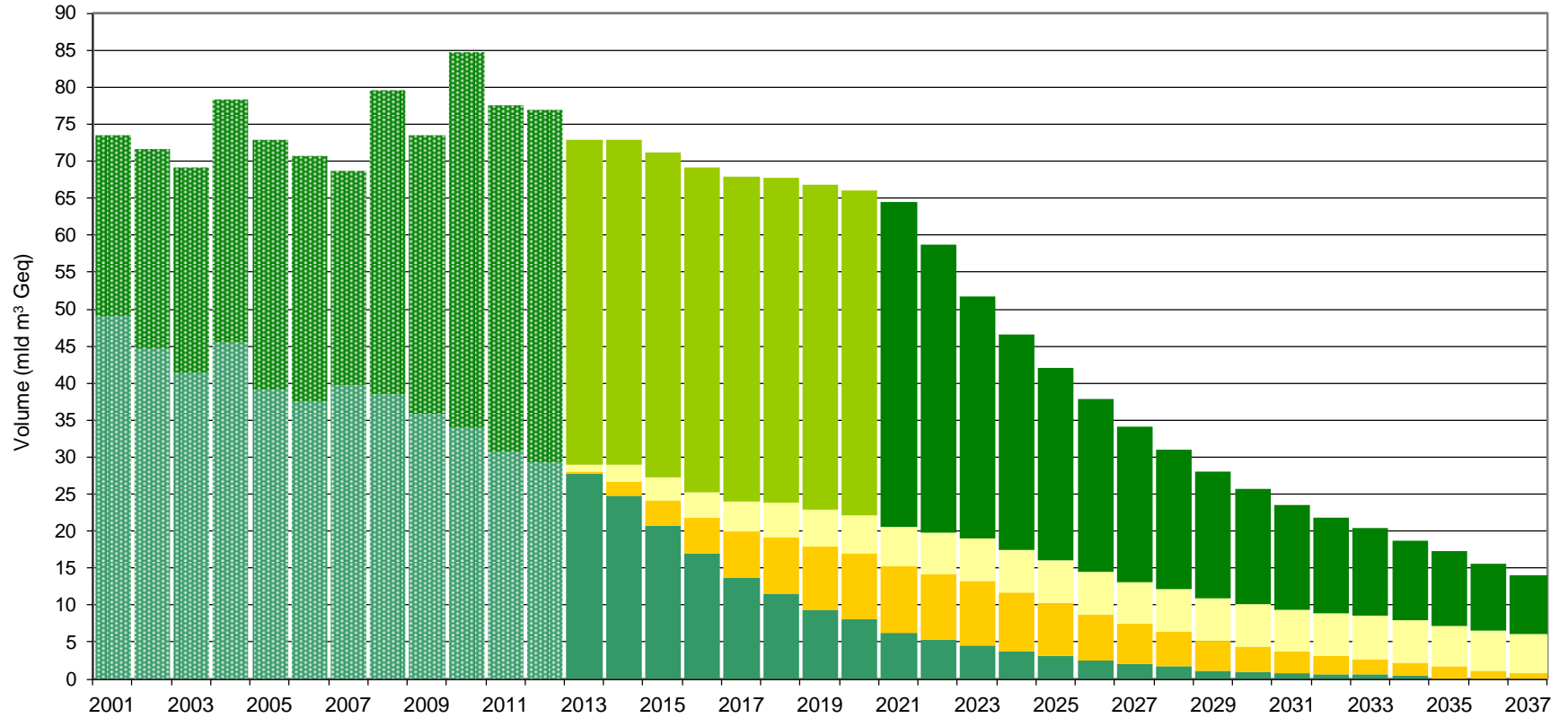

135.000 km

Gaswinning in Nederland

Bron: www.nlog.nl

Europese regelgeving op het gebied van duurzaamheid en milieu

RES

20%
minder
CO₂-uitstoot

ErP

20%
minder gebruik van
primaire energie

EPBD

20%
meer duurzame
energie

#CLIMATEMOMENT

KLIMAATAKKOORD: EIND AAN FOSSIEL

PRESI

Hoe duurzaam is Nederland?

Hoe duurzaam is Nederland

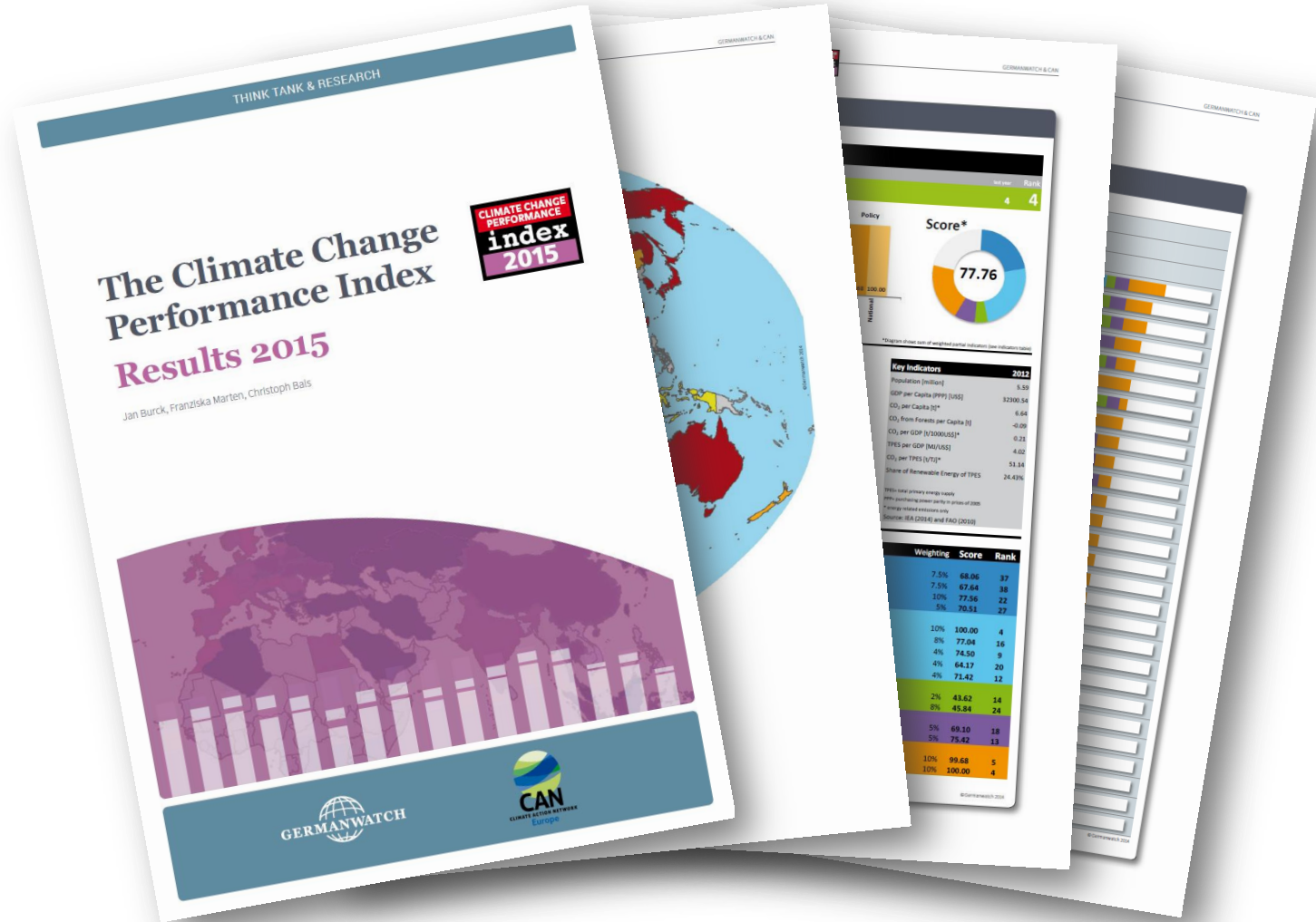

Table 5: Climate Change Performance Index for EU Member Countries

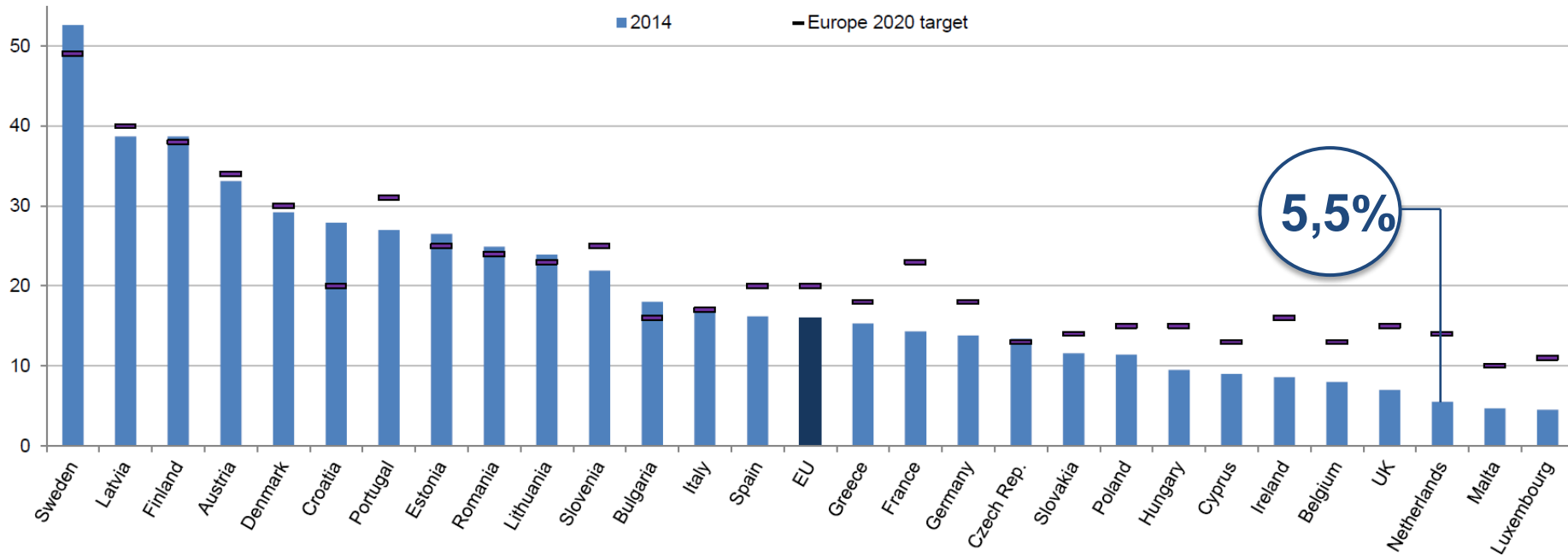
Table 3: Climate Change Performance Index for EU Member Countries

Rank	Country	Score	Rank	Country	Score	Rank	Country	Score
4	Denmark	71.19	16	Latvia	61.38	31	Slovenia	56.87
5	United Kingdom	70.13	17	Hungary	60.76	32	Poland	56.09
6	Sweden	69.91	18	Romania	60.39	33	Greece	55.06
7	Belgium	68.73	19	Portugal	59.52	35	Netherlands	54.84
8	France	65.97	20	Lithuania	58.65	37	Bulgaria	53.85
9	Cyprus	65.12	21	Croatia	58.43	41	Spain	52.63
11	Italy	62.98	22	Germany	58.39	45	Austria	50.69
12	Ireland	62.65	23	Finland	58.27	51	Estonia	47.24
13	Luxembourg	62.47	26	Slovak Republic	57.83			
15	Malta	61.82	29	Czech Republic	57.03			

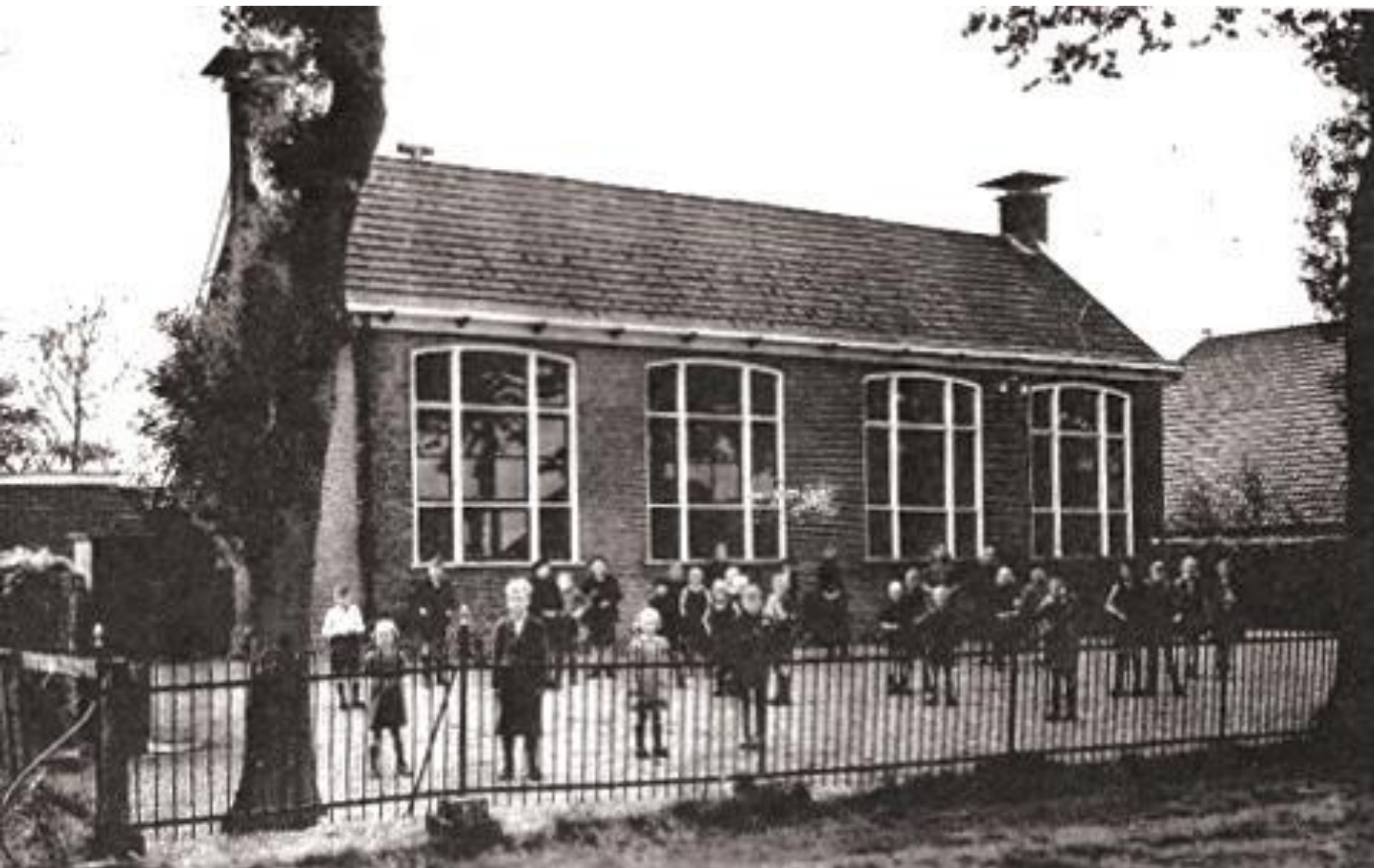
© Germanwatch 2015

Onderzoek doelstellingen RES per EU lid – 10 februari 2016

Duurzaamheid in scholen

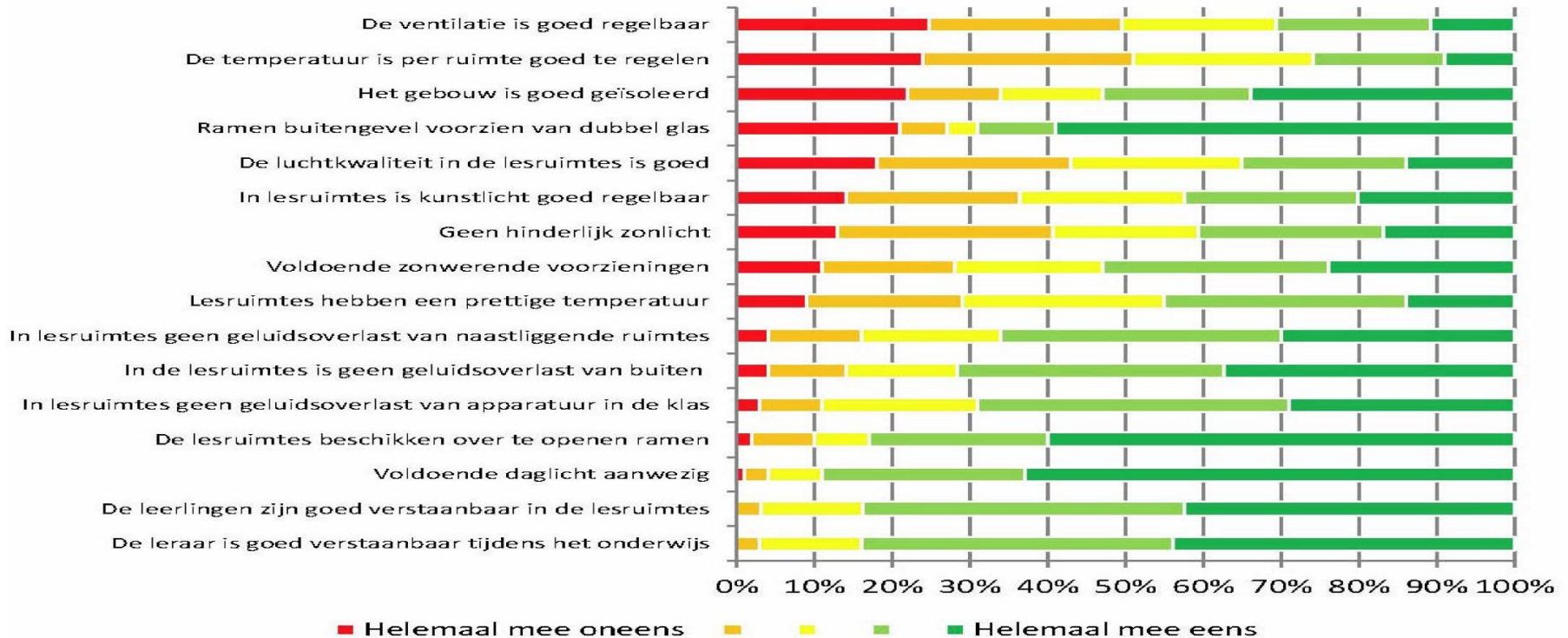

De praktijk

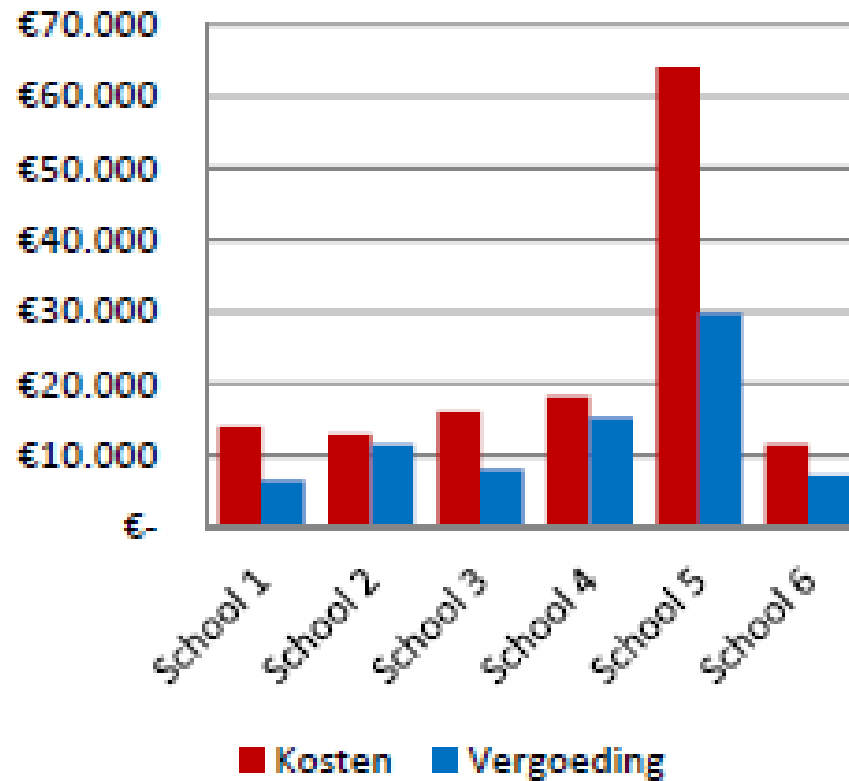

+ Beoordeling binnenmilieu volgens schoolleiders

Bron: Onderzoek Oberon i.o.v. ministerie OCW
Monitor kwaliteit onderwijshuisvesting in en PO en VO (2013)

Elektra + Gas

Bron: Onderzoek Oberon i.o.v. ministerie OCW
Monitor kwaliteit onderwijshuisvesting in en PO en VO (2013)

Geen / laag comfort

- + Te koud of te warm
- + Onvoldoende ventilatie
- + Niet (goed) regelbaar

Hoge exploitatiekosten

- + Hoog gas / elektraverbruik

Niet duurzaam

- + Fossiele brandstoffen
- + Conventionele systemen met een slecht rendement

Warmtepomp

75%

3 kW

25%

1 kW

MINIMAAL
4 kW

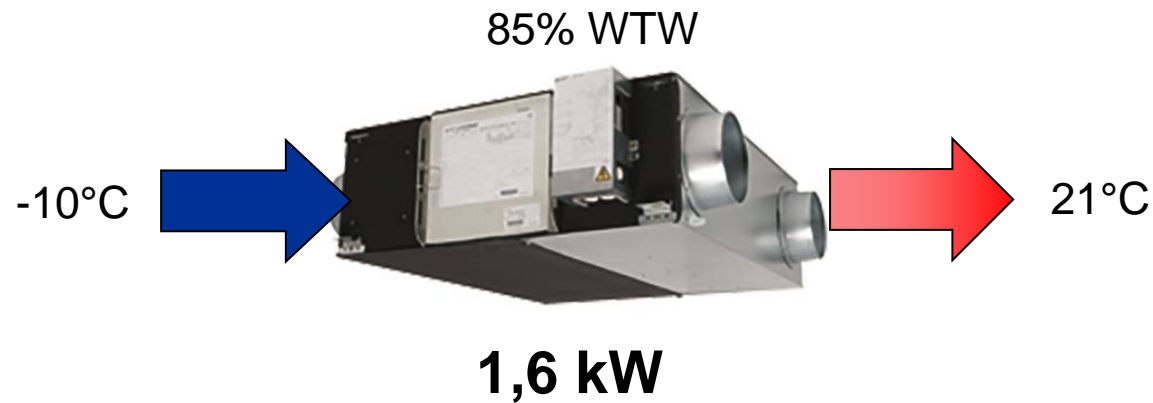
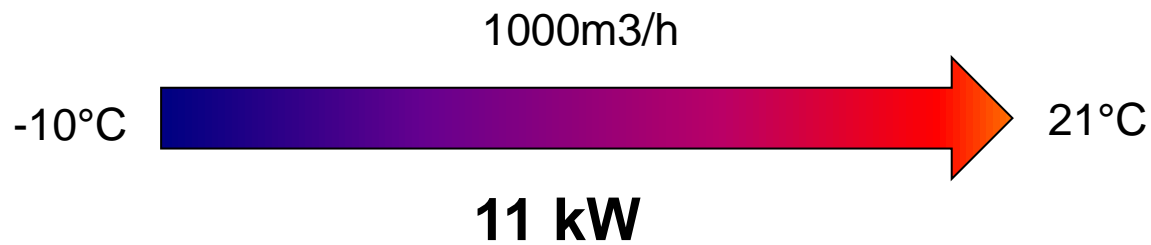

Gelijktijdig koelen en verwarmen met het City Multi R2-systeem

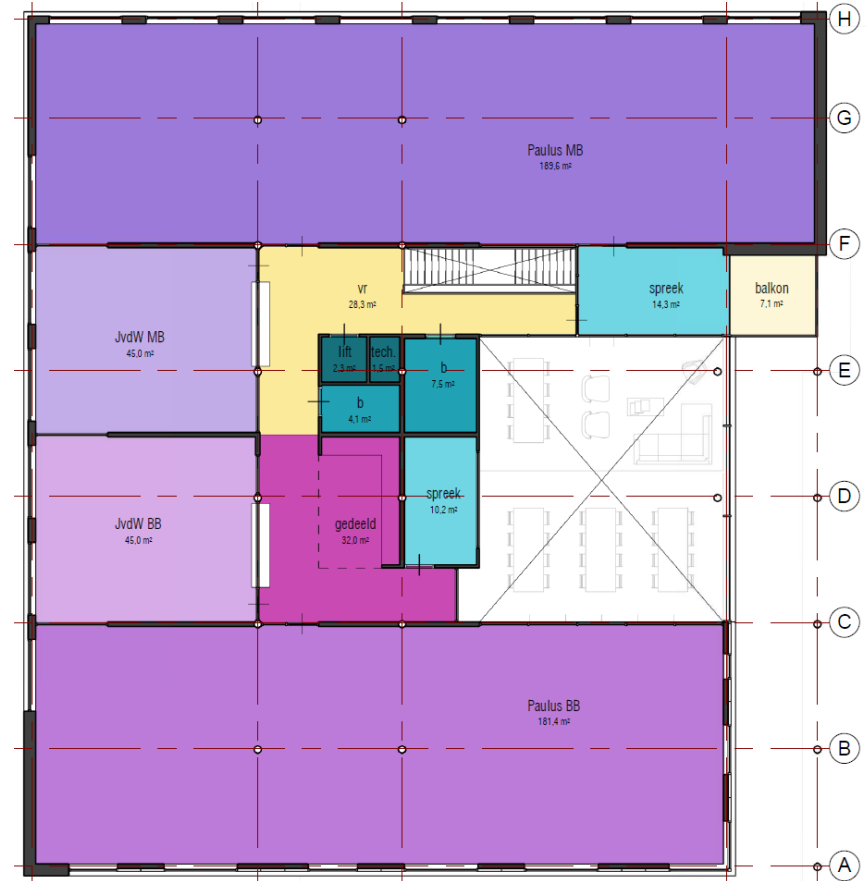
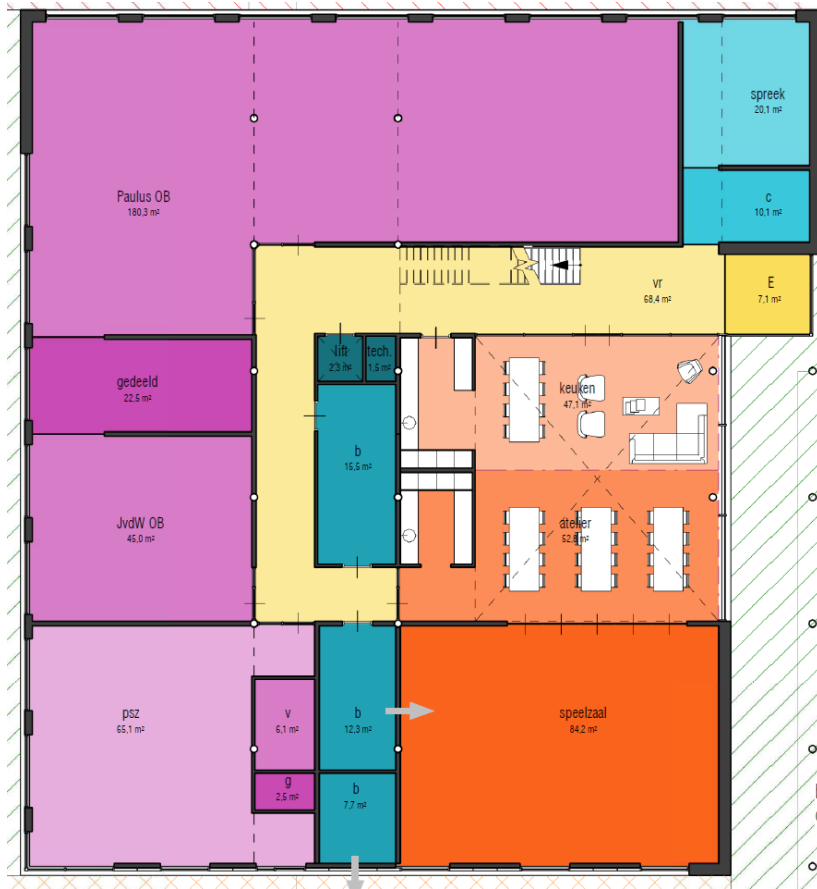

Energiebesparing door toepassen WTW

Frissé Scholen

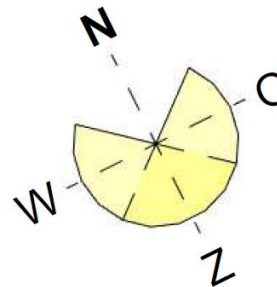

Praktijkcase

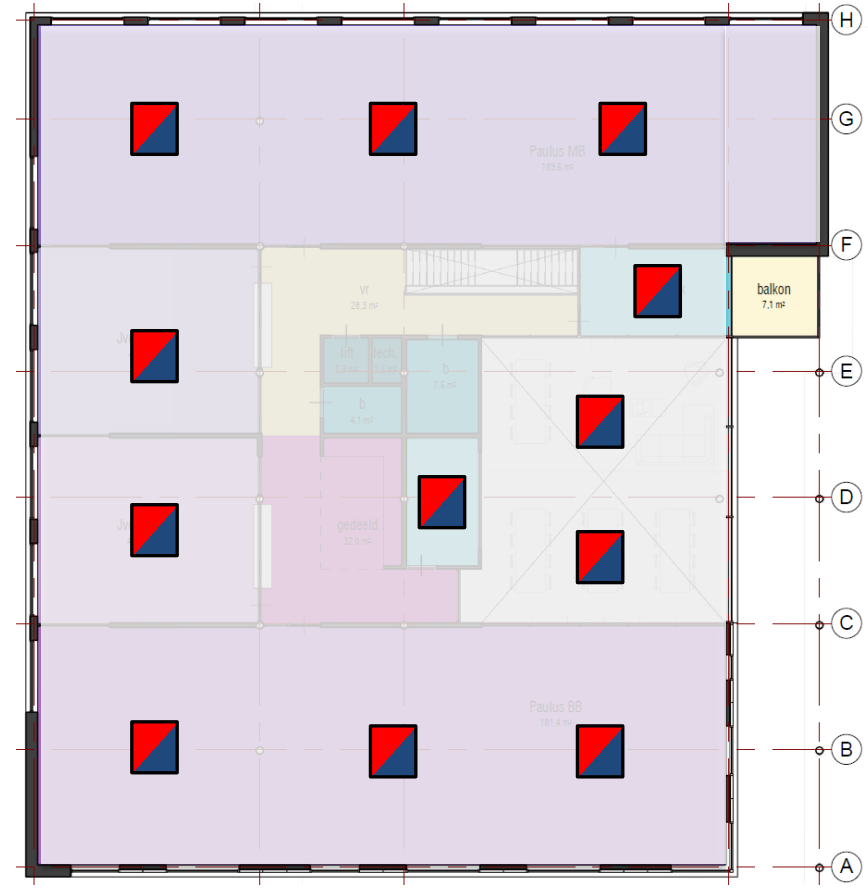

Praktijkcase

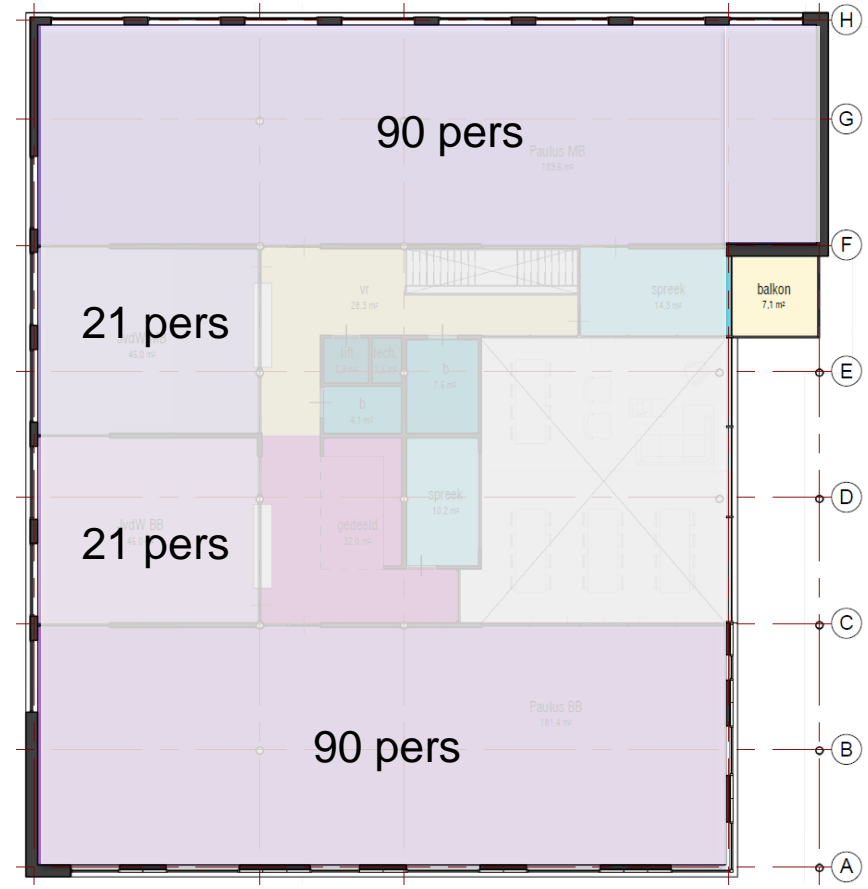
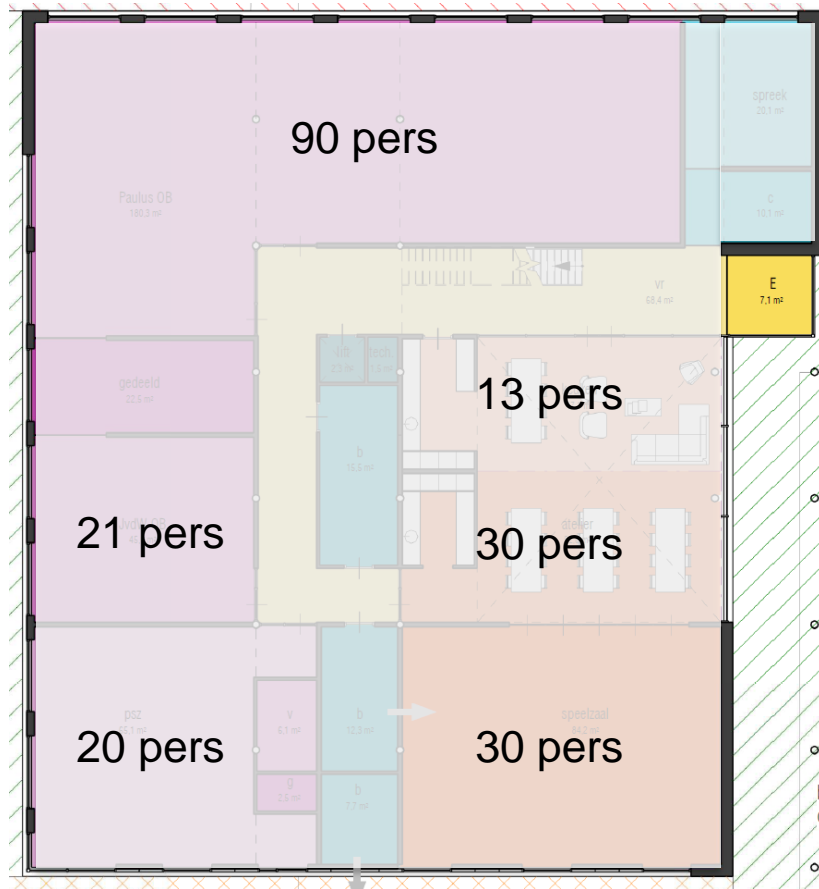
- + EPC 0 / GPR 8
- + Frisse Scholen PvE klasse B
- + Ruimtetemperatuur 20~24° C
- + Geluidsniveau binnen 33 dB(A)
- + Geluidsniveau buiten 45 dB(A)

Praktijkcase– koelen en verwarmen

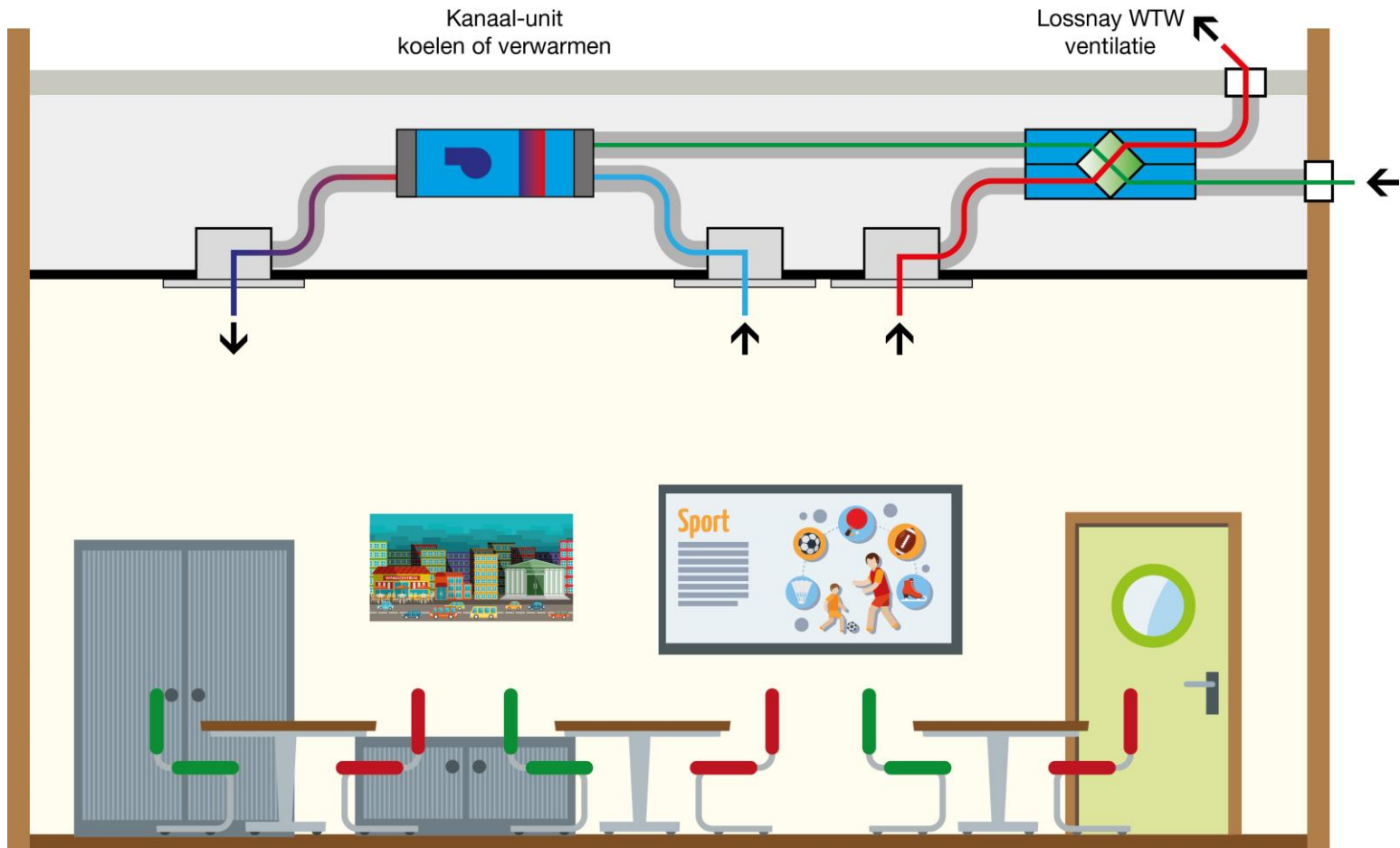
Praktijkcase - ventilatie

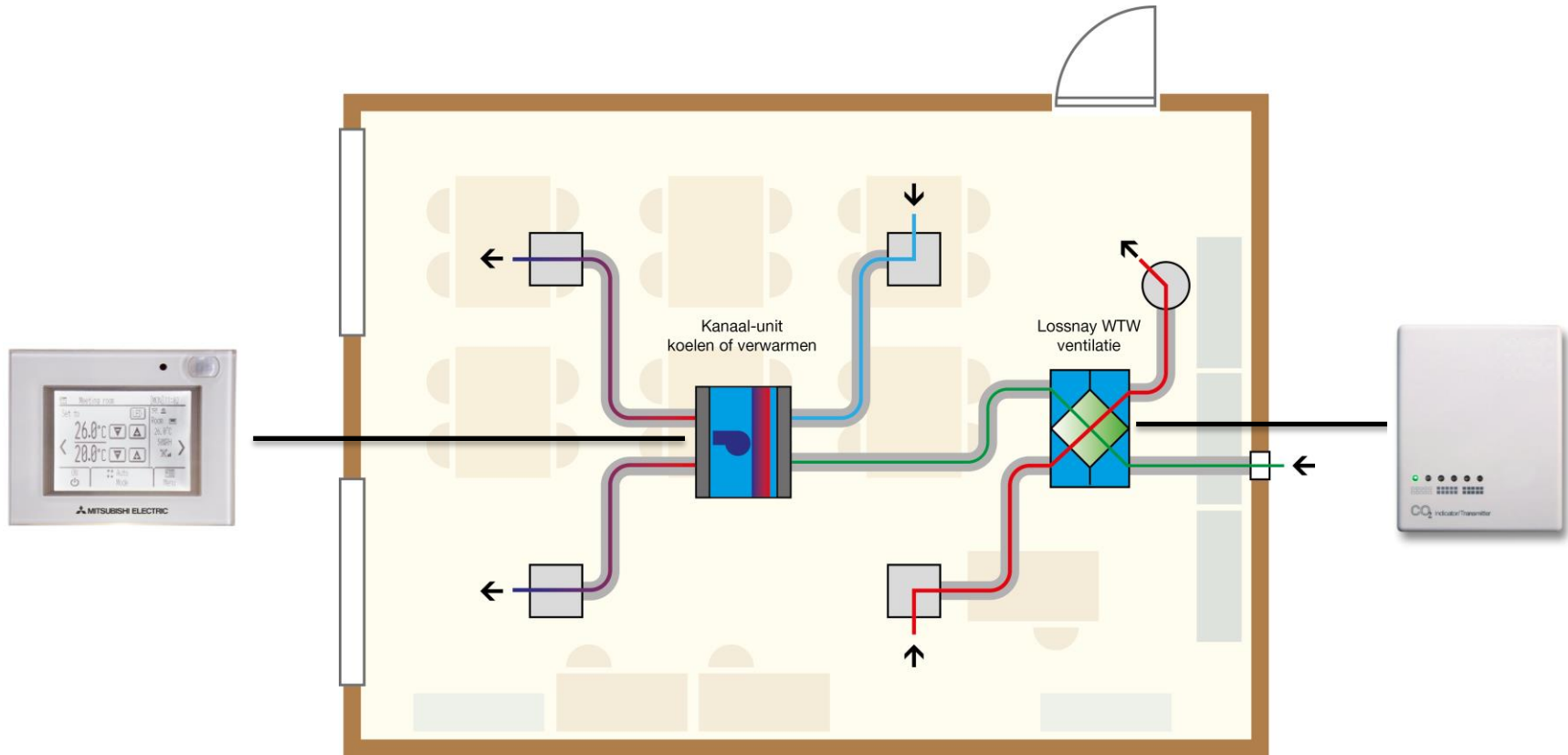
Praktijkcase - ventilatie

Totaalconcept / Plug&Play

Regeling / bediening

Eindgebruikers

LYCEUM
SCHÖNDLERN

Technasium
ZUID-OOST NEDERLAND

Comfort en duurzaamheid combineren

Comfort:

- + Koelen en verwarmen
- + Optimale ventilatie
- + Per lokaal regelbaar
- + Eenvoudige bediening

Duurzaam

- + Warmtepomp techniek
- + Ventilatie met warmteterugwinning
- + CO₂ gestuurd

Lagere Exploitatie

THE ROAD TO ALL-ELECTRIC

Samenwerking met meerwaarde

**BEDANKT VOOR
UW AANDACHT!**

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

School vol Energie - Renovatie van een school naar Nul op de Meter? Het kan!

*Olivier Lauteslager – Programmamanager Platform 31
Frido van Nieuwamerongen - Arconiko architecten*

Mede mogelijk gemaakt door:

De nieuwe renovatie norm

Proeve van Bekwaamheid

Welkom!

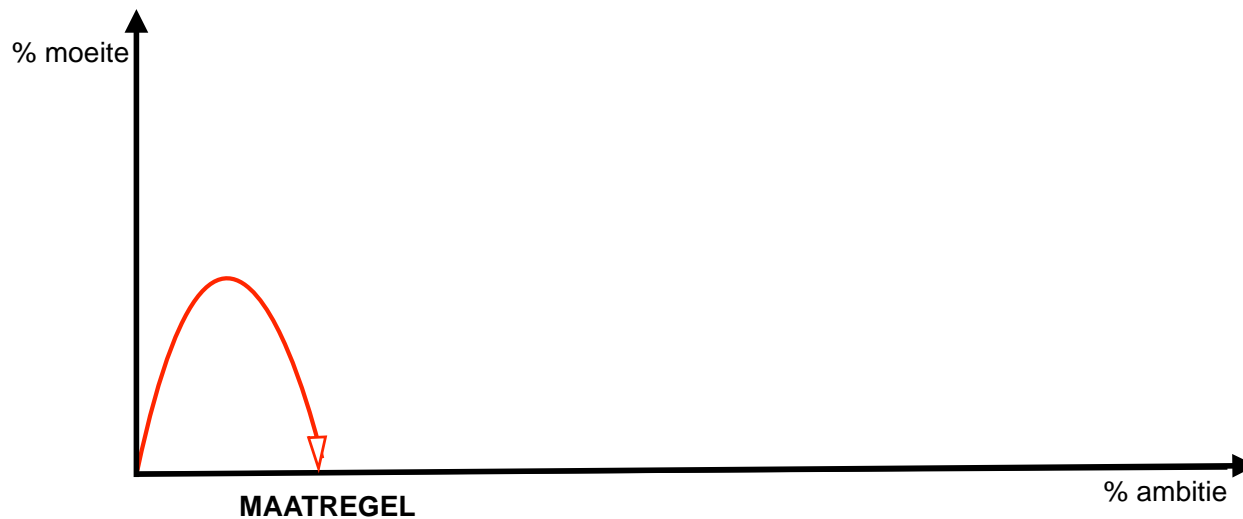
School vol Energie

- 2 jarig **innovatie**programma
- In opdracht van Ministeries OCW & BZK
- Onder Green Deal Scholen (lijn 6: innovatie)
 - VNG | POraad | VOraad | Ruimte-OK | GGD | RVO | Klimaatverbond
- Uitgevoerd door Platform31 / Energiesprong (van NoM & Stroomversnelling)

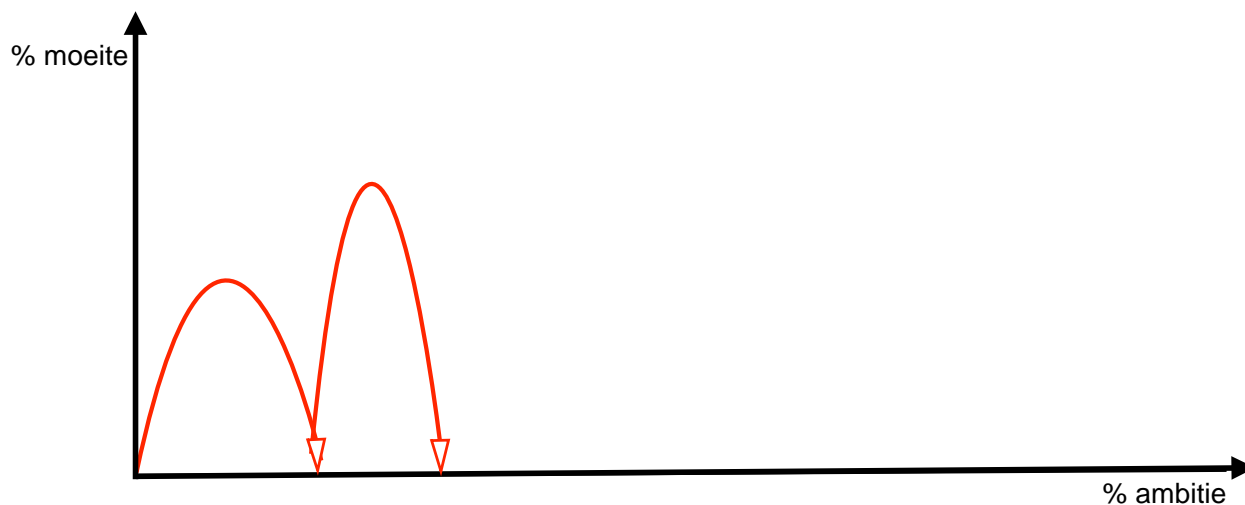
Doelen:

- 10 Nul op de Meter **renovatie** pilots uitgevoerd
- Bekendheid met proposities onder koploper schoolbesturen & gemeenten
- 5 bouwconsortia met volwaardig NoM aanbod en garanties

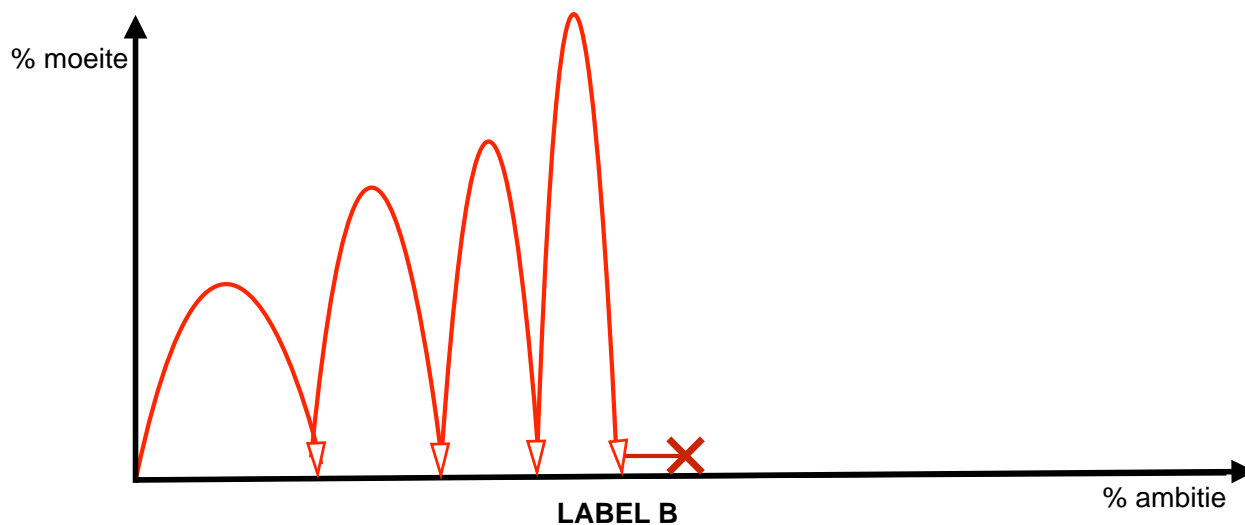
Huidige praktijk; kleine stappen

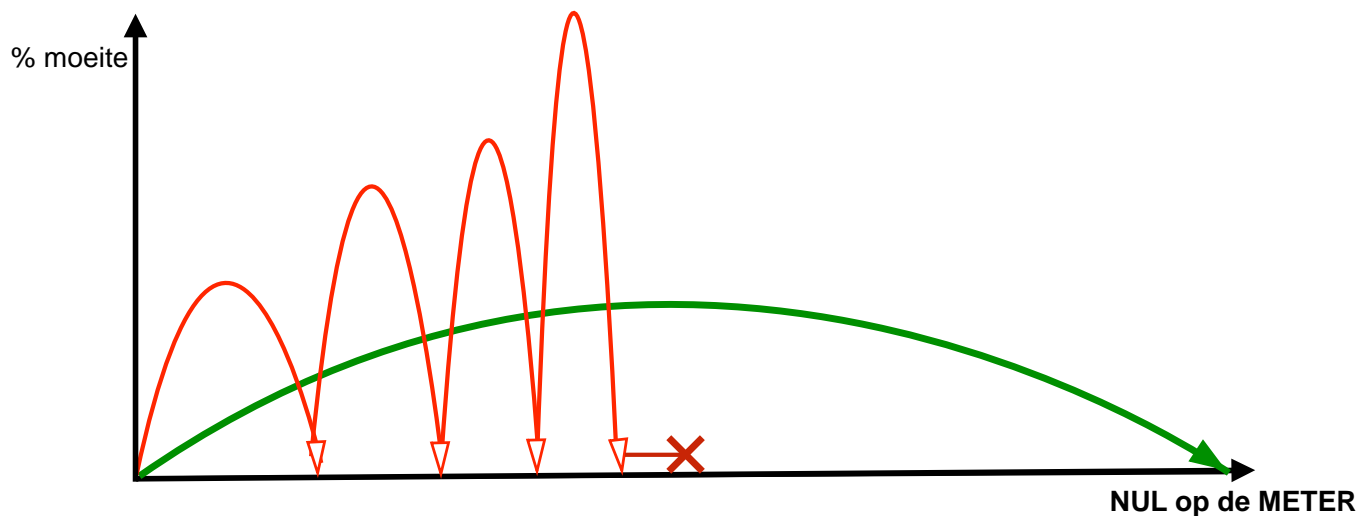
Losse maatregelen Steeds moeilijker combineren

Integrale weg voorwaarts geblokkeerd

NoM & Gezond & Toekomstbestendig in één stap

- MuWi
- Stenen Hollander
- Haltype (Maaskant/ van Tijen)
- Blok en Kruisschool
- Groen scholen (VO)
-

'50-'80 Systeembouw

Hoge ruimten, Veel glas, Uniformiteit, Systeembenadering, Snel bouwen

Eisen van School vol Energie

- Hoofdoel: beter alternatief dan nieuwbouw!

concreet:

- Levensduurverlenging van 40 jaar
- Nul op de Meter conform “groene tabel”
- Gezonde school conform Programma Frisse Scholen klasse B
- Prestatiegarantie voor 20 jaar
- Prijsplafond van €1800 per m² (incl. BTW) TCO over 20 jaar
- Geen overlast aan lesprogramma, uitvoering buiten schooltijd, voorkeur tijdens vakantie
- Opschaalbaar naar industrieel proces voor uitvoering van honderden renovaties

MuWi H-school

Stephanusschool, Rotterdam 1960 - 2016

Uitgangspunten SvE businesscase:

NoM renovatie gezamenlijk gefinancierd uit

- **Deel Schoolbestuur:**

- Reserveringen MJOP tot komende 10 jaren
- MI vergoeding onderhoud komende 20 jaren
- MI vergoeding energie komende 30 jaren

- **Deel Gemeente:**

- Gemeentelijke bijdrage (onrendabele top)

Resultaat: geen exploitatietekort meer (gegarandeerd!)

Voorbeeld businesscase MUWI casus

<i>Inkomsten</i>	<i>2015</i>	<i>Σ exploitatieperiode</i>
Reserveringen MJOP	€ 534.892	€ 1.332.143
Toerekening MI-vergoeding t.g.v. doordecentralisatie t.b.v. renovatie	€ 6.986	€ 217.308
MI-vergoeding onderhoud (genormeerd % MI na JOP)	€ 18.887	€ 477.535
MI-vergoeding energie (genormeerd)	€ 7.218	€ 299.425
<i>Gemeentelijke bijdragen</i>		
Eenmalige gemeentelijke bijdrage t.b.v.renovatie	€ -	€ -
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage	€ -	€ -
<i>Reservering(en) door school(bestuur)</i>		
Reservering onderhoudsbudget voor renovatie	€ -	€ -
Reservering toiletgebouwen/-ruimten	€ -	€ -
Jaarlijkse reservering toiletgebouw	€ -	€ -
<i>Subtotaal inkomsten</i>	€ 567.982	€ 2.326.411
 <i>Uitgaven</i>	 € -	 € -
Investing in NoM	€ -	€ -
Afschrijvingen	€ -	€ -
<i>Subtotaal uitgaven</i>	€ -	€ -
 NCW	€ 1.928.468	
NCW per m2 BVO	€ 1.120	

Toelichting (plafondbedragen)

• NCW	€ 1.120,- per m ² /bvo
+	
• Bijdrage Gemeente	€ 700,- per m ² /bvo
= Totaal (op basis van TCO 20 jaar)	€ 1.820,- per m ² /bvo

Alle bedragen incl. BTW

€ 1.820,- opgedeeld: (per m²/bvo)

- Bijdrage schoolbestuur aan de stichtingskosten € 817,-
- Bijdrage gemeente aan de stichtingskosten € 700,-
- +
- NCW vergoeding beheer en onderhoud (20 jaar) € 303,-

Alle bedragen incl. BTW

Wij benaderen de 'markt' prestatiegericht omdat:

Wij geloven dat hoge ambities binnen strakke kaders helpen om tot écht nieuwe en integrale oplossingen te komen.

‘Een betere wereld begint bij het stellen van een betere vraag’

Eén grote ontdekkingtocht:

- Geen projectgebonden focus,
- Visie op opschaling, aandacht voor conceptdetails,
- Samen bereiken we meer,
- Open en transparant over belangen en risico's,

- Belang: markt kantelen via verleidelijk NoM aanbod,
- Huidige onzekerheden:
 - Aantal pilots,
 - Financiering,
 - Aanbestedingsvorm,

Doorlopen proces

Fase 1

Fase 2

Selectie voor verbintenis met Koplopers

Koppelfase

Selectie potentiële Koplopers

Maximaal 4
Koplopers

Dialogofase

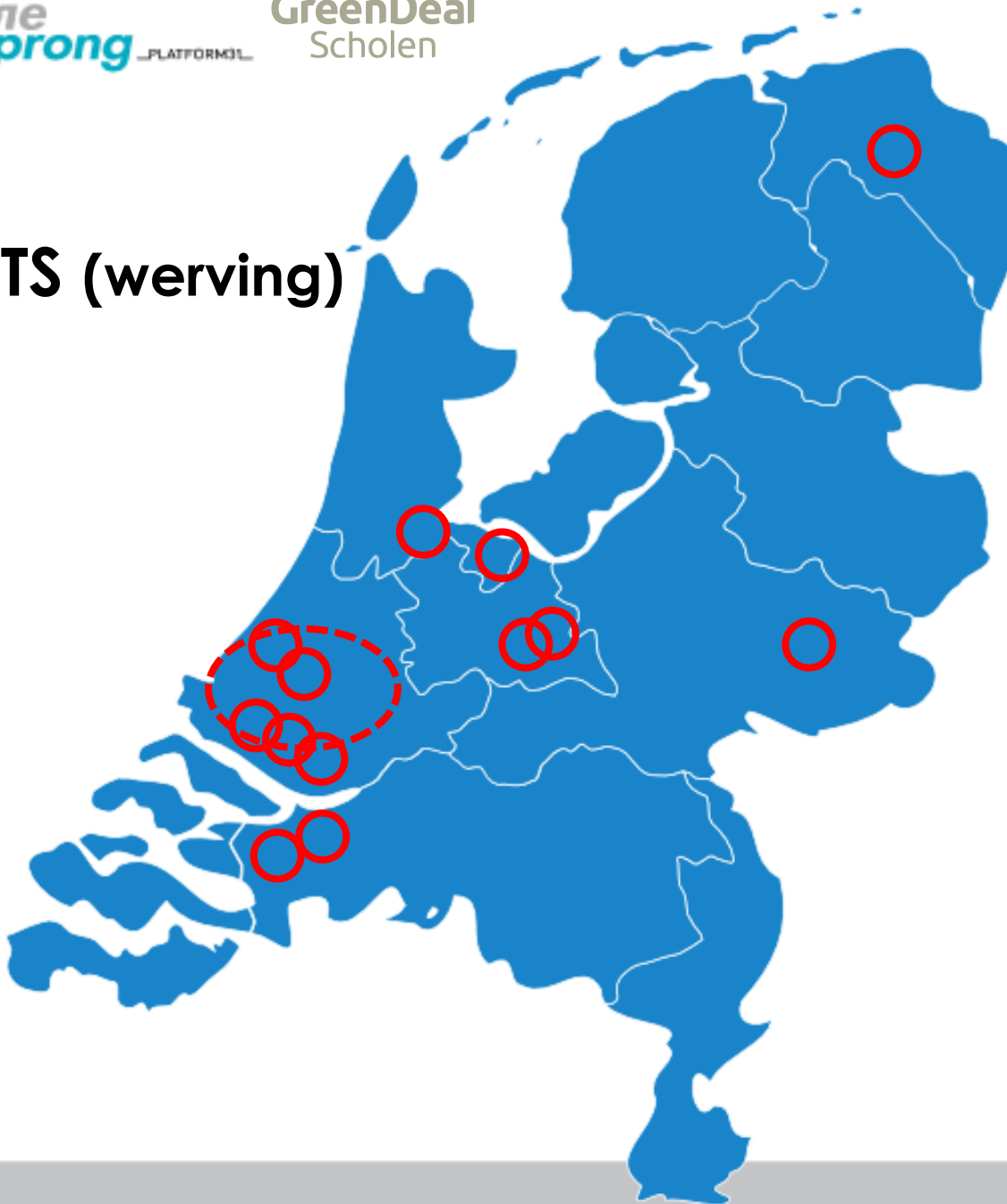
Maximaal 4
Koplopers

Proeve van bekwaamheid voor potentiële Koplopers

Status programma

- 4 consortia hebben Proeve van Bekwaamheid afgelegd;
- Uitvraag voor 3 Rotterdamse scholen in voorbereiding (uitvoering zomer 2017);
- Onderzoek en onderhandeling over financiële risico's lopend;
- 2^e tranche pilots voor eind 2017 uitgevoerd;
- Programma's voor opschalingsfase in ontwikkeling;

PILOTS (werving)

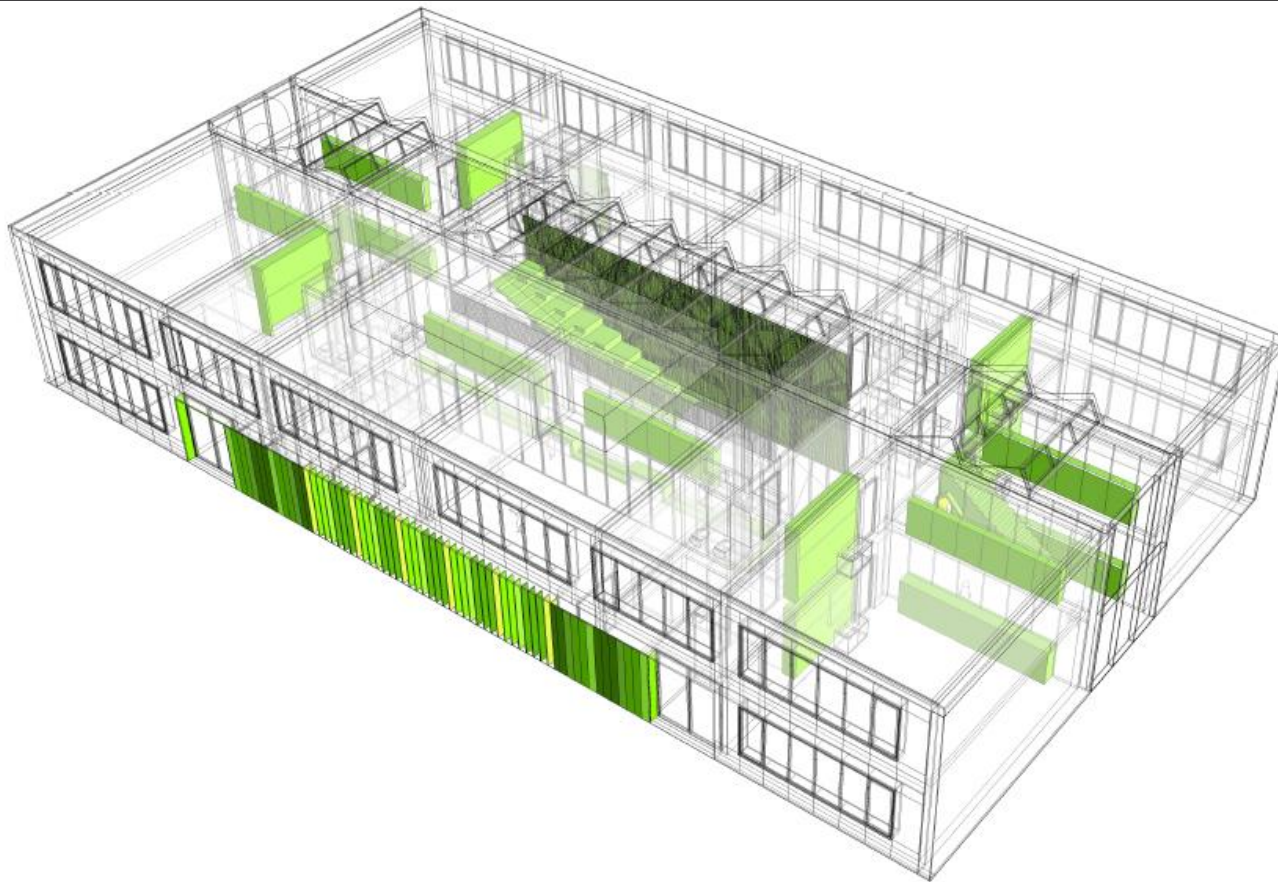
Consortium RR Next

Consortium BiBa

Consortium Het Schoolvoorbeeld

Consortium Scholenbouwkracht 7

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Lunch

(tot 13:00 uur)

Mede mogelijk gemaakt door:

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Bedankt voor uw deelname!

En graag tot ziens op DuurzaamGebouwd.nl

Mede mogelijk gemaakt door:

